

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΕΤΟΥΣ 2023

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΙΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ - ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ**

Συντάκτες

**Ιωάννης Μαρούτσος, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
Μαρία Μουσουράκη, Γραμματέας ΟΕΥ Β΄**

Προϊστάμενος - Γενική Επιμέλεια

Θεόδωρος Ξυπολιάς, Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β΄

Βερολίνο, Ιούλιος 2024

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	3
A.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ	3
A.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ- ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	3
A.3 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ-ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ	5
A.4 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ.....	5
A.5 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	5
A.5.1. Τηλεοπτικοί – Ραδιοφωνικοί Σταθμοί.....	5
A.5.2. Τύπος.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ.....	6
B.1 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	6
B.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	8
B.2.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ).....	9
B.2.2 Τομείς οικονομικής δραστηριότητας.....	10
B.2.2.1 Αγροτικός Τομέας.....	10
B.2.2.2 Βιομηχανία- Βιομηχανική Παραγωγή	10
B.2.2.3 Υπηρεσίες.....	11
B.2.3 Πληθωρισμός	11
B.2.4 Ιδιωτική, Δημόσια Δαπάνη και Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου (τρέχουσες τιμές).....	12
B.2.5 Αγορά Εργασίας.....	12
B.2.6 Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας 2023.....	14
B.2.7 Ισοζύγιο πληρωμών.....	20
B.2.8 Κρατικός Προϋπολογισμός - Δημόσιο Χρέος.....	20
B.2.9 Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ).....	22
B.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 2024-2025	23
B.4 ΕΝΕΡΓΕΙΑ	25
B.5 ΝΑΥΤΙΛΙΑ	26
B.6 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	31
Γ.1 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΑΘΩΝ	31
Γ.1.1 Ελληνικές εξαγωγές στη Γερμανία το 2023	32
Γ.1.1.1 Κυριότερες κατηγορίες	32
Γ.1.1.2 Κυριότερα προϊόντα	35
Γ.1.2 Εισαγωγές στην Ελλάδα από Γερμανία το 2023	36
Γ.1.2.1 Κυριότερες κατηγορίες	36
Γ.1.2.2 Κυριότερα προϊόντα	38
Γ.2 ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	38
Γ.3 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ	40
Γ.4 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	41
Γ.5 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	42
Γ.5.1 Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα.....	42
Γ.5.2 Άμεσες Ελληνικές Επενδύσεις στη Γερμανία	44
Γ.5.3 Διαπιστώσεις - Επισημάνσεις	44
Γ.5.4 Προτάσεις Προσέγκυσης Επενδύσεων	45
Γ.6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	45
Γ.6.1 Τουριστικός Κλάδος στη Γερμανία.....	45
Γ.6.2 Εισερχόμενος Τουρισμός στην Ελλάδα από Γερμανία (στοιχεία ΤτΕ)	48
Γ.6.3 Προτάσεις Ενίσχυσης Τουριστικών Ροών	49
Γ.7 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ/ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ.....	52
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

A.1 Στοιχεία Γεωγραφίας

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας καταλαμβάνει έκταση 357.022χλμ². Αποτελεί την 7^η μεγαλύτερη χώρα της ευρωπαϊκής ηπείρου και την 4^η σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνορεύει με: Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Δανία, Ελβετία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Πολωνία, Τσεχία, ενώ βρέχεται από τη Βόρεια και τη Βαλτική Θάλασσα.

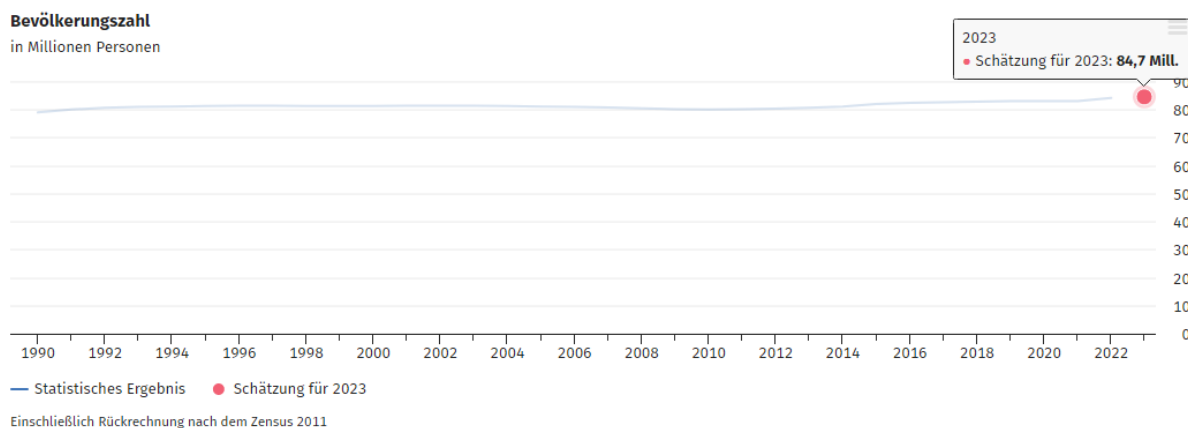
A.2 Πληθυσμός- Δημογραφικά Στοιχεία

Ο πληθυσμός της Γερμανίας, σύμφωνα με στοιχεία 2023 (31.12), διαμορφώθηκε σε 84,7 εκ., από 84,3 εκ. στις 31.12.2022. Πρόκειται για το μεγαλύτερο πληθυσμό, που έχει καταγραφεί ποτέ στη Γερμανία λόγω των αυξανόμενων ροών μετανάστευσης. Εξαιτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, υπήρξαν εισροές μεταναστών στη Γερμανία έως τα τέλη 2023 της τάξης του 1,13 εκ. ανθρώπων. Η συγκέντρωση και πυκνότητα του πληθυσμού παρουσιάζει ανομοιογένεια, με ορισμένα γεωγραφικά διαμερίσματα έντονα πυκνοκατοικημένα και άλλα αραιοκατοικημένα. Γενικότερα, η μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού σημειώνεται στα οικονομικά εύρωστα κρατίδια, ήτοι Β. Ρηνανίας-Βεστφαλίας (18,2 εκ.), Βαυαρίας (13,4 εκ.) και Βάδης-Βυρτεμβέργης (11,3 εκατ.).

Το 2023, περίπου 200.100 αλλοδαποί πολιτογραφήθηκαν στη Γερμανία, περισσότεροι από ποτέ. Όπως αναφέρει η Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), ο αριθμός των πολιτογραφήσεων αυξήθηκε κατά περίπου 31.000 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (+19%) , αφού είχε ήδη αυξηθεί κατά περίπου 37.000 (+28%) το 2022 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Ο πληθυσμός της Γερμανίας διαχρονικά (σε εκατομμύρια)

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), Ιαν. 2024

Επί του συνόλου του πληθυσμού οι αλλοδαποί ανέρχονταν σε 13,9 εκ. (έναντι 12,13 εκ. το 2022), ενώ οι κάτοικοι με μεταναστευτικές καταβολές σε 21,2εκ. (25,3% του πληθυσμού, σημειώνοντας ετήσια αύξηση 11%). Μεταξύ του συνόλου των κατοίκων με μεταναστευτικές καταβολές τις μεγαλύτερες πληθυσμιακές ομάδες (στοιχεία 2024) αποτελούν οι καταγόμενοι από Τουρκία (1,5 εκ.), Ουκρανία (1,2 εκ.) Συρία (973 χιλ.), Ρουμανία (910 χιλ.), Πολωνία (888 χιλ.). Οι ελληνικής καταγωγής κάτοικοι υπολογίζονται σε 359 χιλιάδες.

Διοικητικά, η Γερμανία διαιρείται σε 16 ομόσπονδα κρατίδια. Η πρωτεύουσα της χώρας το Βερολίνο, με άνω των 3,8 εκατ. κατοίκους, αποτελεί τη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της

Γερμανίας. Ακολουθούν: Αμβούργο (1,9 εκατ.), Μόναχο (1,5 εκατ.), Κολωνία (1,1 εκατ.) και Φραγκφούρτη (730.000).

Μετανάστευση Εργατικού Δυναμικού

Στα τέλη του 2023, καταγράφηκαν από το Γ/ Κεντρικό Μητρώο Αλλοδαπών (AZR) περίπου 419.285 άτομα από τρίτες χώρες (εκτός ΕΕ) με προσωρινή άδεια διαμονής με σκοπό την εργασιακή απασχόληση στη Γερμανία. Όπως αναφέρει η Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), ο αριθμός των μεταναστών για εργασιακούς λόγους που προέρχονται από τρίτες χώρες αυξάνεται σταθερά από το 2010 (85.000 άτομα). Τα έτη 2020 και 2021, επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό από την πανδημία του κορωνοϊού (2020: +16.000 άτομα, 2021: +21.000 άτομα), ο αριθμός των μεταναστών για λόγους εργασίας αυξήθηκε το 2022 κατά 56.000 άτομα σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (+19%) και το 2023 κατά 68.000 άτομα (+19%).

Η προσέκλυση ακαδημαϊκών βρίσκεται στο επίκεντρο της γερμανικής και ευρωπαϊκής πολιτικής για την αγορά εργασίας και τη μετανάστευση εδώ και αρκετό καιρό, με δεδομένο ότι ήδη από το 2012, εισήχθη η λεγόμενη μπλε κάρτα της ΕΕ για προσέλκυση ακαδημαϊκών ή/και ταλέντων- ατόμων με υψηλή ειδίκευση σε ειδικευμένους κλάδους ή συναφείς αυτών τομέων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2023 από τους 419.285 μετανάστες από τρίτες χώρες στη Γερμανία για εργασιακούς λόγους, οι 113.000 ήταν κάτοχοι μπλε κάρτας ΕΕ (εργαζόμενοι υψηλής ειδίκευσης) και οι 49.000 άτομα με ειδικευμένο ακαδημαϊκό υπόβαθρο (+9.000 άτομα ή +23% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος), στην πλειοψηφία τους υπηκοότητας Ινδίας (6.000), Κίνας (4.000), Τουρκίας (3.000), για τη νόμιμη διαμονή των οποίων απαιτείτο ειδική πρόσκληση εργασίας.

Στη Γερμανία υπάρχουν και ευρύτερες ευκαιρίες απασχόλησης, καθώς είναι δυνατό να εργαστεί κανείς όχι μόνο στο επάγγελμα που αντιστοιχεί στα δικά του προσόντα, αλλά και σε συναφή επαγγέλματα. Οι ευκαιρίες για εργασία σε άλλα επαγγέλματα έχουν επεκταθεί με τον νέο νόμο περί μετανάστευσης ειδικευμένων από τον Νοέμβριο του 2023.

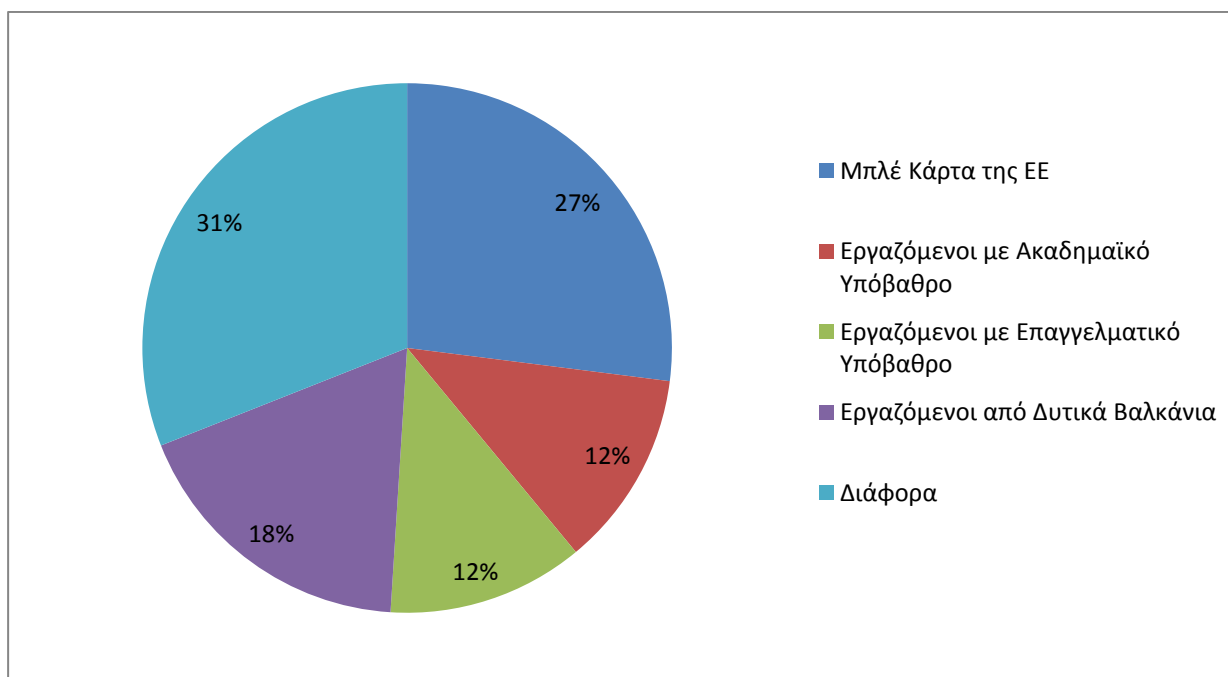
Έτσι το 2023, 52.000 ειδικευμένοι εργαζόμενοι με επαγγελματικό υπόβαθρο έλαβαν ειδική άδεια διαμονής. Σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, αυτή ήταν μια αύξηση των 11.000 ατόμων ή 26%. Οι πιο κοινές εθνικότητες μεταξύ των ειδικευμένων εργαζομένων με επαγγελματική κατάρτιση ήταν οι Βόσνιοι-Ερζεγοβινοί και οι Φιλιππινέζοι. Επίσης στα τέλη του 2023 περίπου 76.000 εργαζόμενοι από χώρες των Δυτικών Βαλκανίων διέμεναν στη Γερμανία. Αυτό ήταν κατά 14.000 ή 22% περισσότερο από το προηγούμενο έτος. Με 20.000, οι υπήκοοι Κοσόβου απετέλεσαν τη μεγαλύτερη ομάδα.

Στο τέλος του 2023, οι Ουκρανοί αποτελούσαν το 2% των ατόμων με προσωρινή άδεια παραμονής για λόγους απασχόλησης. Το ποσοστό αυτό δεν έχει αλλάξει σε σύγκριση με το 2022. Οι περισσότεροι από τους περίπου 1,2 εκατομμύρια Ουκρανούς που ζούσαν στη Γερμανία στα τέλη του 2023 έλαβαν προσωρινή προστασία και συνεπώς ανθρωπιστική άδεια παραμονής, συμπεριλαμβανομένων 835.000 ατόμων σε ηλικία εργασίας μεταξύ 15 και 64 ετών, οι οποίοι κατά κανόνα έλαβαν άδεια παραμονής για εργασιακούς λόγους.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Κατηγορίες αλλοδαπών εργαζόμενων με άδεια προσωρινής διαμονής στη Γερμανία για εργασιακούς λόγους

(σε % επί συνόλου 419.285 αλλοδαπών εργαζομένων)

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία(Destatis), Ιαν. 2024

Α.3 Πολιτικό Σύστημα-Πολίτευμα

Το πολίτευμα της Γερμανίας είναι Ομοσπονδιακή Προεδρευομένη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Από 19.03.2017 Ομοσπονδιακός Πρόεδρος της χώρας είναι ο Dr. Frank-Walter Steinmayer και από τον Δεκέμβριο του 2021 Καγκελάριος της Γερμανίας ο κ. Olaf Scholz. Το Κοινοβούλιο απαρτίζεται από 736 βουλευτές. Κατανομή εδρών των κομμάτων στο Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο (Ομοσπονδιακές εκλογές 26.09.2021): Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD) 206 έδρες, Χριστιανοδημοκρατική Ένωση (CDU)/(CSU) 197 έδρες, Πράσινοι (Die Grünen) 118 έδρες, Ελεύθεροι Δημοκράτες (FDP) 92 έδρες, Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) 80 έδρες, Αριστερά (Die Linke) 39 έδρες και 4 Ανεξάρτητοι.

Α.4 Νομοθετική Εξουσία

Ασκείται από δύο όργανα: Την Ομοσπονδιακή Βουλή (Bundestag) και το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο (Bundesrat). Τα μέλη της Ομοσπονδιακής Βουλής εκλέγονται απ' ευθείας από το λαό, ενώ τα μέλη του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου απαρτίζονται εκπρόσωποι των εκλεγμένων Κυβερνήσεων των Ομοσπονδών Κρατιδίων.

Α.5 Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Α.5.1. Τηλεοπτικοί – Ραδιοφωνικοί Σταθμοί

Δημόσιοι Τηλεοπτικοί Σταθμοί: Πρώτο(ARD) και Δεύτερο (ZDF) πρόγραμμα, παγγερμανικής εμβέλειας, ενώ σε επί μέρους Ομοσπονδιακά Κρατίδια εκπέμπουν οι περιφερειακοί σταθμοί: RBB (Βερολίνο-Βραδεμβούργο), NDR(Σλέσβιχ-Χόλσταιν, Αμβούργο, Κάτω Σαξονία, Μεκλεμβούργο-Δυτ. Πομερανία), SWR (Βάδη- Βυρτεμβέργη, Ρηνανία), MDR (Σαξονία, Θουριγγία), HR (Εσση) και «Bayerischer Rundfunk» (Βαυαρία). Η «Deutsche Welle» διαθέτει ραδιόφωνο, τηλεόραση και ηλεκτρονική σελίδα και εκπέμπει σε 30 γλώσσες, μεταξύ των οποίων και στα ελληνικά. Το «Deutschland Radio», μέσω των

προγραμμάτων «Deutschland Funk», «DRadio Wissen» και «DeutschlandRadioKultur», αποτελεί το μοναδικό παγγερμανικής εμβέλειας ραδιοφωνικό σταθμό με ειδησεογραφικό και ενημερωτικό χαρακτήρα. Σημαντικότερα ιδιωτικά τηλεοπτικά Μέσα: RTL, SAT 1, Pro7, Kabel, N-TV, Voxk.a.

A.5.2. Τύπος

Ο χώρος των έντυπων ΜΜΕ στη Γερμανία έχει αναδιαρθρωθεί, με πολλές συγχωνεύσεις και παύσεις λειτουργίας Μέσων, ακολουθώντας τις σύγχρονες τάσεις που επιβάλλουν τη διαδικτυακή παρουσία και την πρόσβαση στο ηλεκτρονικό περιεχόμενο με συνδρομή.

Όλα τα έντυπα, εφημερίδες και περιοδικά, διαθέτουν ηλεκτρονική σελίδα, καθώς και εφαρμογές για κινητά τηλέφωνα ή tablets. Κυκλοφορούν περισσότερες από 300 καθημερινές εφημερίδες, μεταξύ των οποίων οι μεγάλης κυκλοφορίας «DieWelt», «SüddeutscheZeitung», «Bild», «FrankfurterAllgemeineZeitung», καθώς και οι εφημερίδες οικονομικής ειδησεογραφίας «Handelsblatt» και «Wirtschaftswoche». Σε εβδομαδιαία βάση κυκλοφορεί η εφημερίδα «DieZeit» και τα ειδησεογραφικά περιοδικά «DerSpiegel» και «Focus».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

B.1 Επισκόπηση

Η Γερμανία, με Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) €4.122,2 δις το 2023, αποτελεί τη μεγαλύτερη εθνική οικονομία στην ΕΕ και την 3^η παγκοσμίως, ύστερα από ΗΠΑ, Κίνα και. Είναι, επίσης η 3^η μεγαλύτερη εξαγωγική δύναμη στον κόσμο, μετά την Κίνα και τις ΗΠΑ. Διαθέτει ισχυρή βιομηχανική βάση, τεχνολογική υπεροχή, εξωστρέφεια και υψηλή εσωτερική ζήτηση. Ιδιαίτερος ο ανεπτυγμένος δευτερογενής τομέας, δια της παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών, αλλά και ο τριτογενής τομέας παροχής υπηρεσιών, αποτελούν το θεμέλιο της οικονομίας της Γερμανίας, ενώ συγκριτικά μικρή συμμετοχή στην οικονομική δραστηριότητα καταλαμβάνει η παραγωγή πρώτων υλών και αγροτικών προϊόντων.

Η οικονομία της Γερμανίας παρουσιάζει κατά την τελευταία 3ετία κάμψη, σε συνέχεια της πανδημικής και, πιο πρόσφατα, ενεργειακής κρίσης μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία. Το 2023 η γερμανική οικονομία κινήθηκε υφεσιακά, καθώς το ΑΕΠ υποχώρησε κατά 0,3% στο σύνολο του έτους συγκριτικά με το 2022. Η ύφεση οφείλεται κυρίως στα αρνητικά αποτελέσματα στους τομείς της μεταποίησης (-2% μείωση της οικονομικής παραγωγής), των κατασκευών (μείωση των επενδύσεων στον κλάδο κατά 2,1%), καθώς και στην ιδιωτική κατανάλωση (-0,8% σε ετήσια βάση), η οποία παραμένει χαμηλότερη (-1,5%) από τα προ πανδημικής κρίσης (2019) επίπεδα.

Η αυτοκινητοβιομηχανία ήταν από τους λίγους βιομηχανικούς κλάδους που είχαν θετικό πρόσημο, κυρίως λόγω της πριμοδότησης (έως τέλος 2023) για την πώληση ηλεκτροκίνητων οχημάτων. Ωστόσο θα πρέπει να επισημάνουμε ότι οι περισσότερες γ/αυτοκινητοβιομηχανίες αναγκάζονται να επανεξετάσουν τη στρατηγική τους αναφορικά με την παραγωγή αμιγώς ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων λόγω του ανταγωνισμού από τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα κινεζικής προέλευσης και της απότομης παύσης των επιδοτήσεων σε συνέχεια της εκδηλωθείσας «Κρίσης Προϋπολογισμού» (βλ. αναλυτικότερα παρακάτω υπό Β.2.8).

Αντιθέτως, στο σύνολό της υποχώρησε η παραγωγή της βιομηχανίας, που θεωρείται η «ατμομηχανή» της γερμανικής οικονομίας καθώς συνεισφέρει λίγο περισσότερο από το ¼ του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας, με το πρόβλημα να είναι εντονότερο στους

κλάδους εντάσεως ενέργειας (χημική και μεταλλευτική βιομηχανία). Είναι χαρακτηριστικό ότι η βιομηχανική παραγωγή υποχωρεί για 6 συνεχόμενους μήνες, ενώ, σύμφωνα με τον επικεφαλής οικονομολόγο της ING, C. Brzeski, βρίσκεται 9 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τα προ πανδημίας επίπεδα.

Θετικότερη είναι η εικόνα στις υπηρεσίες, χωρίς ωστόσο το δυναμισμό που κατεγράφη το 2023: ανοδικά κινήθηκε το ΑΕΠ στις επικοινωνίες / ΙΤ (+2,6%), υγεία / εκπαίδευση / δημόσιες υπηρεσίες (+1,0%) και επιχειρηματικές υπηρεσίες (+0,3%), ενώ πτωτικά στο εμπόριο / μεταφορές / εστίαση (-1,0%). Σε σχέση με το εξωτερικό εμπόριο, οι γ/εξαγωγές υποχώρησαν μεν κατά 1,8%, αλλά οι γ/εισαγωγές κατέγραψαν μεγαλύτερη πτώση (-3,0%), με αποτέλεσμα να βελτιωθεί το εμπορικό ισοζύγιο, εξέλιξη θετική για το γ/ΑΕΠ.

Το ομοσπονδιακό έλλειμμα ανήλθε στα € 91,9 δις (ή 2,2% του ΑΕΠ) μειωμένο κατά 9,1% συγκριτικά με το 2022 και κάτω από την τιμή αναφοράς 3% του Σύμφωνου Σταθερότητας. Το δημόσιο χρέος, σε απόλυτους αριθμούς, έφτασε στο υψηλότερο σημείο όλων των εποχών, αλλά, ως ποσοστό του ΑΕΠ υποχώρησε κατά 2,8%.

Το εξωτερικό εμπόριο στηρίζεται κατ' εξοχήν στους κλάδους της αυτοκινητοβιομηχανίας, του μηχανολογικού και ηλεκτρολογικού/ηλεκτρονικού εξοπλισμού, καθώς και της χημικής/φαρμακευτικής βιομηχανίας, τα προϊόντα των οποίων απολαμβάνουν διεθνούς αναγνώρισης. Σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία το εξωτερικό εμπόριο (αγαθών) της χώρας αναπτύχθηκε ισχνά το 2023, χρονιά κατά την οποία αυξήθηκαν ελάχιστα εξαγωγές (+1,96% συγκριτικά με το 2022), ενώ μειώθηκαν αρκετά οι εισαγωγές (-4,21% σε ετήσια βάση).

Το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου επανήλθε στα 2020-2021 επίπεδα, αφήνοντας έτσι πίσω τις επιδόσεις του 2022, οπότε και είχε καταγραφείτο μεγαλύτερο έλλειμμα της τελευταίας 20ετίας.

Βασικά χαρακτηριστικά του γερμανικού οικονομικού μοντέλου το 2023:

- ❑ Κομβικός ρόλος βιομηχανίας: Μεριδίο γερμανικής βιομηχανίας στο ΑΕΠ χώρας παραμένει το υψηλότερο σε επίπεδο G7 με ποσοστό που ξεπερνά διαχρονικά το 25%.
- ❑ Ανοιχτή Οικονομία με υψηλό μερίδιο εξαγωγών: Το 2023, η Γερμανία εξήγαγε αγαθά αξίας περί τα €1,6 τρις, με το μερίδιο των γερμανικών εξαγωγών επί του ΑΕΠ της χώρας να παραμένει υψηλό (39%)
- ❑ ΜΜΕ επιχειρήσεις υψηλής απόδοσης: Η καρδιά της γερμανικής οικονομίας βρίσκεται στη μικρο-μεσαία επιχειρηματικότητα, με ποσοστό πλέον του 90% των γερμανικών εταιρειών να είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις / περίπου 1.000 από αυτές είναι οι λεγόμενοι «κρυφοί πρωταθλητές» της γερμανικής οικονομίας, συχνά ελάχιστα γνωστές στο ευρύ κοινό με εξωστρεφή κυρίως προσανατολισμό
- ❑ Σημαντικότερη τοποθεσία για την πραγματοποίηση Διεθνών Εμπορικών Εκθέσεων: Τα 2/3 των σημαντικότερων Διεθνών Εμπορικών Εκθέσεων λαμβάνουν χώρα στη Γερμανία. Σε ετήσια βάση 10 εκ. άτομα από όλο τον πλανήτη επισκέπτονται τις περίπου 150 διεθνείς εμπορικές εκθέσεις.
- ❑ Ισχυρά οικονομικά κέντρα: Τα σημαντικότερα οικονομικά κέντρα στη Γερμανία είναι οι μητροπολιτικές περιφέρειες Μονάχου (Υψηλή Τεχνολογία), Στουτγάρδης (Αυτοκινητοβιομηχανία), Ρήνου-Νέκαρ (Χημικά, ΙΤ), Φρανκφούρτης στον Μάιν (Χρηματοοικονομία), Αμβούργου (Ναυτιλία, Αεροναυπηγική, ΜΜΕ) και του Βερολίνου/Βρανδεμβούργου (start-up).
- ❑ Παραμένει η πιο αργά αναπτυσσόμενη οικονομία της Ομάδας G7

- εξέλειψε μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία εισαγωγή φθηνού ρωσικού φ.α., το οποίο τροφοδοτούσε τις εξαιρετικά ανταγωνιστικές εξαγωγικές βιομηχανίες της Γερμανίας,
- Βασική αιτία για την συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση: η βιομηχανική παραγωγή έχει πάψει να αποτελεί κινητήριο δύναμη της οικονομίας της χώρας και το οικονομικό μοντέλο της Γερμανίας χρήζει αναπροσαρμογής μέσω:
  - ✓ μείωσης γραφειοκρατίας
  - ✓ προώθησης ψηφιοποίησης
  - ✓ κινητοποίησης κρατικών επενδύσεων
  - ✓ προσέλκυσης ειδικευμένου εργατικού δυναμικού
- Πλειοψηφία γερμανικών επιχειρήσεων θεωρεί ότι :
  - ✓ έχει μειωθεί η ελκυστικότητα της Γερμανίας, ως επιχειρηματικής τοποθεσίας
  - ✓ αποκομίζει λιγότερα οφέλη από χρηματοδοτικά προγράμματα της Γερμανίας και της ΕΕ
  - ✓ παραμένουν μειωμένες οι επενδυτικές ευκαιρίες με αυξημένο επίπεδο προστασίας
- Μέτρα για την προσέλκυση επενδύσεων και τη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων των επιχειρήσεων :
  - Πρόσφατος νέος νόμος για τις Αναπτυξιακές Ευκαιρίες προβλέπει, μεταξύ άλλων:
    - ✓ Μέτρα φορολογικής ελάφρυνσης ύψους 3-3,5 δις EUR σε ετήσια βάση
    - ✓ Ενισχυμένες δυνατότητες φθίνουσας απόσβεσης κατά τα 3 πρώτα έτη για αγορές πάγιων περιουσιακών στοιχείων, αυξημένες φορολογικές εκπτώσεις για R&D, δυνατότητα συμψηφισμού ζημιών προηγούμενων ετών
  - «Αναπτυξιακό Πακέτο» 49 νέων μέτρων που ενέκρινε πρόσφατα (17 Ιουλίου τ.έ.) το Ομοσπονδιακό Υπουργικό Συμβούλιο
  - Έναρξη νέου κύκλου χρηματοδοτήσεων για την «πράσινη» μετάβαση των πιο «ενεργοβόρων» κλάδων της βιομηχανίας, ύψους €4 δις, με 15ετή χρονική διάρκεια (Στόχος η αποφυγή έκλυσης συνολικά περίπου 350 εκ. τόνων CO2 έως το 2045 / Επιλέξιμοι τομείς: βιομηχανίες χαρτιού, γυαλιού, χάλυβα και χημικών.)
  - Τα επόμενα έτη οι χρηματοδοτήσεις για ενεργειακή μετάβαση / «πράσινο» μετασχηματισμό της βιομηχανίας θα ενισχυθούν περαιτέρω.

B.2 Εξέλιξη και Ανάλυση Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	2021	2022	2023
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές δις €)	3.617,5	3.876,8	4.122,2
Μεταβολή ΑΕΠ (προσαρμοσμένες τιμές % μεταβολή)	3,2	1,8	0,3
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (€)	43.481	46.264	48.775
Ιδ. κατανάλωση (προσαρμοσμένες τιμές % μεταβολή)	0,4	4,6	0,8
Πληθωρισμός (%)	3,1	6,9	5,9
Ανεργία (% επί του ενεργού πληθυσμού)	5,1	5,4	5,7
Εξαγωγές αγαθών (δις €)	1.379,3	1.576,8	1.589,9
Εισαγωγές αγαθών (δις €)	1.204,1	1.494,2	1.365,8
Εμπορικό Ισοζύγιο (δις €)	175,3	82,6	224,1
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (δις €)	265,5	170,9	280,3
ΑΞΕ στη Γερμανία (δις €)	852	956	-

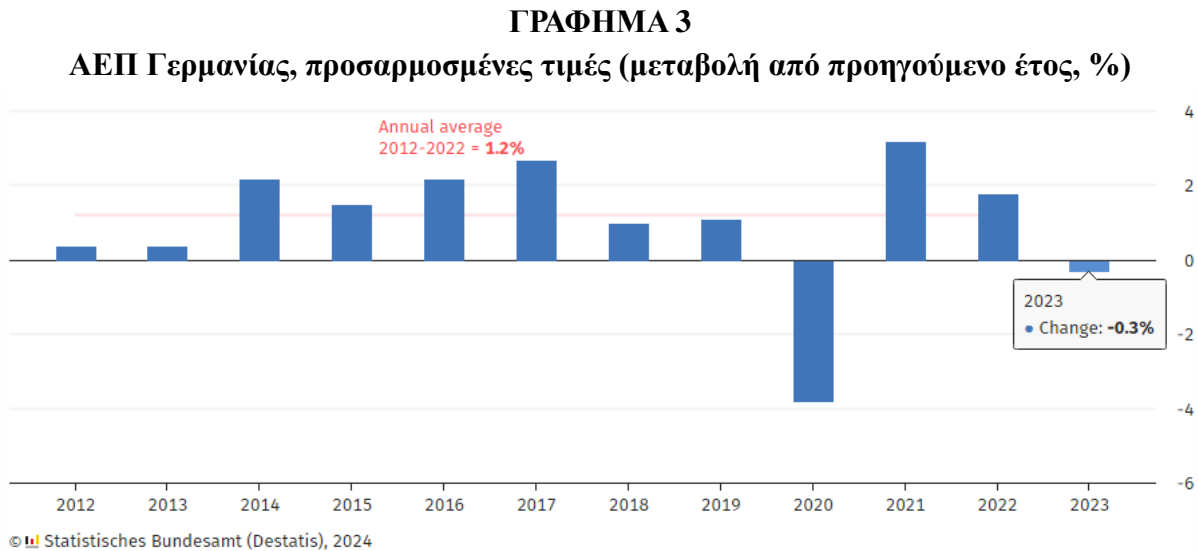

(stock, τέλος έτους αναφοράς 31.12)			
ΑΞΕ Γερμανίας σε υπόλοιπο κόσμο (δισ €) (stock, τέλος έτους αναφοράς 31.12)	1.506	1,634	-
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (δισ €)	-134,2 (3,7% ΑΕΠ)	-101,3 (2,6% ΑΕΠ)	-91,9 (2,2% ΑΕΠ)
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	69,3	66,4	59,3

Πηγή: Ομοσπονδιακή Κεντρική Τράπεζα (Deutsche Bundesbank), Γερμανική Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο, Ιούνιος 2024

B.2.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

Το γερμανικό ΑΕΠ, σε προσαρμοσμένες τιμές, μειώθηκε κατά 0,3%, σε συνέχεια της μείωσης 1,8% το 2022.

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), Ιανουάριος 2024

Η εξέλιξη των Βασικών Δεικτών, που σχετίζονται με το γερμανικό ΑΕΠ παρατίθεται στους Πίνακες 2 έως 4:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εξέλιξη Βασικών Μεγεθών κα ιΣχηματισμός ΑΕΠ Γερμανίας 2021-2023

(σε δισ €)	2021	2022	2023
ΑΕΠ	3.601,75	3.876,8	4.122,2
Ιδιωτική Κατανάλωση	1.773,7	1.978,9	2.090,6
Κρατικές Δαπάνες	798	848,4	891,5
Ακαθάριστες Επενδύσεις σε Πάγιο Κεφάλαιο	783,8	872,3	953,3
Εξαγωγές προϊόντων & υπηρεσιών	1.693,9	1.946,6	1.973,3
Εισαγωγές προϊόντων & υπηρεσιών	1.502,4	1.867,1	1.786,4

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), Ιούνιος 2024,
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Συμβολή τομέων Οικ. Δραστηριότητας σε διαμόρφωση Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, 2021-2023

(σε € δισ)	2021	2022	2023
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη Αξία	3.276,377	3.509,628	3.767,909
Γεωργία, Δασοπονία, Αλιεία	25,8	35,7	30,1
Μεταποίηση (χωρίς κατασκευές)	806,01	841,8	918

Κατασκευές	171,9	201,1	232,8
Εμπόριο, Φιλοξενία, Μεταφορές	515,04	591,8	618,4
Πληροφορική & Τηλεπικοινωνίες	167,5	176,2	190,3
Χρηματοοικον.&Ασφαλιστικ. Υπηρεσίες	138,6	139,04	143,4
Κτηματομεσιτικές Υπηρεσίες	336,5	343,9	377,1
Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις	374,9	400,9	430,3
Δημόσιες Υπηρεσίες, Εκπαίδευση, Υγεία	628,3	657,5	696,6
	111,8	121,7	131,0

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία(Destatis), Ιούνιος 2024,
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Μεταβολή σημαντικότερων κατηγοριών Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, 2021-2023

Προσαρμοσμένες τιμές, μεταβολή %	2021	2022	2023
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη Αξία	2,7	1,8	7,4
Μεταποίηση (χωρίς κατασκευές)	5,1	0,2	9,0
Κατασκευές	-1,4	-2,3	15,8
Εμπόριο, Φιλοξενία, Μεταφορές	2,8	4,0	4,5
Πληροφορική & Τηλεπικοινωνίες	3,6	3,6	8,0
Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις	4,4	2,6	7,3
Δημόσιες Υπηρεσίες, Εκπαίδευση, Υγεία	2,0	2,5	5,9
Λοιπές Υπηρεσίες	0,4	6,3	7,4

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία(Destatis), Ιούνιος 2024,
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Αν και εκτιμάται σταδιακή ανάκαμψη κατά το β' εξάμηνο του 2024, δεν αναμένεται να έχει ισχυρή δυναμική. Η επί τα χείρω αναθεώρηση του ΑΕΠ συνολικά για το 2024 οφείλεται σε συγκυριακούς, αλλά και διαρθρωτικούς παράγοντες της γερμανικής αγοράς:

- υποτονική αύξηση παραγωγικότητας: έχει οριακά καταφέρει να προσεγγίσει τα προ πανδημίας covid -19 επίπεδα,
- συνεχιζόμενη μείωση της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων. Αιτίες: έλλειψη επαρκών πόρων κρατικής χρηματοδότησης και υψηλές ενεργειακές τιμές,
- πρόσθετη γραφειοκρατία, γήρανση εργαζόμενου πληθυσμού, έλλειψη ειδικευμένων εργαζομένων, τριβές στο συνεχώς μεταβαλλόμενο διασυνοριακό εμπόριο

Σταδιακά εντός του 2024 η ιδιωτική κατανάλωση θα καταστεί κινητήριος δύναμη επαναφοράς της γερμανικής οικονομίας, ενώ οι επενδύσεις αναμένεται να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο εκ νέου το 2025.

B.2.2 Τομείς οικονομικής δραστηριότητας

B.2.2.1 Αγροτικός Τομέας

Η συμβολή του αγροτικού τομέα (γεωργία / κτηνοτροφία, δασοκομία, αλιεία/ιχθυοκαλλιέργειες) στη διαμόρφωση του ΑΕΠ ανήλθε το 2023 σε 0,8%.

B.2.2.2 Βιομηχανία- Βιομηχανική Παραγωγή

Η μεταποίηση συγκαταλέγεται διαχρονικά μεταξύ των πλέον σημαντικών τομέων της γερμανικής οικονομίας και, από κοινού με τον τριτογενή τομέα, καθιστούν τη Γερμανία την ισχυρότερη οικονομία της ΕΕ και τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή εξαγωγική δύναμη.

Η συμβολή της βιομηχανίας στο σχηματισμό του ΑΕΠ το 2023 εκτιμάται σε 24,4%, συνυπολογιζόμενων δε των κατασκευών ανέρχεται σε σχεδόν 31%. Η βαριά βιομηχανία της Γερμανίας κατασκευάζει πλήθος ανταγωνιστικών και υψηλών προδιαγραφών

προϊόντων, επενδύοντας σημαντικά ποσά σε έρευνα για τη βελτίωση της τεχνολογίας και την παραγωγή ανταγωνιστικών και καινοτόμων προϊόντων.

Η Γερμανική Κυβέρνηση έχει θέσει ως στόχο, στο πλαίσιο της «Βιομηχανικής Στρατηγικής 2030», την εκτεταμένη χρήση έξυπνων και ψηφιοποιημένων δικτύων σε νευραλγικούς κλάδους της οικονομίας και βιομηχανίας ειδικότερα. Το ήμισυ περίπου των προϊόντων βιομηχανικής παραγωγής κατευθύνεται σε αγορές του εξωτερικού, γεγονός που καταδεικνύει την διαχρονική απήχηση και αποδοχή που απολαμβάνουν τα γερμανικά προϊόντα ανά τον κόσμο.

Τομείς, όπως αυτοκινητοβιομηχανία, μηχανολογικός εξοπλισμός, ιδίως για την κατασκευή οδικών και λοιπών έργων, μεταλλουργία, ηλεκτρονικές συσκευές, χημικά, πλαστικά, και φαρμακευτικά προϊόντα συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον σημαντικών και υψηλής προστιθέμενης αξίας κλάδων της γερμανικής βιομηχανίας, στους οποίους απασχολείται μεγάλος αριθμός εργαζομένων.

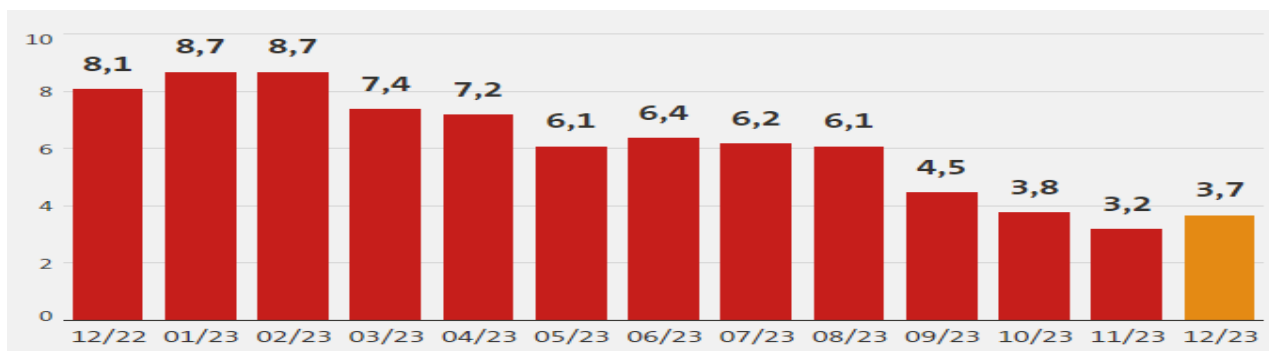
B.2.2.3 Υπηρεσίες

Ο τριτογενής τομέας της γερμανικής οικονομίας, ακολουθώντας τις τάσεις των περισσότερων ανεπτυγμένων οικονομιών ανά τον κόσμο, σημειώνει συνεχή διεύρυνση και συνέβαλε, το 2023, κατά 68,7% στο σχηματισμό του ΑΕΠ, λειτουργώντας, βέβαια, σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά προς την ισχυρή εγχώρια βιομηχανία.

B.2.3 Πληθωρισμός

Το 2023, η μέση τιμή του γενικού Δείκτη Τιμών Καταναλωτού (ΔΤΚ) σημείωσε μικρή μείωση (-1%) σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και διαμορφώθηκε στο επίπεδο του 5,9%. Υπενθυμίζεται ότι τον Δεκέμβριο 2023 ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 3,7%.

ΓΡΑΦΗΜΑ 4
Πληθωρισμός στη Γερμανία ανά μήνα
(%, σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους)

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)

Από τις αρχές του 2024 με γρήγορους ρυθμούς υποχωρεί ο πληθωρισμός στη Γερμανία και αποκλιμακώνεται ταχύτερα από ό,τι είχε εκτιμήσει η Γ/Ομ. Τράπεζα (Bundesbank), η οποία στις σχετικές προβλέψεις της έκανε λόγο για αύξηση των τιμών καταναλωτή κατά 2,7% το 2024 και 2,5% το 2025.

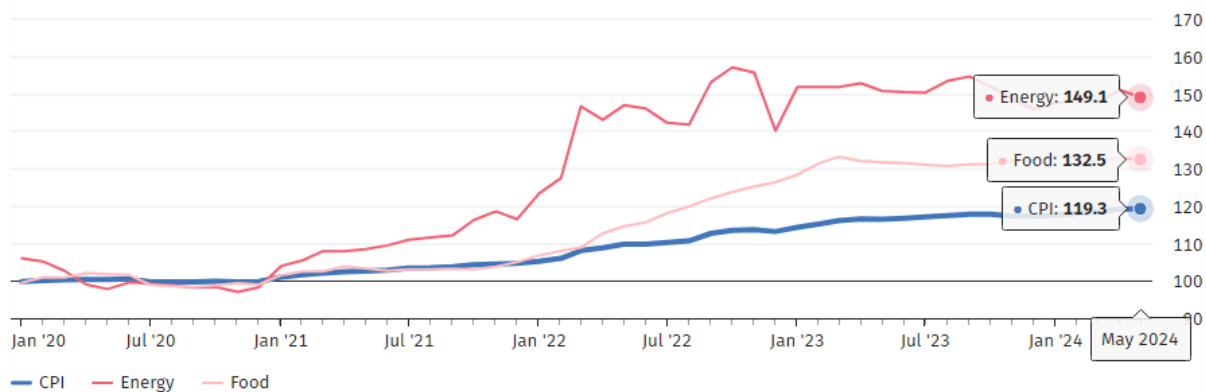
Με βάση τα δεδομένα αυτά, το Ινστιτούτο Ifo (Μόναχο) εκτιμά ότι έως το καλοκαίρι ο πληθωρισμός θα υποχωρήσει κάτω από το 2%, λαμβάνοντας υπόψη και τα αποτελέσματα περιοδικής έρευνας του Ινστιτούτου, σύμφωνα με την οποία όλο και λιγότερες γ/επιχειρήσεις

σχεδιάζουν να προβούν σε αύξηση τιμών.

Η τάση αυτή είναι πιο ισχυρή στο λιανικό εμπόριο και την εστίαση. Στην αρχή του 2024, οι υπεύθυνοι εστιατορίων έπρεπε να αντιμετωπίσουν τηνεπαναφορά του συντελεστή ΦΠΑ στην εστίαση από το 7% στο 19% (επρόκειτο για προσωρινό μέτρο ελάφρυνσης των επιχειρήσεων του κλάδου λόγω της πανδημικής κρίσης), εξέλιξη που έφερε τους πελάτες τους αντιμετώπους με υψηλότερες τιμές και συνέβαλε στη συγκράτηση της πτώσης του πληθωρισμού τον Ιανουάριο τ.έ. (+2,9%).

Ωστόσο, η επίδραση της εν λόγω έμμεσης φορολογικής επιβάρυνσης στις τιμές καταναλωτή φαίνεται να έχει ολοκληρωθεί, κάτι που ήδη διεφάνη από την πορεία τους τον Φεβρουάριο (+2,5%) και, φυσικά, τον Μάρτιο και τον Απρίλιο (+2,2%). Τον Μάιο 2024 ο πληθωρισμός αυξήθηκε εκ νέου (+2,4%) λόγω της συνεχιζόμενης αύξησης των τιμών των υπηρεσιών. Οι τιμές της ενέργειας και των τροφίμων, από την άλλη πλευρά, περιορίζουν τον συνολικό πληθωρισμό από την αρχή του έτους.

ΓΡΑΦΗΜΑ 5
Τιμές καταναλωτή στη Γερμανία 2021 – 2023
(μεταβολή % σε σχέση με αντίστοιχο μήνα περασμένου έτους, 2020=100)

Πηγή: Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis), 2024

B.2.4 Ιδιωτική, Δημόσια Δαπάνη και Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου (τρέχουσες τιμές)

Σημαντική ώθηση για την αποσόβηση των οικονομικών επιπτώσεων της ενεργειακής κρίσης το 2023 έδωσαν οι κρατικές δαπάνες οι οποίες ανήλθαν σε περίπου € 891,5 δις σημειώνοντας αύξηση σε σύγκριση με το 2022 (έναντι € 850 δις). Κινητήριοι μοχλός για την ανάπτυξη το περασμένο έτος αποτέλεσαν και οι ιδιωτικές δαπάνες οι οποίες αυξήθηκαν σε περίπου €2,91 τρις από € 1,98 τρις το 2022. Οι (ιδιωτικές και δημόσιες) ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αυξήθηκαν επίσης σημαντικά, ανερχόμενες σε € 903,2 δις (2022: € 856,2 δις).

B.2.5 Αγορά Εργασίας

Σε ό,τι αφορά την απασχόληση, το 2023 κατεγράφησαν κατά μ.ό. 45,8 εκατομμύρια απασχολούμενοι. Το ποσοστό της ανεργίας διαμορφώθηκε στο 3,2% (2022: 2,8%), το οποίο αντιστοιχεί σε 1,42 εκ. ανέργους. Ο αριθμός αυτός προκύπτει από υπολογισμούς της DESTATIS βάσει των κατευθυντήριων γραμμών του ILO για την εκτίμηση των «μη απασχολούμενων» (που αναζητούν ενεργά εργασία). Ο αριθμός των εργαζομένων που υπόκεινται σε νόμιμες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης ανέρχεται σε περίπου 34,7 εκ..

Σε μια καινούρια και απρόβλεπτη εποχή εισέρχεται η αγορά εργασίας στη Γερμανία, με μεγάλες γ/Επιχειρήσεις να ανακοινώνουν περικοπές χιλιάδων θέσεων εργασίας, ενώ, την ίδια στιγμή, παραμένει το πρόβλημα των εκατοντάδων χιλιάδων ακάλυπτων θέσεων εργασίας λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Το παράδοξο αυτό, που τείνει να εξελιχθεί σε διττό δισεπίλυτο πρόβλημα, απασχολεί τόσο τους γ/οικονομικούς εμπειρογνώμονες όσο και τη γ/πολιτική ηγεσία. Μιλώντας στα τέλη Ιανουαρίου 2024 σε εκδήλωση της «Συμμαχίας Ευκαιριών» (AllianzderChancen) – μιας πρωτοβουλίας 65 μεγάλων εταιρειών, όπως η Deutsche Bahn, η Bosch, η Continental, η Siemens και η Deutsche Telekom με στόχο τη στήριξη εργαζομένων, των οποίων οι θέσεις εργασίας κινδυνεύουν να χαθούν – ο Καγκελάριος Scholz υποστήριξε πως «υπάρχει αλλαγή · δεν μπορούμε να προστατέψουμε κανέναν από αυτήν, αλλά μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η αλλαγή αυτή δεν συνιστά απειλή».

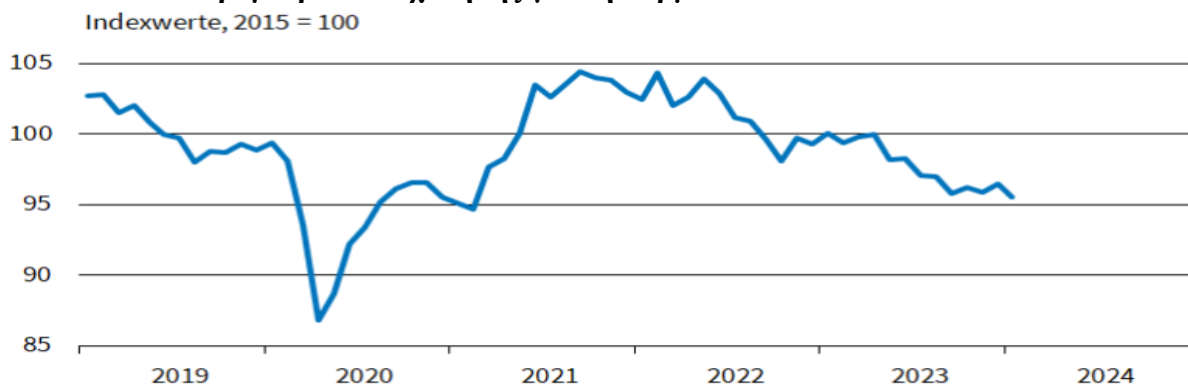
Ωστόσο, τα πρώτα στοιχεία του 2024 δείχνουν όχι απλά αλλαγή αλλά απειλή, καθώς όλο και περισσότερες εταιρείες εφαρμόζουν προγράμματα λιτότητας και περικοπής θέσεων εργασίας:

- Η Bosch, κορυφαίος προμηθευτής αυτοκινητιστικού εξοπλισμού παγκοσμίως, σκοπεύει να περικόψει περισσότερες από 3.000 θέσεις εργασίας στη Γερμανία.
- Οι περικοπές στην ZF, ανταγωνιστική της Bosch, ενδεχομένως να φτάσουν τις 12.000 θέσεις εργασίας.
- Η Continental, ο τρίτος γερμανικός κολοσσός της βιομηχανίας εξαρτημάτων αυτοκινήτου, ανακοίνωσε την περικοπή 5.400 διοικητικών θέσεων και 1.750 θέσεων στον κλάδο της έρευνας και ανάπτυξης (R&D).
- Η εταιρεία κατασκευής οικιακών συσκευών Miele σχεδιάζει να περικόψει 2.000 θέσεις εργασίας και θα μεταφέρει μέρος της παραγωγής της στην Πολωνία, όπου επίσης θα μεταφερθούν 700 επιπλέον θέσεις εργασίας.
- Η γερμανική πολυεθνική λογισμικού SAP θα περικόψει 8.000 θέσεις εργασίας.
- Η Deutsche Bank σχεδιάζει τα επόμενα χρόνια την περικοπή 3.500 θέσεων εργασίας, ενώ θέσεις εργασίας βγαίνουν προς περικοπή και στη φαρμακοβιομηχανία Bayer.

Το βαρόμετρο απασχόλησης Ιανουαρίου του Ινστιτούτου Ifo στο Μόναχο επιβεβαιώνει ότι οι εταιρείες περικόπτουν προσωπικό. Σύμφωνα με τον K. Wohlrabe, επικεφαλής ερευνών του Ifo, «η δύσκολη οικονομική συγκυρία αντικατοπτρίζεται πλέον και στον προγραμματισμό του προσωπικού: οι εταιρείες είναι μάλλον απρόθυμες να προσλάβουν νέους ανθρώπους και οι απολύσεις γίνονται όλο και πιο πιθανές». Η απαισιοδοξία επεκτείνεται σχεδόν σε όλους τους κλάδους: στο λιανεμπόριο, όλο και περισσότερες εταιρείες σκέφτονται απολύσεις επειδή λιγοστεύουν οι πελάτες, ενώ απροθυμία νέων προσλήψεων παρατηρείται στους τομείς των υπηρεσιών και κατασκευών.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Βαρόμετρο απασχόλησης για τη Γερμανία του Ινστιτούτου Ifo

Πηγή: Ινστιτούτο Ifo

Τα συμβούλια εργαζομένων και οι συνδικαλιστές ανησυχούν, καθώς, εμπειρογνώμονες της αγοράς εργασίας πιστεύουν ότι οι περισσότεροι από τους εργαζόμενους που επηρεάζονται δεν θα μπορούν εύκολα να μεταβούν σε άλλες κενές και εξίσου καλά αμειβόμενες θέσεις. Ωστόσο, η σκληρή πραγματικότητα του τεχνολογικού μετασχηματισμού και της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας δεν αφήνει πολλά περιθώρια στις επιχειρήσεις.

Εμπειρογνώμονες συμφωνούν ότι, συγκριτικά με τον διεθνή ανταγωνισμό, το κόστος σε τομείς όπως η γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία, η χημική βιομηχανία και η μηχανολογία είναι πολύ υψηλό και γι' αυτό οι διαρθρωτικές αλλαγές πρέπει να είναι βαθιές, μακροπρόθεσμες.

Αυτό σημαίνει ότι το επόμενο διάστημα περισσότερες εταιρείες θα ανακοινώσουν νέα και σκληρότερα προγράμματα λιτότητας, συμπεριλαμβανομένων των περικοπών θέσεων εργασίας. Το μεγάλο «διττό» πρόβλημα είναι ότι στις περισσότερες περιπτώσεις το προφίλ των εργαζομένων που περικόπτονται δεν ταιριάζουν στις θέσεις για τις οποίες υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Επί παραδείγματι, στην αυτοκινητοβιομηχανία πολλοί ειδικοί του R&D διαθέτουν το παραδοσιακό υπόβαθρο του μηχανολόγου μηχανικού, αλλά η ηλεκτροκίνηση απαιτεί προσωπικό εξειδικευμένο στην ηλεκτρολογική μηχανική και την ανάπτυξη λογισμικού.

B.2.6 Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας 2023

Σύμφωνα με την DESTATIS, το εξωτερικό εμπόριο (αγαθών) της χώρας συνέχισε να αναπτύσσεται το 2023, χρονιά κατά την οποία μειώθηκαν τόσο οι συνολικές εξαγωγές ανερχόμενες σε €1.590 δις (-0,3% συγκριτικά με το 2022) όσο και οι συνολικές εισαγωγές ανερχόμενες σε €1.366 δις (-9,3% σε ετήσια βάση)– βλ. Πίνακα 5.

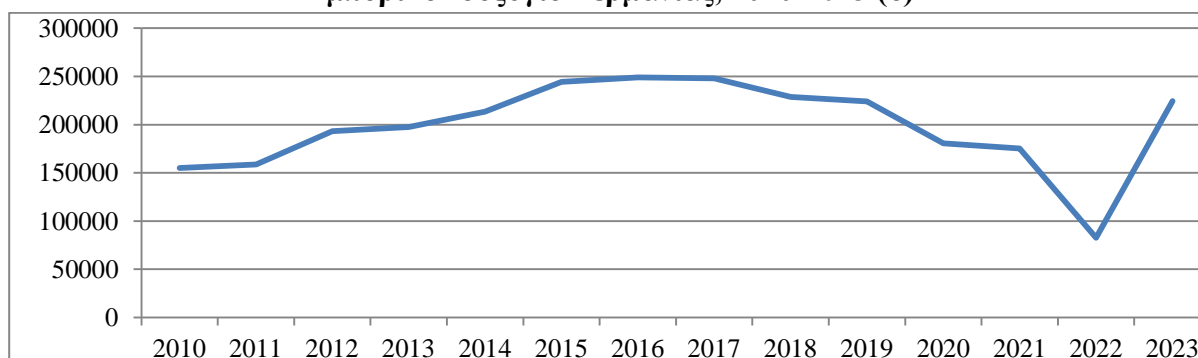
ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας, 2020-2022

	2021 (σε εκατ. €)	2022 (σε εκατ. €)	2023 (σε εκατ. €)	Μεταβολή 2022/2021 (%)
Εξαγωγές	1.379.346	1.576.759	1.590.023	-0,3
Εισαγωγές	1.204.050	1.494.194	1.365.783	-9,3
Εμπορικό Ισοζύγιο	175.296	82.565	224.240	171,6
Όγκος Εμπορίου	2.583.396	3.070.953	2.955.806	-3,7

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

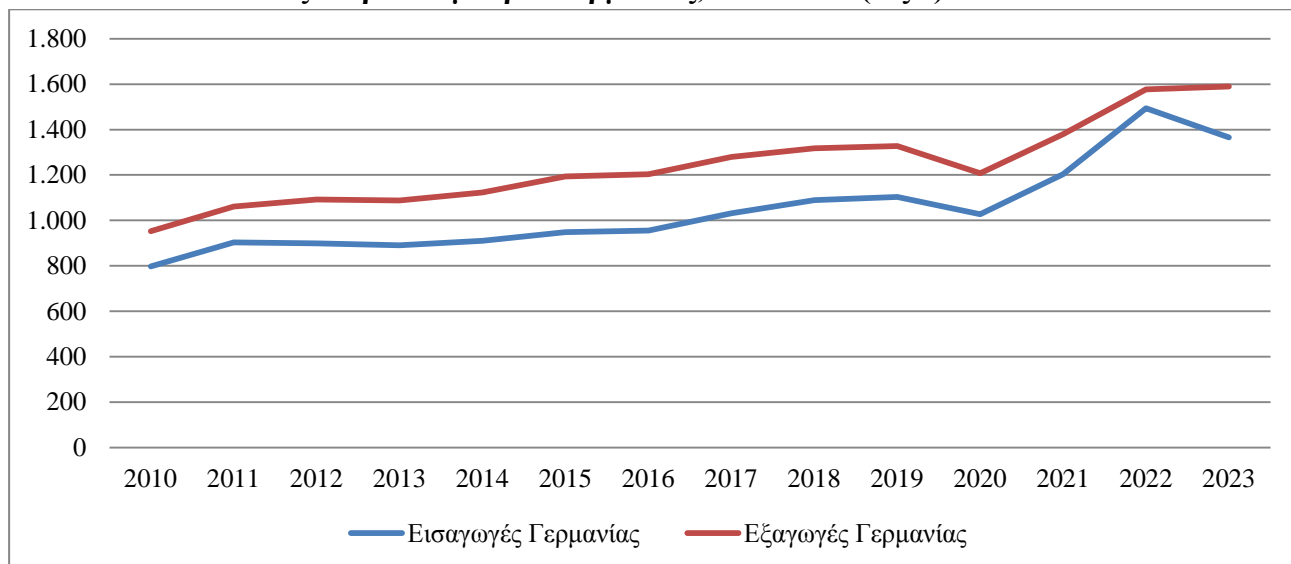
Ωστόσο λόγω της τεράστιας μείωσης των εισαγωγών στη Γερμανία, το πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου εκτοξεύθηκε κατά 171,6% συγκριτικά με το 2022 (€224 δις– βλ. Γράφημα 7).

ΓΡΑΦΗΜΑ 7
Εμπορικό Ισοζύγιο Γερμανίας, 2010-2023 (€)

Σύμφωνα με τη DESTATIS και οικονομικούς αναλυτές, η αιτία για την απότομη μείωση της αξίας των εισαγωγών και τη συνακόλουθη αύξηση του εμπορικού πλεονάσματος είναι οι μειωμένες εισαγωγές από τον κορυφαίο εμπορικό εταίρο της Γερμανίας, την Κίνα, το οποίο αποδίδεται κατά κύριο λόγο στη Γ/Στρατηγική έναντι της Κίνας, με στόχο την απεξάρτηση από την τελευταία για εισαγωγές σε τομείς νευραλγικής σημασίας για την ασφάλεια της Γερμανίας.

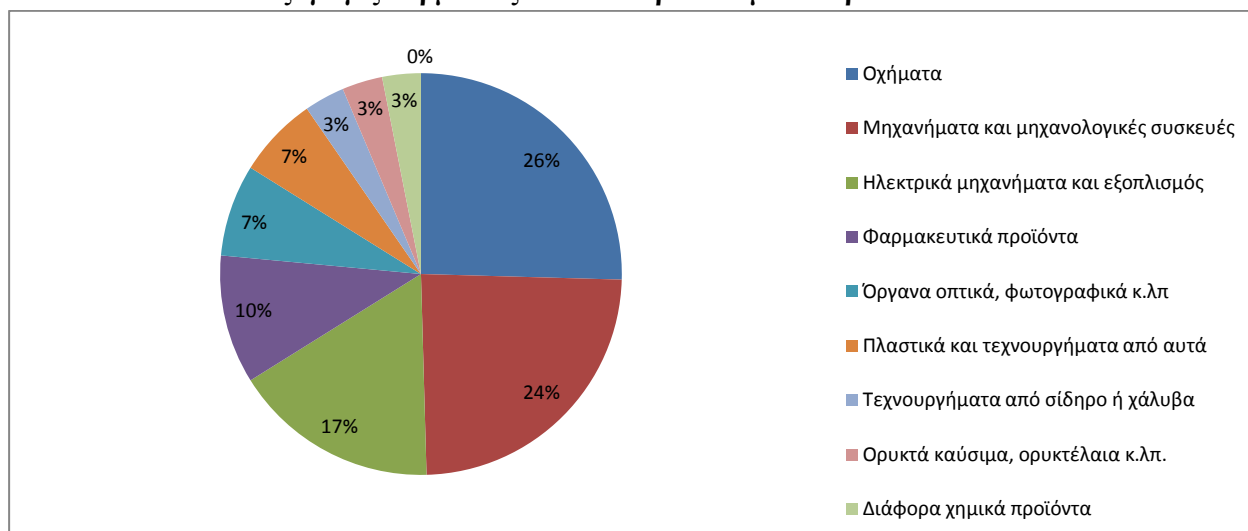
ΓΡΑΦΗΜΑ 8
Εξωτερικό Εμπόριο Γερμανίας, 2010-2023 (δισ €)

Πηγή: Destatis, Μάιος 2024, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Η Γερμανία, είναι κατ' εξοχήν βιομηχανική χώρα, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στη διάρθρωση του γερμανικού εξωτερικού εμπορίου, τόσο ως προς το σκέλος των εξαγωγών, όσο και ως προς το σκέλος των εισαγωγών. Σημαντικότερες εξαγωγικές κατηγορίες προϊόντων αποτελούν: μηχανοκίνητα οχήματα και ανταλλακτικά αυτοκινήτων, με μερίδιο 15,6% το 2023 επί συνόλου γερμανικών εξαγωγών, μηχανές με 13,3% και χημικά με 10,4%. Αναλυτικότερα στο Γράφημα 9 που ακολουθεί:

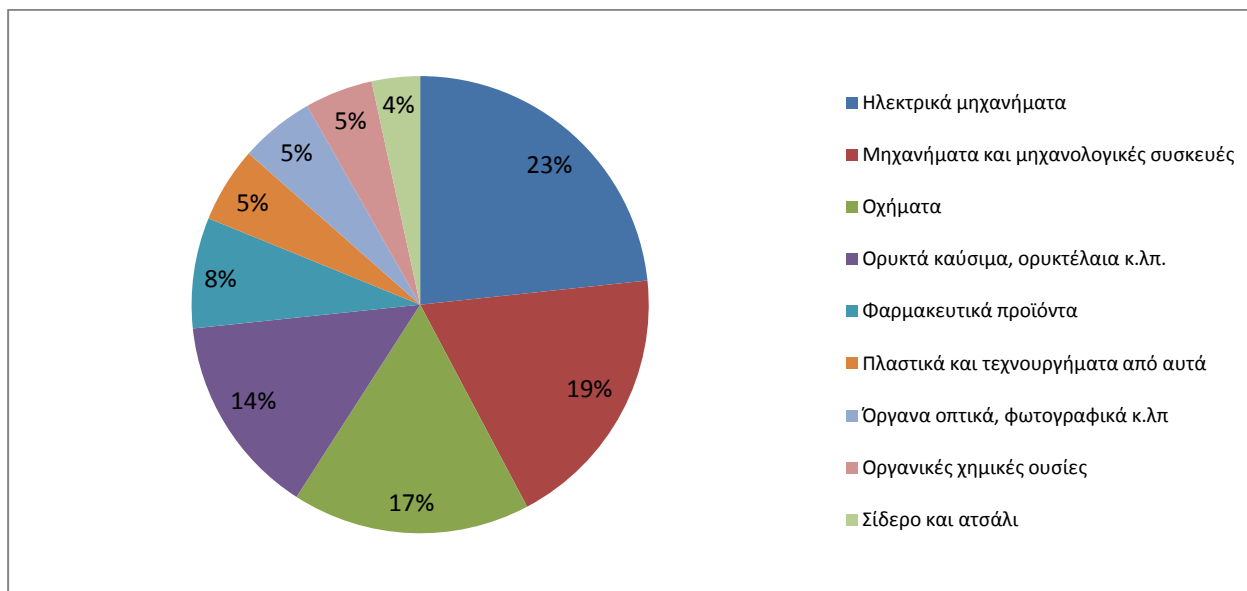
ΓΡΑΦΗΜΑ 9
Εξαγωγές Γερμανίας 2023 – Μερίδιο/Ομάδα Προϊόντων

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024 προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Όσον αφορά στις εισαγωγές, τις πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν τα ηλεκτρικά μηχανήματα με μερίδιο 23% το 2023 επί συνόλου γερμανικών εισαγωγών, τα μηχανήματα και μηχανολογικές συσκευές με μερίδιο 19% και τα οχήματα με μερίδιο 17%. Αναλυτικότερα στο Γράφημα 10 το οποίο ακολουθεί:

ΓΡΑΦΗΜΑ 10
Εισαγωγές Γερμανίας 2023 – Μερίδιο/Ομάδα Προϊόντων

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

Το 2023 το 54,2% των εξαγωγών της Γερμανίας (έναντι 54,6% το 2022), αξίας € 847,3 δις κατευθύνθηκε προς χώρες της ΕΕ. Ειδικότερα, τα Κ-Μ Ευρωζώνης, απορρόφησαν γερμανικά προϊόντα αξίας €595,4 δις ή το 38,1 % (έναντι 38,4% το 2022) του συνόλου των γερμανικών εξαγωγών.

Αντιστοίχως, 52,5% των γερμανικών εισαγωγών (έναντι 49,3% το 2022), αξίας €709,6δις, προήλθε από Κ-Μ ΕΕ. Από χώρες Ευρωζώνης προήλθε το 35% (έναντι 34% το 2022) του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών, το οποίο αντιστοιχεί σε €473,3 δις.

Δέκα κορυφαίοι εμπορικοί εταίροι Γερμανίας για το 2023: Κίνα, ΗΠΑ, Ολλανδία, Γαλλία, Πολωνία, Ιταλία, Αυστρία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο, Βέλγιο. Η Κίνα διατήρησε και το 2023 την 1^η θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Γερμανίας για 8^η συνεχόμενη χρονιά. Ο όγκος εμπορίου των δύο χωρών ανήλθε σε €254,5 δις, έναντι €299,6 δις το 2022. Στην 2^η θέση παρέμειναν οι ΗΠΑ καθώς και η Ολλανδία στην 3^η θέση. Το 2023 (όπως και πέρυσι) τα περισσότερα γερμανικά προϊόντα εξήχθησαν στις ΗΠΑ, όπου σημειώθηκε αύξηση των εξαγωγών κατά 1,1% σε σύγκριση με το 2021.

Αντιθέτως, οι περισσότερες εισαγωγές πραγματοποιήθηκαν και το 2023 από την Κίνα, με την συνολική ωστόσο εισαγόμενη αξία να υποχωρεί για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια σε € 157,2 δις (-18,5%), το οποίο αποδίδεται κατά κύριο λόγο στη Γ/Στρατηγική έναντι της Κίνας, με στόχο την εντατική προσπάθεια Γερμανίας για απεξάρτηση από προϊόντα / υπηρεσίες κινεζικής προελεύσεως.

Αξίζει να σημειωθεί μάλιστα ότι η Ε. Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο επιβολής υψηλών δασμών για την εισαγωγή ηλεκτρικών οχημάτων από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας.

Όπως αναφέρει η DESTATIS, συνολικά 129.800 αυτοκίνητα με αμιγώς ηλεκτρικούς κινητήρες αξίας € 3,4 δις εισήχθησαν από την Κίνα στη Γερμανία το 2023. Αυτό σημαίνει ότι οι εισαγωγές κινεζικών ηλεκτρικών αυτοκινήτων έχουν τριπλασιαστεί σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, τόσο σε όγκο όσο και σε αξία. Το 2022, 43.200 αμιγώς ηλεκτρικά αυτοκίνητα εισήχθησαν από την Κίνα στη Γερμανία έναντι € 904,0 εκατ.

Το 40,9% των ηλεκτρικών αυτοκινήτων που εισάγονται από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο του 2024 προέρχονται από την Κίνα. Όσον αφορά τους αριθμούς μονάδων, οι εισαγωγές κινεζικών ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην πραγματικότητα δεκαπλασιάστηκαν σε σύγκριση με το 2020. Τότε από την Κίνα είχαν εισαχθεί μόνο 12.800 αμιγώς ηλεκτρικά αυτοκίνητα αξίας 115,2 εκατ. ευρώ. Αν και ο αριθμός των ηλεκτρικών αυτοκινήτων που εισήχθησαν από την Κίνα μειώθηκε σημαντικά τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2024 λόγω της υποτονικής εγχώριας ζήτησης σε αυτήν την κατηγορία οχημάτων, το μερίδιο της Κίνας στις συνολικές εισαγωγές ηλεκτρικών αυτοκινήτων στη Γερμανία αυξήθηκε και πάλι απότομα.

Η χώρα μας, με αξία διμερούς εμπορίου της τάξεως των €11,6 δις (σύμφωνα με στοιχεία DESTATIS), ανέβηκε κατά μία θέση από την 40^η το 2022 στην 39^η το 2023 μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Γερμανίας (2021: 39^η). Μάλιστα, η χώρα μας κατάφερε να μειώσει το διευρυμένο εμπορικό πλεόνασμα υπέρ της Γερμανίας κατά πέντε θέσεις, αφού για το 2023 αυτό ήταν το 20^ο μεγαλύτερο πλεόνασμα της Γερμανίας μεταξύ όλων των εμπορικών εταίρων της ανά τον κόσμο. Βλ. αναλυτικότερα Πίνακα 6 για την εξέλιξη του διμερούς εμπορίου της Γερμανίας με τους 30 σημαντικότερους εταίρους της (+ την Ελλάδα, που περιλαμβάνεται στον πίνακα για συγκριτικούς λόγους).

Οι εξαγωγικές προσδοκίες πάντως της γερμανικής βιομηχανίας αυξήθηκαν κατά 80% τον Μάρτιο τ.έ., καθώς αναμένεται αύξηση της ζήτησης από το εξωτερικό συνολικά για το 2024.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Οι 30 σημαντικότεροι Εμπορικοί Εταίροι της Γερμανίας για το 2023

α/α	Χώρες	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Όγκος Εμπορίου	Εμπορικό Ισοζύγιο	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Όγκος Εμπορίου	Εμπορικό Ισοζύγιο	Μεταβολή 2023/22			
		χιλ. €				χιλ. €				%			
		2023				2022				Εξαγωγές	Εισαγωγές	Όγκος Εμπορίου	Εμπορικό Ισοζύγιο
1	Κίνα	97.327.599	157.163.247	254.490.846	-59.835.648	106.761.617	192.829.951	299.591.568	-86.068.334	-8,8	-18,5	-15,1	-30,5
2	ΗΠΑ	157.950.122	94.675.681	252.625.803	63.274.441	156.208.245	93.337.697	249.545.942	62.870.548	1,1	1,4	1,2	0,6
3	Ολλανδία	115.358.270	104.896.012	220.254.282	10.462.258	112.261.410	114.997.972	227.259.382	-2.736.562	2,8	-8,8	-3,1	-482,3
4	Γαλλία	120.225.341	69.785.834	190.011.175	50.439.507	118.167.638	69.969.199	188.136.837	48.198.439	1,7	-0,3	1,0	4,6
5	Πολωνία	91.933.876	81.652.187	173.586.063	10.281.689	92.678.893	78.322.134	171.001.027	14.356.759	-0,8	4,3	1,5	-28,4
6	Ιταλία	87.198.306	72.171.542	159.369.848	15.026.764	89.190.820	73.177.077	162.367.897	16.013.743	-2,2	-1,4	-1,8	-6,2
7	Αυστρία	81.985.280	54.611.081	136.596.361	27.374.199	90.270.302	58.136.776	148.407.078	32.133.526	-9,2	-6,1	-8,0	-14,8
8	Ελβετία	66.570.353	51.823.028	118.393.381	14.747.325	70.610.676	55.723.040	126.333.716	14.887.636	-5,7	-7,0	-6,3	-0,9
9	Βέλγιο	62.330.764	53.223.671	115.554.435	9.107.093	62.943.585	63.009.722	125.953.307	-66.137	-1,0	-15,5	-8,3	-13870,0
10	Ηνωμένο Βασίλειο	78.458.171	36.679.803	115.137.974	41.778.368	73.763.532	40.314.064	114.077.596	33.449.468	6,4	-9,0	0,9	24,9
11	Τσεχία	53.945.732	60.989.852	114.935.584	-7.044.120	55.834.298	59.216.703	115.051.001	-3.382.405	-3,4	3,0	-0,1	108,3
12	Ισπανία	54.505.847	39.226.989	93.732.836	15.278.858	49.934.650	37.756.411	87.691.061	12.178.239	9,2	3,9	6,9	25,5
13	Ουγγαρία	32.775.610	37.279.988	70.055.598	-4.504.378	32.974.082	34.130.932	67.105.014	-1.156.850	-0,6	9,2	4,4	289,4
14	Τουρκία	30.707.266	24.352.848	55.060.114	6.354.418	26.972.769	24.716.872	51.689.641	2.255.897	13,8	-1,5	6,5	181,7
15	Σουηδία	30.216.984	18.904.000	49.120.984	11.312.984	29.730.291	18.690.358	48.420.649	11.039.933	1,6	1,1	1,4	2,5
16	Ιαπωνία	20.239.801	25.643.825	45.883.626	-5.404.024	20.511.169	25.413.406	45.924.575	-4.902.237	-1,3	0,9	-0,1	10,2
17	Ρουμανία	22.286.452	19.504.134	41.790.586	2.782.318	20.799.112	17.637.623	38.436.735	3.161.489	7,2	10,6	8,7	-12,0
18	Νορβηγία	9.112.405	30.548.753	39.661.158	-21.436.348	11.192.454	63.086.194	74.278.648	-51.893.740	-18,6	-51,6	-46,6	-58,7
19	Σλοβακία	18.182.853	20.754.995	38.937.848	-2.572.142	17.360.927	19.515.292	36.876.219	-2.154.365	4,7	6,4	5,6	19,4
20	Δανία	22.730.267	14.967.865	37.698.132	7.762.402	23.996.529	15.992.695	39.989.224	8.003.834	-5,3	-6,4	-5,7	-3,0
21	Ιρλανδία	9.956.258	25.560.363	35.516.621	-15.604.105	10.927.914	28.534.207	39.462.121	-17.606.293	-8,9	-10,4	-10,0	-11,4
22	Ν. Κορέα	20.427.838	13.563.419	33.991.257	6.864.419	21.526.924	13.374.931	34.901.855	8.151.993	-5,1	1,4	-2,6	-15,8
23	Ινδία	16.509.889	14.304.160	30.814.049	2.205.729	14.877.501	15.081.998	29.959.499	-204.497	11,0	-5,2	2,9	-1178,6
24	Μεξικό	18.952.907	10.138.643	29.091.550	8.814.264	16.349.868	9.149.732	25.499.600	7.200.136	15,9	10,8	14,1	22,4
25	Ταϊβάν	9.886.813	15.870.022	25.756.835	-5.983.209	11.035.256	17.023.610	28.058.866	-5.988.354	-10,4	-6,8	-8,2	-0,1
26	Νότια Αφρική	9.844.296	12.082.410	21.926.706	-2.238.114	9.788.281	14.333.554	24.121.835	-4.545.273	0,6	-15,7	-9,1	-50,8
27	Φινλανδία	11.932.405	9.422.419	21.354.824	2.509.986	12.738.133	9.949.442	22.687.575	2.788.691	-6,3	-5,3	-5,9	-10,0
28	Βραζιλία	12.800.086	8.268.237	21.068.323	4.531.849	12.904.043	9.504.254	22.408.297	3.399.789	-0,8	-13,0	-6,0	33,3

29	Πορτογαλία	12.259.173	8.051.748	20.310.921	4.207.425	11.578.069	8.385.900	19.963.969	3.192.169	5,9	-4,0	1,7	31,8
30	Καναδάς	12.728.991	6.951.866	19.680.857	5.777.125	12.762.490	8.004.681	20.767.171	4.757.809	-0,3	-13,2	-5,2	21,4
39	Ελλάδα	8.385.455	3.222.631	11.608.086	5.162.824	8.552.594	3.063.315	11.615.909	5.489.279	-2,0	5,2	-0,1	-5,9
	Σύνολο	1.585.199.078	1.365.782.543	2.950.981.621		1.588.988.866	1.505.433.512	3.094.422.378		-0,2	-9,3	-15,1	

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024, προσωρινά στοιχεία - Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Ελλάδος στο Βερολίνο

B.2.7 Ισοζύγιο πληρωμών

Το 2023, το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αυξήθηκε κατά 1¼ ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκε στο 6% του ονομαστικού ΑΕΠ. Ο κύριος λόγος για την αύξηση μετά τη σημαντική πτώση το 2022 ήταν ότι το ισοζύγιο αγαθών ανέκαμψε σημαντικά καθώς οι τιμές των εισαγόμενων εμπορευμάτων μειώθηκαν(ιδίως των εισαγωγών φυσικού αερίου και άλλων ενεργειακών προϊόντων). Από την άλλη πλευρά, το 2023 διευρύνθηκε το έλλειμμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών. Αυτό οφείλεται εν μέρει στις επιδράσεις κάλυψης της διαφοράς που σχετίζονται με τα διασυνοριακά ταξίδια.

Ο συνολικός καθαρός δανεισμός αυξήθηκε σε σχέση με το ΑΕΠ κατά το έτος αναφοράς, τόσο από την πλευρά των επενδύσεων, όσο και από την εγχώρια αποταμίευση, η οποία από το υποτονικό επίπεδο του 2022 αυξήθηκε το 2023.

Αντανακλώντας το υψηλότερο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, οι γερμανικές καθαρές εξαγωγές κεφαλαίων αυξήθηκαν επίσης το 2023. Σε ένα περιβάλλον αυξανόμενου κόστους χρηματοδότησης και γεωπολιτικών εντάσεων, υπήρξε έντονη διασυνοριακή ζήτηση για τοκοφόρους τίτλους και, μέχρι και το φθινόπωρο, έντονη απροθυμία να επενδύσουν σε μετοχές και μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων που συνήθως ενέχουν υψηλότερους κινδύνους. Ο περιορισμός επηρέασε επίσης τις γερμανικές ΑΞΕ. Τόσο οι εισερχόμενες, όσο και εξερχόμενες ΑΞΕ ήταν σαφώς χαμηλότερες από ό,τι το 2022.

B.2.8 Κρατικός Προϋπολογισμός - Δημόσιο Χρέος

Σύμφωνα με την Bundesbank, το δημόσιο χρέος στη Γερμανία το 2023 ανερχόμενο στα € 2,62 τρις αυξήθηκε κατά €62 δις σε σύγκριση με το 2022. Η αύξηση ήταν παρόμοια με εκείνη του προηγούμενου έτους, ωστόσο σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με τα προγενέστερα του 2022 έτη. Το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης αυξήθηκε κατά € 75 δις.

Ο δείκτης χρέους, δηλαδή ο λόγος του χρέους προς το ονομαστικό ΑΕΠ ανήλθε στο 63,7%. Η σημαντική μείωση (2022: 66,1%) κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες οφείλεται στη μεγάλη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ κατά 6,3%, κυρίως λόγω του υψηλού πληθωρισμού. Μέρος του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης χρηματοδοτήθηκε όχι από νέο χρέος, αλλά από τις διαθέσιμες τραπεζικές καταθέσεις. Η κυβέρνηση είχε δημιουργήσει αυτά τα αποθεματικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού, καταφέροντας έτσι να μην εκτεθεί σε περαιτέρω δανεισμό. Επιπλέον, ο χαμηλότερος δανεισμός κατέστη εφικτός λόγω της αποπληρωμής παλαιών κεφαλαίων, τα οποία είχαν δαπανηθεί για τη στήριξη εταιρειών παροχής ενέργειας, καθώς και με τη μορφή δανείων βοήθειας κατά την πανδημία του κορωνοϊού.

Τα κ-μ της Ευρωζώνης καλούνται να υποβάλλουν τα ετήσια προγράμματα σταθερότητάς τους έως το τέλος Απριλίου κάθε έτους. Με τον τρόπο αυτό, εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις του στο πλαίσιο των τρεχουσών διατάξεων του Ευρωπαϊκού Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Το φετινό Γ/ Πρόγραμμα Σταθερότητας περιλαμβάνει μια πρόβλεψη της εξέλιξης του προϋπολογισμού για τη Γερμανία, συνολικά, καθώς και διάφορους άλλους δείκτες, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα ληφθέντα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής.

Μόλις προσφάτως, την άνοιξη του 2024, η συνολική κατάσταση στην γ/Οικονομία μπορεί να περιγραφεί ως μια μετάβαση από τη δυσμενή τριετία 2020-2023 (κρίση πανδημίας και ενεργειακή λόγω πολέμου στην Ουκρανία) πίσω σε έναν προϋπολογισμό που δεν υπόκειται πλέον σε απαιτήσεις έκτακτης ανάγκης. Η δημοσιονομική πολιτική είναι προσανατολισμένη προς τους στόχους της ενίσχυσης της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και της αποτελεσματικής οργάνωσης των κρατικών δαπανών – διατηρώντας ταυτόχρονα το υψηλό επίπεδο δαπανών για επενδύσεις. Ακολουθείται μια ολοκληρωμένη και στοχευμένη πολιτική που βοηθά τον μετασχηματισμό, ενώ παράλληλα στοχεύει στην αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού.

Η τρέχουσα πρόβλεψη βασίζεται στον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό του 2024 και στον ισχύοντα οικονομικό προγραμματισμό μέχρι το 2027, μαζί με την ετήσια πρόβλεψη για τη συνολική οικονομική ανάπτυξη. Σύμφωνα με αυτή συνολικός δείκτης χρέους «Μάαστριχτ» (ανώτατο επίπεδο εθνικού χρέους κ-μ Ευρωζώνης) της Γερμανίας θα αυξηθεί ελαφρά από το τρέχον 63,6 % του ΑΕΠ, σε περίπου 64% έως το 2024. Από το 2025 και μετά προβλέπεται να μειωθεί σταδιακά έως το 2028 στο 62% του ΑΕΠ.

Η προετοιμασία του προϋπολογισμού για το 2025 κυριαρχείται πάντως από ένα χαοτικό χρονοδιάγραμμα, εξαιτίας διαφωνιών εντός Τρι-Κομματικού Κυβ. Συνασπισμού, πιέσεων του ΥΠΟΙΚ Lindner προς τους συναδέλφους του για συγκράτηση δαπανών και των νέων δεδομένων που δημιούργησε η απόφαση του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού στα τέλη του 2023, η οποία ουσιαστικά έθεσε εκποδών τα λεγόμενα Ειδικά Ταμεία/Sondervermögen – με μόνη εξαίρεση το Ειδικό Ταμείο για τον Εξοπλισμό των Ενόπλων Δυνάμεων (Sondervermögen Bundeswehr) που έχει ψηφισθεί με ξεχωριστή διαδικασία, και με πλειοψηφία 2/3 στην Bundestag – και οδήγησε στη λεγόμενη «Κρίση Προϋπολογισμού», αναγκάζοντας τη Γερμανική Κυβέρνηση να προχωρήσει τέλος παρασμένου έτους σε αναθεώρηση του Προϋπολογισμού 2024.

Τελικά, ύστερα από συμφωνία σε επίπεδο επικεφαλής Κυβερνητικού Συνασπισμού, εγκρίθηκαν κατά τη συνεδρίαση του Ομοσπονδιακού Υπουργικού Συμβουλίου στις 17.07.24 τα σχέδια συμπληρωματικού προϋπολογισμού 2024 και τακτικού προϋπολογισμού 2025.

Ως προς τις προβλέψεις των ως άνω δύο σχεδίων προϋπολογισμού:

- Η Γερμανία θα αναλάβει το τρέχον έτος πρόσθετες δανειακές υποχρεώσεις ύψους € 11 δις [με το συνολικό νέο χρέος για το 2024 να ανέρχεται πλέον σε € 50 δις], οι οποίες θα διατεθούν για τις ΑΠΕ και τη δέσμη κοινωνικών επιδομάτων/Bürgergeld.
- Το 2025 οι νέες δανειακές υποχρεώσεις θα ανέλθουν στα € 44 δις.
- Οι συνολικές δαπάνες του Γερμανικού Δημοσίου διαμορφώνονται για το 2024 στα € 489 δις και για το 2025, στα € 481 δις.
- Το κονδύλι για το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων αυξάνεται και πλέον για το 2025 θα διατεθούν € 57 δις για δημόσιες επενδύσεις.
- Το κονδύλι για την Άμυνα θα αυξηθεί κατά € 1,3 δις και θα διαμορφωθεί στα € 53 δις.
- Αυξήσεις προβλέπονται, παράλληλα, στα κονδύλια για την κατασκευή κοινωνικών κατοικιών, την καταβολή του επιδόματος τέκνων, καθώς και την ψηφιοποίηση των σχολείων.
- Παράλληλα θα πραγματοποιηθούν και περικοπές, προκειμένου να κλείσει «τρύπα» περίπου € 10 δις. Ωστόσο, παραμένει «τρύπα» € 17 δις για το 2025, η οποία αναμένεται να κλείσει μόνο εν μέρει έως την κατάθεση του σχεδίου προϋπολογισμού στο Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο (στα τέλη Αυγούστου με αρχές Σεπτεμβρίου).
- Ως προς το σχέδιο συμπληρωματικού προϋπολογισμού 2024, το γερμανικό Δημόσιο προτίθεται να αναλάβει επιπρόσθετες δανειακές υποχρεώσεις ύψους € 11 δις, οι οποίες θα διατεθούν για τις ΑΠΕ και τη δέσμη κοινωνικών επιδομάτων. Ουσιαστικά το Ομοσπονδιακό Δημόσιο θα αναλάβει για το 2024 δανειακές υποχρεώσεις συνολικού ύψους € 50,5 δις.

Σε κάθε περίπτωση, θα τηρηθούν και για το 2025 οι διατάξεις του συνταγματικά κατοχυρωμένου «Φρένου Χρέους», ωστόσο γίνεται μια «πρακτική παράκαμψη» των διατάξεων καθώς προβλέπεται η αγορά οπλικού υλικού μέσω της παροχής κρατικών εγγυήσεων, γεγονός που επιτρέπει τη μετακύλιση του χρέους στο μέλλον.

B.2.9 Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ)

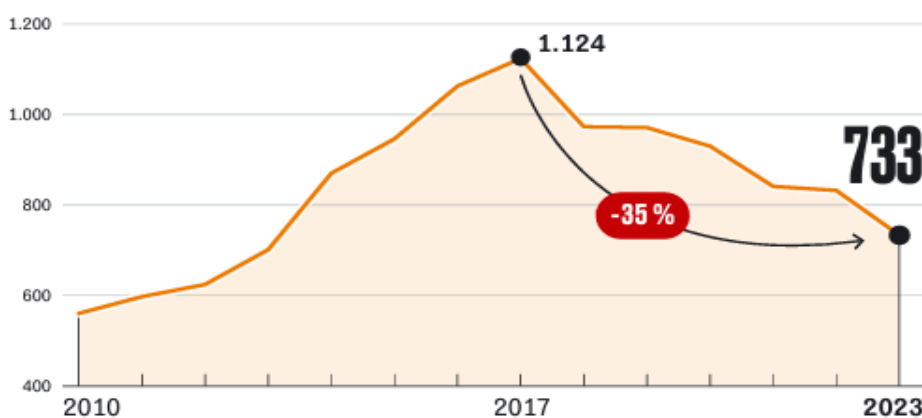
Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η μείωση κατά 12% των σχεδίων άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ), που πραγματοποιήθηκαν στη Γερμανία το 2023. Συνολικά, μόλις 733 νέα επενδυτικά σχέδια ανακοινώθηκαν στη Γερμανία το περασμένο έτος, ο χαμηλότερος αριθμός από το 2013, με τη χώρα να κατατάσσεται στην 3^η θέση πανευρωπαϊκά ύστερα από τη Γαλλία (1.194 σχέδια, -5% σε ετήσια βάση) και το Η. Βασίλειο (985, +6%). Εντυπωσιακή είναι η άνοδος της Τουρκίας (+17%), που με 375 νέα επενδυτικά σχέδια ξεπερνά την Ισπανία (344, -6%).

Οι μεγαλύτεροι επενδυτές στη Γερμανία το 2023, βάσει συνολικού αριθμού νέων σχεδίων, ήταν οι ΗΠΑ (124), η Κίνα (99), το Ην. Βασίλειο (72), η Τουρκία (54) και η Ελβετία (47). Παράλληλα, με 183 επενδυτικά σχέδια η Γερμανία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος επενδυτής στη Γαλλία μετά τις ΗΠΑ. Αντίστοιχα, μόλις 30 νέα γαλλικά επενδυτικά σχέδια ανακοινώθηκαν στη Γερμανία το 2023.

Ο Η. Ahlers, Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΥ Γερμανίας, προειδοποιεί ότι η τάση μείωσης των επενδύσεων στη Γερμανία είναι πολύ ανησυχητική: «Πρόκειται για σήμα κινδύνου. Η Γερμανία μένει πίσω, ενώ άλλες ευρωπαϊκές τοποθεσίες αναπτύσσονται πολύ πιο δυναμικά. Η Γαλλία [+20% από το 2017] είναι ο μεγάλος νικητής από το Brexit, ενώ η Γερμανία χάνει επενδύσεις από το Η. Βασίλειο [-18% από το 2017]». Σύμφωνα με τον Ahlers υπάρχουν διάφοροι λόγοι για την αδύναμη επίδοση της Γερμανίας, μεταξύ των οποίων «η υψηλή φορολογική επιβάρυνση, το αυξημένο κόστος εργασίας, η ακριβή ενέργεια και ταυτόχρονα η παραλυτική γραφειοκρατία. Το αποτέλεσμα: Οι επενδύσεις πέφτουν, η διάθεση καταναλωτών και εταιρειών βρίσκεται στο ναδίρ και η οικονομία αναπτύσσεται πιο αδύναμα από οποιαδήποτε άλλη βιομηχανική χώρα.»

ΓΡΑΦΗΜΑ 11

Αριθμός ανακοινωθέντων επενδυτικών σχεδίων* στη Γερμανία

Πηγή: EY, Handelsblatt

*Σχέδια που δημιουργούν νέες επενδυτικές τοποθεσίες και θέσεις εργασίας

Εκτός από τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες, η Γερμανία αντιμετωπίζει οξύ ανταγωνισμό από τις ΗΠΑ, τα κίνητρα των οποίων στο πλαίσιο του Inflation Reduction Act (IRA) προσελκύουν κολοσσούς από όλο τον κόσμο, περιλαμβανομένης της ίδιας της Γερμανίας. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις των:

- RWE, που σκοπεύει να επενδύσει € 20 δις στις ΗΠΑ μέχρι το τέλος της δεκαετίας, για την ανάπτυξη εγκαταστάσεων παραγωγής συστημάτων αιολικής και ηλιακής ενέργειας.
- Siemens Energy που κατασκευάζει (Charlotte) νέα μονάδα παραγωγής μετασχηματιστών ενέργειας, η οποία θα απασχολεί 600 εργαζομένους.
- Bosch που σχεδιάζει να επενδύσει 1,5 δις δολάρια στο εργοστάσιο ηλ. μικροκυκλωμάτων (τσιπ), το οποίο εξαγόρασε στις ΗΠΑ την άνοιξη του 2023

Ο Ahler προειδοποιεί πως «οι ΗΠΑ χορηγούν τεράστιες φοροαπαλλαγές για επενδύσεις σε πράσινες τεχνολογίες, οι οποίες μειώνουν σημαντικά το κόστος παραγωγής και προωθούν τις δικές τους τοποθεσίες εις βάρος των ευρωπαϊκών». Όπως δε είναι λογικό, «προφανώς οι α/εταιρείες επενδύουν περισσότερο στη χώρα τους και λιγότερο στην Ευρώπη». Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί οι ΗΠΑ να παρέμειναν ο μεγαλύτερος επενδυτής στη Γερμανία το 2023 (βλ. ανωτέρω), αλλά τα νέα επενδυτικά τους σχέδια μειώθηκαν κατά 22%.

Σύμφωνα με έρευνα της Γ/Συνομοσπονδίας Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητήριων (DIHK) μεταξύ των μελών του, το 35% των ερωτηθέντων ανέφερε την εξοικονόμηση κόστους ως βασικό κίνητρο ανάληψης επενδυτικών πρωτοβουλιών στο εξωτερικό. Για τα 3/4 των ερωτηθέντων οι υψηλές τιμές ενέργειας και πρώτων υλών αποτελούν κύριο πρόβλημα στη Γερμανία, ενώ για τα 2/3το υψηλό κόστος εργασίας. Συνεπώς, το 42% των 1.900 εταιρειών που συμμετείχαν στην έρευνα επιθυμούν να επενδύσουν στο εξωτερικό. Ωστόσο, βάσει της έρευνας της ΕΥ, τα γ/επενδυτικά σχέδια στην υπόλοιπη Ευρώπη μειώθηκαν το 2023 κατά 10% και ανήλθαν σε 620.

Πάντως, παρά τα προβλήματα, είναι πολλοί οι ξένοι κολοσσοί που συνεχίζουν να υπολογίζουν τη Γερμανία ως επενδυτικό προορισμό: Η μεγαλύτερη αγορά της Ευρώπης, η κομβική της τοποθεσία εξ επόψεως logistics και η ισχυρή βιομηχανική της βάση λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Για το λόγο αυτό, δημιουργούν προσδοκίες ανάκαμψης επενδύσεις αξίας δις Ευρώ, όπως της Microsoft στο Rheinisches Revier (περιοχή εξόρυξης λιγνίτη στο Ρήνο που τελεί υπό οικονομικό μετασχηματισμό), της Intel στο Μαγδεμβούργο, της Apple στο Μόναχο, αλλά και της φαρμακευτικής EliLilly στο Alzey της Ρηνανίας-Παλατινάτου. Μια ακόμη φαρμακευτική, η ισραηλινή Teva, προτίθεται να επενδύσει €1 δις στις εγκαταστάσεις της στο Ulm.

Ως προς την προοπτική ουσιαστική βελτίωσης της θέσης της Γερμανίας ως επενδυτικού προορισμού στο εγγύς μέλλον, ο Ahlers παραμένει δύσπιστος: «Τα προβλήματα της Γερμανίας είναι βαθιά και διαρθρωτικά. Συνεπώς, η όποια ανάκαμψη απαιτεί χρόνο και θα πρέπει να είναι πολυεπίπεδη – χρειαζόμαστε πραγματική φορολογική μεταρρύθμιση και μείωση των ρυθμιστικών φραγμών. Οι φιλικές προς τις επιχειρήσεις μεταρρυθμίσεις δεν πρέπει μόνο να συζητώνται αλλά και να εφαρμόζονται.»

B.3 Οικονομικές προβλέψεις για το 2024-2025

Ισχνή άνοδο συγκριτικά με το προηγούμενο τρίμηνο (δ' τρίμηνο 2023) σημείωσε το γ/ΑΕΠ το α' τρίμηνο 2024 της τάξης του 0,2%. Συγκριτικά, ωστόσο, με την αντίστοιχη περίοδο 2023, το γ/ΑΕΠ κατέγραψε κάμψη -0,2%. Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση της DESTATIS, η αδύναμη αυτή ανάπτυξη αποδίδεται στην άνοδο κατασκευαστικών επενδύσεων και εξαγωγών, η οποία αντισταθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από την καταγραφόμενη κάμψη δαπανών ιδιωτικής κατανάλωσης.

Στις εκτιμήσεις τους οι γ/εμπειρογνώμονες και οικονομικά ινστιτούτα δίνουν μια συγκρατημένη νότα αισιοδοξίας. Τα δομικά προβλήματα της γερμανικής οικονομίας, η οποία δυσκολεύεται να αποκαταστήσει την ελκυστικότητά της και να πραγματοποιήσει δυναμική αναπτυξιακή επανεκκίνηση, αναδεικνύει η φετινή ετήσια μελέτη της EY StandortDeutschland, τμήματα της οποίας προδημοσιεύονται στο γερμανικό τύπο και την ιστοσελίδα της ΕΥ.

Το επίμονο αδύναμο καταναλωτικό κλίμα, σε συνδυασμό με τα χρόνια δομικά προβλήματα της γ/Οικονομίας, όπως η μείωση του ενεργού πληθυσμού και η δυσκίνητη γερμανική γραφειοκρατία που προκαλεί καθυστερήσεις και ανυπερβλήτα εμπόδια στις επενδύσεις, συνιστούν για το ΔΝΤ σημαντική τροχοπέδη στην προσπάθεια της Γερμανίας να επανέλθει σε σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι προβλέψεις για ολόκληρο το έτος 2024 εξακολουθούν να διατηρούνται κοντά στο μηδέν, με μια προβλεπόμενη ανάκαμψη κατά τη διάρκεια του έτους. Ωστόσο, δεν είναι ακόμη απολύτως σαφές ποια δομή θα έχει η προσδοκώμενη νέα ανάκαμψη. Οι αμφιβολίες ότι - όπως ήταν χαρακτηριστικό για τη Γερμανία στο παρελθόν –για ανάκαμψη μέσω εξαγωγών παραμένουν μεγάλες, δεδομένης της συνεχιζόμενης συγκρατημένης ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας. Αλλά και μια εγχώρια επάνοδος δεν είναι ακόμη βέβαιη, δεδομένου ότι οι εγχώριες επενδύσεις και η ιδιωτική κατανάλωση δεν έχουν ακόμη επανέλθει στα προ του 2020 επίπεδα.

Ωστόσο, οι ελπίδες των περισσότερων προγνωστικών σεναρίων επικεντρώνονται στο ότι η ιδιωτική κατανάλωση μέσα στο 2024 θα ανακάμψει, αφού το εισόδημα από μισθούς θα προσεγγίσει την πραγματική αγοραστική δύναμη κατά τη διάρκεια του έτους. Ο τομέας των υπηρεσιών είναι πιθανό να διαδραματίσει επίσης έναν ιδιαίτερο ρόλο, αν και η επίμονα υψηλή δυναμική των τιμών εμποδίζει επί του παρόντος μια ταχύτερη αναστροφή των επιτοκίων.

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, η Γερμανία θα χρειαστεί βαθιές δομικές αλλαγές που θα πρέπει να περιλαμβάνουν την μείωση των φόρων, δραστική μείωση της αναχρονιστικής γραφειοκρατίας, αναβάθμιση της ψηφιοποίησης, προσέλκυση περισσότερου εξειδικευμένου προσωπικού από το εξωτερικό, και επίσης να ξεκινήσει εκστρατεία με δραστικές κρατικές παρεμβάσεις και παροχή κινήτρων για την ενίσχυση της πλήρους απασχόλησης των γυναικών οι οποίες παραδοσιακά και σταθερά υπο-εκπροσωπούνται στη γ/αγορά εργασίας:

Απαιτούνται γενναίες περαιτέρω φορολογικές παρεμβάσεις και ενίσχυση/επέκταση του κρατικού συστήματος με βρεφικούς και παιδικούς σταθμούς φύλαξης για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας των εργαζόμενων γονέων, ώστε να επέλθουν σημαντικές βελτιώσεις που θα αλλάξουν τις βασικές δομές της Γερμανικής κοινωνίας.

Σε σχέση με τις δημόσιες επενδύσεις, ενδιαφέρον έχει η πρόταση του ΔΝΤ για χαλάρωση του συνταγματικά κατοχυρωμένου κανόνα του «Φρένου Χρέους», καθώς εκτιμάται ότι ακόμη και με ετήσιο δημοσιονομικό έλλειμμα 1% (έναντι 0,35%) θα επιτυγχάνεται μείωση του δημοσίου χρέους ως ποσοστού επί του ΑΕΠ. Αντίστοιχες προτάσεις για «μετριοπαθή χαλάρωση» του «Φρένου Χρέους» στην Γερμανία έχουν προσφάτως καταθέσει τόσο τα 5 κορυφαία γ/οικονομικά Ινστιτούτα (Ifo Munich, DIW Berlin, IfWKiel, RWI Essen και IWH Halle) όσο και η Γερμανική Κεντρική Τράπεζα (Bundesbank).

Σημειώνεται ότι οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ για την φθίνουσα έως σταθερή ανάπτυξη το τρέχον έτος συμβαδίζουν με αυτές της Γ/Κυβέρνησης που δημοσιοποιήθηκαν από το γ/Υπ. Οικονομίας τον Φεβρουάριο, ενώ είναι ελάχιστα πιο αισιόδοξες σε σχέση με την πρόσφατη Έκθεση των ως άνω γ/Ινστιτούτων, η οποία προβλέπει ακόμη πιο αναιμική ανάπτυξη της τάξης του 0,1% του ΑΕΠ για το 2024.

Για το 2025, το ΔΝΤ εμφανίζεται ελαφρώς πιο αισιόδοξο, εκτιμώντας ότι η γ/Οικονομία θα αναπτυχθεί κατά 1,3%, αφήνοντας τελευταία την Ιταλία μεταξύ των βιομηχανικών χωρών (με εκτιμώμενη ανάπτυξη 0,7%). Για το 2025 η Γ/Κυβέρνηση προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 1% και τα 5 γ/Ινστιτούτα 1,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Τρέχουσες προβλέψεις ανάπτυξης για τη Γερμανία κατά τη διετία 2024-2025

Μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ σε %	2024	2025
Ινστιτούτο Μονάχου Ifo	+0,4	+1,5
Γερμανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα	+0,2	+1,0
Ινστιτούτο Κιέλου	+0,3	+1,2
Γερμανικό Συμβούλιο Σοφών Γερμανικής Οικονομίας	+0,2	+0,9
Κεντρική Συνομοσπονδία Επιμελητηρίων Γερμανιάς	+0,0	-

Πηγή: Finanzgruppe Deutscher Sparkassennund Giroverband

B.4 Ενέργεια

Η Γερμανία συνεχίζει να αναζητά λύσεις για την ενεργειακή της ασφάλεια και επάρκεια και να λαμβάνει σειρά μέτρων για στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων, προκειμένου αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση. Πιο συγκεκριμένα η Γ/Κυβέρνηση εντός του 2023:

- Υιοθέτησε μέτρα για την ελάφρυνση του ενεργειακού κόστους (Strompreispaket) των επιχειρήσεων εντάσεως ενέργειας. Στα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνονται:

- Η κατακόρυφη μείωση του φόρου κατανάλωσης ηλ. ρεύματος (Stromsteuer) για τις ως άνω επιχειρήσεις από τα 15,37 €/MWh σε μόλις 0,5 €/MWh, το ελάχιστο δηλαδή που επιτρέπεται από τη νομοθεσία της ΕΕ. Η ρύθμιση αυτή ουσιαστικά ενσωματώνει και διευρύνει την ισχύ της Spritzenausgleich, μιας ειδικής Επιστροφής Φόρου που λάμβαναν εκτάκτως έως και φέτος περίπου 9.000 επιχειρήσεις εντάσεως ενέργειας.
- Η παράταση για μια 5ετία η ισχύς της λεγόμενης «Αντιστάθμισης Τιμής Ηλ. Ρεύματος» (Strompreiskompensation), η οποία παρέχεται μέσω κονδυλίων του ΚΤΦ σε περίπου 350 ιδιαίτερα ενεργοβόρες γερμανικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται διεθνώς και αντισταθμίζει τα έμμεσα κόστη με τα οποία επιβαρύνονται οι ως άνω εταιρείες λόγω του ισχύοντος συστήματος εμπορίας εκπομπών άνθρακα.
- Για αντίστοιχο διάστημα θα επεκταθεί και ο λεγόμενος Κανονισμός “Super-Cap”, που προβλέπει την (ακόμη ευνοϊκότερη) μεταχείριση των 90 γερμανικών επιχειρήσεων με τη μεγαλύτερη ενεργειακή κατανάλωση. Τέλος, παρατείνονται οι υφιστάμενες επιδοτήσεις τελών ηλεκτρικού δικτύου.

Πάντως, λόγω της κάθετη διαφωνίας του ΥΠΟΙΚ Lindner, δεν υιοθετήθηκε η πρόταση του Υπ. Οικονομίας / Κλίματος Habeck για την καθιέρωση «τιμής βιομηχανικού ρεύματος» (Industriestrompreis).

-Παρουσίασε την επικαιροποιημένη Στρατηγική για την Προστασία του Κλίματος με ορίζοντα το 2030, υπό τον τίτλο «Διεθνής Πρωτοβουλία για την Προστασία του Κλίματος 2030».

-Υιοθέτησε τη Στρατηγική της Γερμανίας για το Πράσινο Υδρογόνο, ομοίως με ορίζοντα έως το 2030, η οποία κινείται στον άξονα απεξάρτησης της Γερμανίας από τα ορυκτά καύσιμα και της στροφής της προς φιλικές για το περιβάλλον μορφές ενέργειας, με γνώμονα την ανάγκη μείωσης υψηλού κόστους παραγωγής ενέργειας και κάλυψης αυξανόμενων ενεργειακών αναγκών μέσω χρήσης «πράσινου» υδρογόνου.

-Υιοθέτησε «Πακέτο Μέτρων 66 Σημείων» για ενίσχυση της Γερμανικής Ναυτιλίας και εν γένει της Θαλάσσιας Οικονομίας, που θα αποτελέσει την νέα Γερμανική Ναυτιλιακή Στρατηγική και θα αναλάβει καθοριστικό ρόλο στην ενεργειακή μετάβαση με πρωτεύοντα ρόλο για το Γ/Κράτος

Συνεχιζόμενοι διακηρυγμένοι κλιματικοί και ενεργειακοί στόχοι Γ/Κυβέρνησης: μετάβαση σε πιο πράσινες μορφές ενέργειας, όπως οι ΑΠΕ και το «πράσινο υδρογόνο» και προώθηση νέων πολιτικών για την ‘απανθρακοποίηση’ της αγοράς φ/α, προώθηση δημιουργίας διεθνούς συνεργατικής Λέσχης για το Κλίμα, ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς τη χρήση άνθρακα και εξασφάλιση επαρκών αποθεματικών ορυκτών καυσίμων για την μετάβαση στις τεχνολογίες καθαρής ενέργειας.

Σημειώνεται ότι τον Απρίλιο 2023 διέκοψαν οριστικά τη λειτουργία τους οι τρεις τελευταίοι πυρηνικοί σταθμοί (Isar 2, Neckarwestheim 2 και Emsland).

Πάντως υπό αυξανόμενη πίεση βρίσκονται, το τελευταίο χρονικό διάστημα οι δημοτικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας στη Γερμανία στον δρόμο προς την ενεργειακή μετάβαση. Από τη μία πλευρά, καλούνται να εκπληρώσουν τους αυστηρούς και με στενά χρονικά περιθώρια κυβερνητικούς στόχους. Από την άλλη, οι φιλόδοξοι σχεδιασμοί τους κινδυνεύουν να αποτύχουν στην πράξη λόγω του έντονου σκεπτικισμού αυξανόμενης μερίδας πολιτών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Πολλοί δήμοι και μεγάλες πόλεις στη Γερμανία σήμερα εξακολουθούν να στηρίζονται σε πηγές ορυκτών καυσίμων. Αξίζει να σημειωθεί ότι έως το καλοκαίρι του 2028 όλοι οι δήμοι στη Γερμανία θα πρέπει να έχουν υποβάλει δημοτικό σχεδιασμό θέρμανσης [για πόλεις με περισσότερους από 100.000 κατοίκους εν λόγω προθεσμία λήγει το καλοκαίρι του 2026] σύμφωνα με τον οποίο, κάθε νέο δίκτυο θέρμανσης, θα πρέπει να ανατροφοδοτείται με τουλάχιστον 65% από ΑΠΕ.

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της γ/εταιρείας συμβούλων Advyce & Company: προκειμένου να καταφέρουν οι δημοτικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας να ανταποκριθούν στις προθεσμίες που τους έχουν τεθεί, θα πρέπει να αυξήσουν τις ετήσιες επενδύσεις τους κατά 100% έως το 2030. Στο πλαίσιο αυτό, η δημοτική επιχείρηση παροχής ενέργειας του Ανόβερου, Enercity, κατά την πρόσφατη παρουσίαση του τριμηνιαίου ισολογισμού της ανακοίνωσε ότι θα πρέπει να συγκεντρώσει περίπου €7,6 δις έως το 2030, κεφαλαιακή απαίτηση την οποία έως ώρας οι τράπεζες δεν δείχνουν έτοιμες να χρηματοδοτήσουν.

Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παραμένουν επιφυλακτικά, όσον αφορά τη χορήγηση μεγάλων δανείων σε δημοτικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, εκφράζοντας την ανησυχία τους για τον τρόπο που λειτουργούν τα επιχειρηματικά μοντέλα στον ενεργειακό κλάδο. Συνεπεία αυτού ορισμένες δημοτικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας στη Γερμανία αναγκάζονται να εγκαταλείψουν προοδευτικά τα φιλόδοξα σχέδια προστασίας του κλίματος.

Σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Ένωση Διαχείρισης Ενέργειας και Υδάτων (BDEW) μόλις το 37% των δημοτικών επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας στη Γερμανία μπορούν πλέον να ανταποκριθούν στους όρους και τις υψηλές απαιτήσεις που θέτουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ένας εκ των οποίων περιλαμβάνει προβλέψεις κερδοφορίας για τα επόμενα 5-6 χρόνια, ενώ εν λόγω ποσοστό πριν δύο χρόνια ήταν διπλάσιο.

Η απόδοση της επένδυσης στην επέκταση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης είναι επίσης δύσκολο να εκτιμηθεί, αφού στα ανωτέρω προστίθεται η απροθυμία του μέσου Γερμανού καταναλωτή. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, μόνο 200.000 αντλίες θερμότητας θα πουληθούν φέτος – κατά πολύ λιγότερες από τον στόχο των 500.000 που έχει θέσει το κράτος. Πολλοί πολίτες παραμένουν σκεπτικοί απέναντι στην στροφή σε νέες τεχνολογίες και ως εκ τούτου η ζήτηση στον κλάδο ενέργειας τελευταία παραμένει χαμηλή.

Αυτή η απροθυμία τροφοδοτήθηκε από τη διαμάχη για τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό και τα «πισωγυρίσματα» στον Γ/Ομ. Νόμο για τη Θέρμανση, τα οποία δημιούργησαν μία αυξανόμενη δυσπιστία ως προς την αξιοπιστία των πολιτικών αποφάσεων και της χρηματοδότησης.

Με ενδιαφέρον συγκρατείται, μάλιστα, το βασικό συμπέρασμα μελέτης του Ινστιτούτου CSA για λογαριασμό του γαλλικού ενεργειακού ομίλου Engie, ότι το 39% των Γερμανών θεωρεί την ενεργειακή μετάβαση (Energiewende) ως απειλή για την αγοραστική τους δύναμη, ενώ το 36% θεωρεί ότι απειλούνται η ανταγωνιστικότητα και η οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Εν λόγω ποσοστά ξεπερνούν μάλιστα κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες τον μέσο όρο στην Ευρώπη, καθιστώντας τους Γερμανούς τους πιο σκεπτικιστές σε θέματα ενεργειακής μετάβασης σε επίπεδο ΕΕ.

Πάντως και η ηλεκτροκίνηση δέχεται σοβαρό πλήγμα μετά την απόφαση της Γ/Κυβέρνησης – μέρος της ενδοκυβερνητικής Πολιτικής Συμφωνίας για το αναθεωρημένο Σχέδιο Προϋπολογισμού 2024 – να τερματίσει νωρίτερα από τον αρχικό προγραμματισμό την κρατική επιδότηση για την αγορά ηλ. οχημάτων.

B.5 Ναυτιλία

Η μητροπολιτική περιοχή στα βόρεια της Γερμανίας με τα γνωστά λιμάνια του Αμβούργου, του Brunsbüttel, του Stade, του Cuxhaven και του Glückstadt και πληθώρα εταιριών και ναυπηγείων που εδρεύουν σε αυτές αποτελεί την ‘καρδιά’ της θαλάσσιας οικονομίας της Γερμανίας. Για τον λόγο αυτό η ίδρυση το 2011 του Ναυτιλιακού Cluster της Βόρειας Γερμανίας (Maritime Cluster Norddeutschland/MCN), ενός ναυτιλιακού δικτύου με περισσότερα από 350 μέλη από τους τομείς των επιχειρήσεων, της έρευνας και της πολιτικής και περιφερειακά γραφεία στη Βρέμη, το

Αμβούργο, την Κάτω Σαξονία, το Μεκλεμβούργο-Δυτική Πομερανία και το Σλέσβιχ-Χολστάιν ανέδειξε την ισχυρή μελλοντική πορεία όλων των κλάδων του γερμανικού ναυτιλιακού τομέα.

Το 2023 η διακίνηση αγαθών μέσω των Γερμανικών Λιμένων ανήλθε συνολικά σε 265,3 εκ. τόνους και ήταν μειωμένη κατά 3,5% σε σύγκριση με το 2022 - κατέγραψε τη χαμηλότερη τιμή εδώ και μία δεκαετία, με τις προγνώσεις για φέτος να κινούνται σε ανοδικά επίπεδα. Σε σχέση με το επίπεδο πριν από την πανδημική κρίση, η διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων έχει επίσης μειωθεί κατά περίπου 4,9%. Αιτία γι' αυτό είναι ότι τα γ/λιμάνια πλήττονται ιδιαίτερα από την έλλειψη κίνησης μέσω της Βαλτικής Θάλασσας των ρωσικών πλοίων, οπότε χρειάζονται νέα ώθηση γιατί χάνουν ολοένα και περισσότερο μερίδιο αγοράς στον έντονο Ευρ. ανταγωνισμό.

Μετά τις επιθέσεις των Χούτι στην Ερυθρά Θάλασσα, έχει ανακύψει σοβαρό κενό στις αλυσίδες εφοδιασμού στη Γερμανία γιατί αλλάζουν οι θαλάσσιες διαδρομές μεταφοράς και τα εμπορικά πλοία αναγκάζονται να παρακάμπτουν την Ερυθρά Θάλασσα -τη συντομότερη θαλάσσια δίοδο μεταξύ Ασίας και Ευρώπης και να επιλέγουν το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, διανύοντας έτσι σημαντικά μεγαλύτερη απόσταση σε πολλαπλάσιο χρόνο.

Οι διαδικασίες στα γ/λιμάνια είναι επίσης πιθανό να γίνουν πιο περίπλοκες επειδή τα πλοία φτάνουν αργότερα από το προγραμματισμένο. Η Γερμανία αναμένεται να πληγεί ιδιαίτερα, γιατί είναι αρκετά εξαρτημένη από τις καθυστερημένες παραδόσεις εμπορευματοκιβωτίων στους γ/λιμένες (προερχόμενες κυρίως από Άπω Ανατολή και Κίνα) με τον άμεσο αντίκτυπο να επηρεάζει κατ' αρχήν τις γ/ΜμΕπιχειρήσεις.

Οι μεγαλύτεροι χρόνοι παράδοσης και το αυξανόμενο κόστος μεταφοράς και ασφάλισης, με τη μορφή υψηλότερων ναύλων, είναι θέμα χρόνου να αρχίσουν να έχουν επιπτώσεις στις δραστηριότητες των γ/εταιρειών, γιατί οι πρώτες διακοπές στην παραγωγή καθίστανται ήδη ορατές επειδή οι αποθήκες έχουν αρχίσει να αδειάζουν.

Η αξιοποίηση των γ/Λιμενικών Εγκαταστάσεων βρίσκεται εδώ και μήνες στο επίκεντρο του σχεδιασμού των αρμόδιων Γερμανικών Αρχών, εντός ενός διεθνούς πλαισίου αυξανόμενου ανταγωνισμού και προβληματισμού για την τήρηση της δύσκολης ισορροπίας μεταξύ προσέλκυσης ΑΞΕ και αποφυγής μονομερών εξαρτήσεων.

Γερμανική Ναυτιλιακή Στρατηγική

Τον Ιούλιο 2023 η γ/Κυβέρνηση προχώρησε στην υιοθέτηση ενός «Πακέτου Μέτρων 66 Σημείων» για ενίσχυση της Γερμανικής Ναυτιλίας και εν γένει της Θαλάσσιας Οικονομίας (Wasserwirtschafts-Strategie), ως βάση για την νέα Γερμανική Ναυτιλιακή Στρατηγική η οποία θα αναλάβει καθοριστικό ρόλο στην ενεργειακή μετάβαση με πρωτεύοντα ρόλο για το Γ/Κράτος.

Εν λόγω προσπάθεια κινείται στον άξονα κατευνασμού της αυξημένης ανησυχίας στην Γερμανία ότι η διαρκώς διευρυνόμενη κυριαρχία στην Ναυπηγική των Ασιατικών κρατών [Κίνα, Ν. Κορέα] που αποτελεί παραδοσιακό τομέα οικονομικής/τεχνολογικής υπεροχής και κυριαρχίας της Γερμανίας, όπως και στις υποδομές πλωτών οδών, και την μεταφορά ενέργειας μέσω της θάλασσας, θα οδηγήσει τη γ/Οικονομία σε «νέες εξαρτήσεις» και σε βαθμιαία υποβάθμιση της σημασίας της.

Ο θεσμοθετημένος στόχος από γ/πλευράς για επέκταση της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας έως το 2035 είναι τα 40 GW, και για τον λόγο αυτό η Γ/Κυβέρνηση βρίσκεται αυτή την περίοδο στο κνήγι αναζήτησης νέων περιοχών, όπου διερευνάται η εγκατάσταση νέων πλωτών μονάδων ενέργειας (FSRU).

Με την προτεινόμενη νέα Ναυτιλιακή Στρατηγική η Γ/Κυβέρνηση στοχεύει στην έγκαιρη προστασία της ζωτικής σημασίας των Λιμενικών Υποδομών από την επιρροή τρίτων χωρών, τη διασφάλιση των θαλάσσιων ενεργειακών υποδομών, την ενίσχυση των εξαγωγών σχετιζόμενων με τη Ναυτιλία, ενώ παράλληλα προτείνει την οικοδόμηση ενός κλιματικά ουδέτερου εμπορικού στόλου με ταυτόχρονη προώθηση του μετασχηματισμού της ναυπηγικής βιομηχανίας.

Σε διεθνές επίπεδο, η Γερμανία στοχεύει στην δημιουργία νέων συνεργειών ώστε να διασφαλιστεί ότι η παγκόσμια ναυτιλία θα καταστεί κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050 τοποθετώντας το «πράσινο υδρογόνο» στον πυρήνα αυτής της στρατηγικής. Γερμανικός στόχος είναι η διατήρηση της εσωτερικά δημιουργούμενης υπεραξίας του γ/ναυτιλιακού κλάδου, ενώ υπογράμμισε παράλληλα ότι η Γ/Κυβέρνηση λαμβάνει υπόψη το σχετικό κόστος, με δεδομένο ότι πρέπει να δαπανηθεί πλέον του € 1 τρις για πραγματοποίηση σχετικών επενδύσεων.

Εκτός από τους παράγοντες που σχετίζονται με την οικονομική ασφάλεια, δια μέσω της προτεινόμενης νέας Ναυτιλιακής Στρατηγικής εξετάζονται επίσης ζητήματα ασφάλειας στις θαλάσσιες υποδομές. Μετά τις περσινές δολιοφθορές στους δύο υποθαλάσσιους αγωγούς φ/α Nordstream 1 & 2 στην Β. Θάλασσα, επικράτησε ανησυχία για νέες παρόμοιες επιθέσεις σε άλλους αγωγούς, οι οποίες θα έθεταν σε κίνδυνο τον τοπικό ενεργειακό εφοδιασμό.

Για τον λόγο αυτό, η προτεινόμενη νέα Γ/Ναυτιλιακή Στρατηγική εμπεριέχει και τη δημιουργία «Γερμανικής Ακτοφυλακής» η οποία θα συντεθεί τόσο από «δυνάμεις» δραστηριοποιούμενες σε ομοσπονδιακό επίπεδο αλλά και από τις αρμόδιες κρατιδιακές υποδομές των παράκτιων ομόσπονδων Κρατιδίων.

Επιπλέον, η προστασία των κρίσιμων θαλάσσιων υποδομών προτείνεται να ανατεθεί σε Ομοσπονδιακό Επίπεδο στο Κέντρο Ασφάλειας Ναυτιλίας (Maritimes Sicherheitszentrum/MSZ) με έδρα τον Λιμένα Cuxhaven (Κρατίδιο Κάτω Σαξονίας, στις ακτές της Βόρειας Θάλασσας/ εκβολές ποταμού Έλβα).

Λιμένας Αμβούργου

COSCO

Η σχετική έγκριση χορηγήθηκε τον Μάιο 2023 από τη Γ/Κυβέρνηση - μετά από προσωπική παρέμβαση του Καγκελάριου Scholz, για την υπογραφή συμφωνίας που επέτρεψε στην κινεζική COSCO να αποκτήσει μειοψηφικό μερίδιο (24,99%) στον Γερμανικό Σταθμό Εμπορευματοκιβωτίων Tollerort στο Λιμάνι του Αμβούργου [ένας από τους τέσσερις Γερμανικούς Σταθμούς του Λιμένα] – ο εν λόγω Σταθμός χαρακτηρίστηκε ως κρίσιμης σημασίας για τη γερμανική υποδομή από την γ/Εθνική Υπηρεσία για την ασφάλεια των πληροφοριών/BSI, και ανήκει στην Εταιρεία Εφοδιαστικής του Λιμένα του Αμβούργου «Hamburger Hafen und LogistikAG (HHLA)», η οποία συνεχίζει να υποστηρίζει ότι η συμφωνία θα καταστήσει το λιμάνι του Αμβούργου προτιμώμενο προορισμό για την COSCO, θα βοηθήσει στην εξασφάλιση θέσεων εργασίας και θα ενισχύσει την εθνική και διεθνή σημασία του Αμβούργου ως κεντρικής τοποθεσίας στην παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού.

Σημειώνεται πάντως ότι ήδη το 33% των εμπορευμάτων που διακινούνται στο λιμάνι έχουν προέλευση ή προορισμό την Κίνα και έτσι η εν λόγω χώρα παραμένει ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Γερμανίας την τελευταία επταετία. Και αυτό παρά την έντονη πολιτική συζήτηση και τις ενδοκυβερνητικές εντάσεις σχετικά με τον βαθμό εξάρτησης της Γερμανίας από την Κίνα.

Hamburger Hafen und Logistik AG (HHLA)

Ανακοινώθηκε αιφνιδιαστικά τον Σεπτέμβριο 2023, η εξαγορά και μετοχικού μεριδίου στην μητρική εταιρεία HHLA από τον διεθνή μεταφορέα εμπορευματοκιβωτίων «Mediterranean Shipping Company (MSC)» με έδρα την Ελβετία. Το πλειοψηφικό μερίδιο της μητρικής διαχειρίστριας εταιρείας HHLA έως τότε ανήκε στο Κρατίδιο του Αμβούργου (69%), ενώ η εταιρεία (που είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Φραγκφούρτης) θεωρείται προβληματική εν πολλοίς λόγω οικονομικών προβλημάτων – τα ίδια κεφάλαια της αποτιμώνται σε €1,2 δις. Μετά την εν λόγω απόφαση εξαγοράς, η διαχείριση της εν λόγω εταιρείας θα αναληφθεί από κοινοπραξία εταιρειών, οπότε το Κρατίδιο του Αμβούργου θα κατέχει πλέον το 50,1% και η ελβ/MSC το 49,9% μετοχών σε αυτή.

Σημειώνεται ότι οι διαπραγματεύσεις είχαν γίνει κάτω από ύψιστο επίπεδο μυστικότητας μεταξύ MSC, HHLA και της Γερουσίας του Κρατιδίου του Αμβούργου, ενώ η Γερουσία του Κρατιδίου είχε απορρίψει υποβληθείσες προσφορές από άλλες πλευρές, με προεξάρχουσα αυτή του γνωστού Γερμανού επενδυτή/πολυεκατομμυριούχου Klaus-Michael Kühne με έδρα το Αμβούργο, ο οποίος είχε εκδηλώσει την επιθυμία να αναλάβει τη διαχείριση της HHLA μέσω συμμετοχής της εταιρείας του στη γ/ναυτιλιακή εταιρεία Harag-Lloyd.

Παρά το γεγονός ότι εν λόγω απόφαση συνεχίζει να επικρίνεται από εργοδοτικές ενώσεις, σωματεία εργαζομένων (τα οποία προχωρούν και σε απεργιακές κινητοποιήσεις), αλλά και από τα Κόμματα της Αριστεράς στο κρατιδιακό Κοινοβούλιο του Αμβούργου, τον Φεβ. 2024 παρασχέθηκε η τελική συγκατάθεση της Γερουσίας για την πραγματοποίηση της επένδυσης, την ώρα μάλιστα που ο σημαντικός λιμένας του Αμβούργου βρίσκεται σε έντονο διεθνή ανταγωνισμό με τα άλλα μεγάλα λιμάνια στη Βόρεια Ευρώπη, όπως το Ρότερνταμ και η Αμβέρσα.

B.6 Σιδηρόδρομοι

Οι Γερμανικοί Σιδηρόδρομοι Deutsche BahnAG (DB) είναι η εθνική σιδηροδρομική εταιρεία της Γερμανίας και η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρεία μεταφορών στην Γερμανία, μετά τη DeutschePost/DHL τη Γ/Εταιρεία Ταχυδρομείων και Logistics.

Αποτελούν κρατική επιχείρηση με έδρα το Βερολίνο και βρίσκονται υπό τον έλεγχο της Γ/Ομ. Κυβέρνησης με εποπτεύοντα φορέα το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Ψηφιοποίησης-Μεταφορών (BMDV).

Η DB ιδρύθηκε το 1994 ως Εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Ανώνυμη Εταιρεία, ενώ από το 2017 ο Δ/νων Σύμβουλος/CEO του Ομίλου είναι ο Dr. RichardLutz. Ο Όμιλος DB δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 130 χώρες και απασχολεί πάνω από 320.000 άτομα, με τα 2/3 εξ αυτών στη Γερμανία. Η DB παρέχει υπηρεσίες μεταφορών τόσο σε τοπικό, όσο σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, εξυπηρετώντας περίπου 132 εκ. επιβάτες μεγάλων αποστάσεων.

Στην οργανωτική δομή του χωρίζεται σε δύο (2) τομείς που λειτουργούν μέσω θυγατρικών ως εξής:
-Τμήμα Υποδομών: DB NetzeFahrweg/Δικτύου Διαδρομών, DB Netze Personenbahnhöfe/ Δικτύου Επιβατικών Σταθμών, DB NetzeEnergie/Δικτύου Ενέργειας)
-Τμήμα Μεταφορών και Υπηρεσιών Logistics: DB Fernverkehr/Μεταφορών Μεγάλων Αποστάσεων, DB Regio/Τοπικών Μεταφορών, DB Cargo/Εμπορευματικών Μεταφορών, DB Schenker/ Υπηρεσιών Logistics, DB Arriva/ Μεταφορών με Λεωφορεία

Το 2023, οι πωλήσεις της DB ανήλθαν σε €45,2 δις (-13% σε σύγκριση με το 2022), ενώ η λογιστική χρήση του έτους έκλεισε με ζημία ύψους €2,4 δις. Βασική αιτία γι' αυτό είναι ότι οι Γ/Σιδηρόδρομοι προχώρησαν πέρσι στην καταβολή υψηλών προκαταβολών ύψους €7,6 δις, για μεγάλες επενδύσεις σε κρίσιμες υποδομές, ενώ άλλες αιτίες είναι: τα υψηλά ενεργειακά κόστη, το κόστος εύρεσης ειδικευμένου προσωπικού, τα αυξημένα επιτόκια και ο μεγάλος αριθμός απεργιών

των εργαζομένων στην εταιρεία, που είχαν προκαλέσει αλυσιδωτές ακυρώσεις όλων των δρομολογίων της επί πολλές βδομάδες.

Τις υψηλότερες πωλήσεις επί του συνολικού αριθμού παρουσίασαν: η DB Schenker/ Υπηρεσιών Logistics (42,3%), η DB Regio/Τοπικών Μεταφορών (21,5%) και η DB Fernverkehr/ Μεταφορών Μεγάλων Αποστάσεων (13,1 %).

Για το 2024, αναμένεται ότι οι πωλήσεις θα αυξηθούν σε περίπου €47 δις, αφού εκτιμάται ότι οι τρέχουσες οικονομικές ελλείψεις πρόκειται να εξισορροπηθούν από γ/κρατικά κονδύλια και από το υψηλό ποσό που θα εισρεύσει στα ταμεία του Ομίλου από την πώληση που βρίσκεται σε εξέλιξη της θυγατρικής DB Schenker/ Υπηρεσιών Logistics.

Οι πιο σημαντικές πηγές χρηματοδότησης για επενδύσεις σε υποδομές είναι οι επιχορηγήσεις από τη Γ/ Κυβέρνηση και τα Κρατίδια. Σύμφωνα με το Γ/Σύνταγμα, το γ/Κράτος παρέχει επενδυτικά κεφάλαια, τα οποία συνήθως χορηγούνται, ως μη επιστρεπτέα επιδότηση.

Οι Κρατικές Επενδυτικές Επιχορηγήσεις των Γ/Σιδηροδρόμων, οι οποίες αποτελούν το σημαντικότερο μέρος της χρηματοδότησής τους κατανέμονται ανά τομέα δραστηριοτήτων ως εξής: Τμήμα Μεταφορών και Υπηρεσιών: 6% / Τμήμα Υποδομών: 94%. Το 2023, ο Όμιλος DB έλαβε συνολικά €9,2 δις σε επενδυτικές επιχορηγήσεις από το γ/Κράτος.

Το 2023 κατεγράφησαν σε όλο το δίκτυο της DB τεράστιες καθυστερήσεις και συστηματική ασυνέπεια στην έγκαιρη άφιξη των δρομολογίων: περίπου 1 στα 3 τρένα μεγάλων αποστάσεων έφτασε με καθυστέρηση στον προορισμό του, ενώ ακόμα περισσότερο αναξιόπιστα (ποσοστό 91%) ήταν τα τρένα στις περιφερειακές μεταφορές.

Το Μέλλον των Γερμανικών Σιδηροδρόμων και το Σχέδιο Μεταρρύθμισής τους

Το Σχέδιο Μεταρρύθμισης των Γ/Σιδηροδρόμων, το οποίο προώθησε το 2023 ο γ/Υπουργός Μεταφορών / Ψηφιοποίησης, V. Wissing (FDP), κατέστη τελικά «παράπλευρη απώλεια» εξ αιτίας της σοβαρής Κρίσης Προϋπολογισμού που αντιμετώπισε η Γ/Κυβέρνηση στα τέλη του περασμένου έτους.

Στο επίκεντρο της μεταρρύθμισης Wissing βρισκόταν μια νέα εταιρεία δημοσίου συμφέροντος με την επωνυμία «DB InfraGO», στην οποία θα συγχωνεύονταν οι θυγατρικές DB Netz, DB Station και Service. Επίσης, το γ/Υπουργείο Μεταφορών σχεδίαζε να περάσει δυναμικά από τη φάση των περικοπών, σε αυτή των επενδύσεων με τον εκσυγχρονισμό σιδηροδρομικών γραμμών έκτασης περίπου 9000 χλμ. σε όλη την Γερμανία, έως το 2030. Η υλοποίηση του σχεδίου αυτού θα περιόριζε δραστικά τα συχνά φαινόμενα καθυστερήσεων σε δημοφιλείς διαδρομές, όπως αυτή μεταξύ Βερολίνου – Αμβούργου, που χρήζουν άμεσων παρεμβάσεων.

Έτσι, και παρά το ότι είχαν αρχικά εξασφαλισθεί τα απαραίτητα κονδύλια (€40 δις έως το 2027) στον Προϋπολογισμό 2023, δημιουργήθηκαν νέα δεδομένα και αναζητήθηκαν εντατικά βιώσιμες λύσεις για το μέλλον των Γ/Σιδηροδρόμων, μετά την ιστορική Απόφαση του Ομ. Συνταγματικού Δικαστηρίου (BVerfG) στα μέσα παρελθόντος Νοεμβρίου, η οποία ουσιαστικά έθεσε εκποδών όλα τα εκτός Κεντρικού Προϋπολογισμού Ειδικά Ταμεία (βλ. και ανωτέρω υπό Β.2.8).

Με δεδομένο, μάλιστα, ότι όλα τα ανωτέρω προϋπέθεταν την προηγούμενη έγκριση από την Bundestag των τροποποιήσεων στον Ομοσπονδιακό Νόμο για την Ανάπτυξη των Σιδηροδρόμων, η οποία μετά τα νέα δημοσιονομικά δεδομένα καθυστέρησε (υπερψηφίστηκε τελικά τον Φεβρ. 2024), ο Wissing βρέθηκε αντιμέτωπος με σοβαρά διλήμματα προκειμένου να καταφέρει να υπερβεί η το αδιέξοδο για την προώθηση του φιλόδοξου Σχεδίου Μεταρρύθμισης για την Ανάπτυξη των Σιδηροδρόμων.

Μετά την κήρυξη ως άκυρων από το BVerfG των προγραμματιζόμενων ανακατανομών των υφισταμένων κονδυλίων για χρηματοδότηση του Ταμείου για το Κλίμα και τον Μετασχηματισμό (KTF), κρίθηκε επιβεβλημένη και η συνολική αναθεώρηση όλου του Σχεδίου Προϋπολογισμού 2024. Για τον σκοπό αυτό οι Επικεφαλής του τρι-κομματικού Κυβ. Συνασπισμού, προχώρησαν στις αρχές του 2024 σε αλλαγές στην Πολιτική Συμφωνία που είχε επιτευχθεί στα μέσα Δεκεμβρίου 2023 για τον αν. Προϋπολογισμό 2024, με στόχο μεταξύ άλλων τη χρηματοδότηση του προγράμματος εκσυγχρονισμού των Γ/Σιδηροδρόμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Γ.1 Διμερές Εμπόριο Αγαθών

Οι διμερείς εμπορικές σχέσεις της χώρας μας με τη Γερμανία βρίσκονται διαχρονικά σε πολύ καλό επίπεδο. Η Γερμανία καταλαμβάνει επί μακρόν μία εκ των δύο πρώτων θέσεων στην κατάταξη των εμπορικών εταίρων της χώρας μας. Οι εμπορικές συναλλαγές Ελλάδος-Γερμανίας το 2023, αλλά και η εξέλιξη αυτών την πενταετία 2019-2023 εμφάνισαν την εξής εικόνα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
Εμπορικές Συναλλαγές Ελλάδος-Γερμανίας 2019-2023 (σε εκ. €)

	2019	2020	2021	2022	2023
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	2.295	2.401	2.781	3.063	3.223
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	6.164	6.045	7.107	8.552	8.385
ΟΓΚΟΣΕΜΠΟΡΙΟΥ	8.460	8.445	9.888	11.615	11.608
ΕΜΠΟΡΙΚΟΙΣΟΖΥΓΙΟ	-3.870	-3.644	-4.236	-5.489	-5.162

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

-Οι ελληνικές εξαγωγές προϊόντων προς Γερμανία το 2023, σημειώνοντας αύξηση 5,3%, διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €3,2 δις, έναντι €3,1 δις το 2022, ενώ οι ελληνικές εισαγωγές από Γερμανία το ίδιο έτος αναφοράς, κατέγραψαν μείωση κατά 2%, ανήλθαν σε €8,4 δις, έναντι €8,6 δις το 2022.

-Ο όγκος διμερούς εμπορίου το 2023 σημείωσε μείωση κατά 0,1% και ανήλθε σε €11,61 δις, έναντι €11,62 δις το 2022. Το εμπορικό έλλειμμα εις βάρος της χώρας μας το 2023 μειώθηκε κατά 6% και διαμορφώθηκε στο επίπεδο των €5,1 δις, έναντι €5,5 δις το 2022.

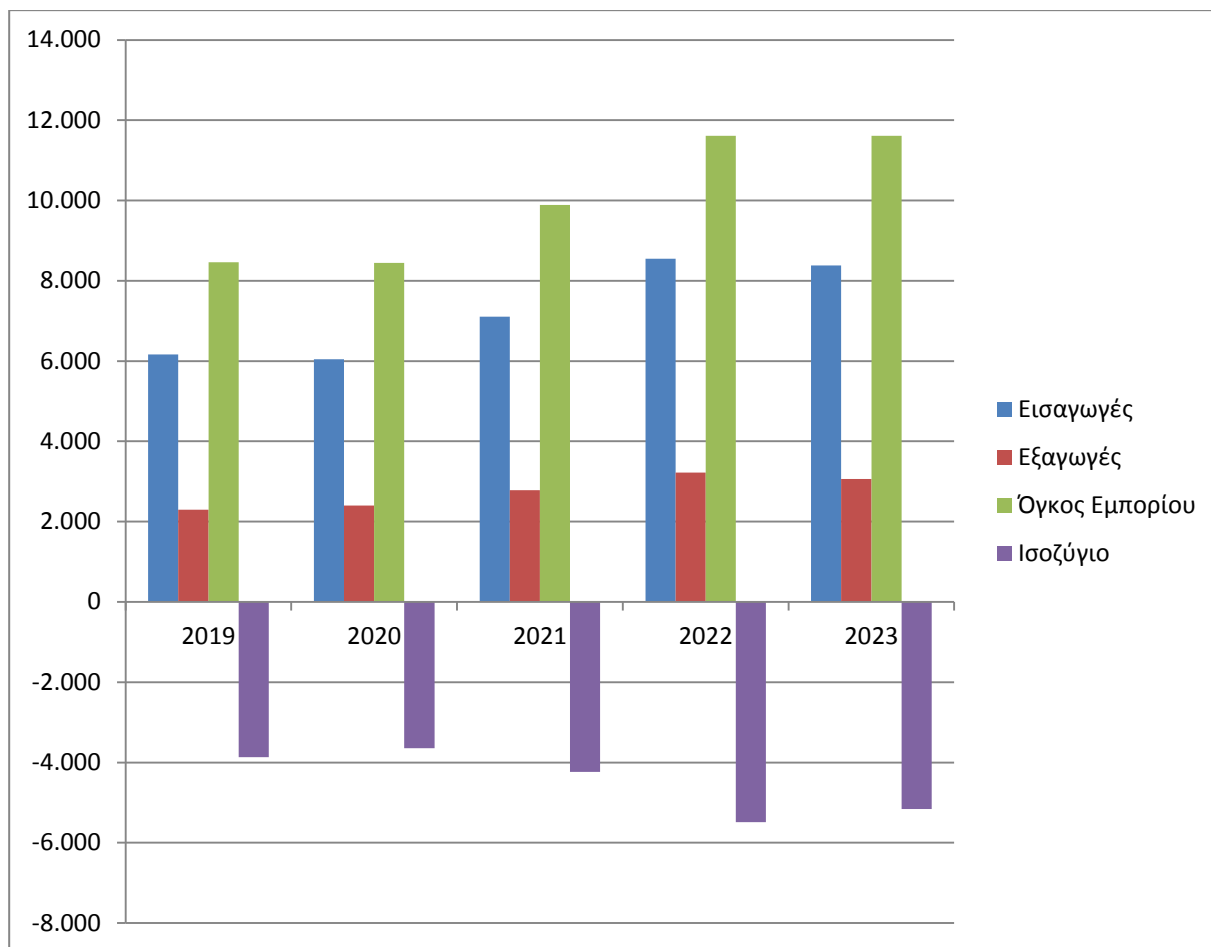
-Ο δείκτης κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές το 2023, αυξήθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος (από 36% το 2022 ανήλθε σε 38,4%), στοιχείο το οποίο καταδεικνύει ότι η προσπάθεια ελληνικών προϊόντων να διατηρήσουν την εξωστρέφειά τους στη γερμανική αγορά παραμένει εντατική και αποδίδει καρπούς, επωφελούμενη ιδιαίτερα την ευκαιρία που δόθηκε κατά την πανδημική και την ενεργειακή κρίση.

Από την οπτική πλευρά της Γερμανίας και σύμφωνα με στοιχεία της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας DESTATIS, η Ελλάδα απετέλεσε το 2023 τον 39^ο, κατά σειρά, εμπορικό εταίρο της Γερμανίας, με συνολικό όγκο εμπορίου €11,6 δις, που αντιστοιχεί σε μερίδιο 0,4% επί του συνολικού όγκου του διμερούς εμπορίου της Γερμανίας με το εξωτερικό, ανεβαίνοντας μία θέση σε σύγκριση με το 2022, οπότε είχε καταλάβει την 40η θέση. Η επίδοση αυτή περιλαμβάνει εισαγωγές από την Ελλάδα ύψους €3,2 δις (μερίδιο 0,2% επί των συνολικών εισαγωγών της) και εξαγωγές προς Ελλάδα ύψους €8,4 δις (μερίδιο 0,5% επί των συνολικών εξαγωγών της Γερμανίας).

Η Γερμανία αποτέλεσε για την Ελλάδα τον 1ο εμπορικό εταίρο, με μερίδιο 8,7% επί του συνολικού

όγκου εμπορίου και τον 3ο σε επίπεδο εξαγωγών για τη χώρα μας, με μερίδιο 6,7% (μετά την Ιταλία και Βουλγαρία). Όσον αφορά στις εισαγωγές μας, η Γερμανία καταλαμβάνει για το 2023 την 1η θέση με μερίδιο 10,5% (2022: 9,2%, 2^η θέση οπότε τότε την 1^η είχε καταλάβει η Ρωσία). Το ακόλουθο γράφημα αποδίδει την πορεία του διμερούς εμπορίου Ελλάδος-Γερμανίας το χρονικό διάστημα 2019-2023:

ΓΡΑΦΗΜΑ 12

Πηγή: EUROSTAT/ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ιούνιος 2024 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Γ.1.1 Ελληνικές εξαγωγές στη Γερμανία το 2023

Γ.1.1.1 Κυριότερες κατηγορίες

Πρώτη κατηγορία στην 2^η ψήφια κατάταξη των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία είναι τα φαρμακευτικά προϊόντα (ΚΣΟ 30), με μερίδιο 12,3%. Στη 2^η θέση βρίσκονται τα προϊόντα αλουμινίου (ΚΣΟ 76) με 11,1% και ακολουθούν: γαλακτοκομικά (ΚΣΟ 04) με μερίδιο 9,8% ηλεκτρικές μηχανές/συσσκευές (ΚΣΟ 85) με μερίδιο 9,5%, κλπ. Οι 15 πρώτες κατηγορίες προϊόντων καλύπτουν το 80% περίπου των συνολικών εξαγωγών της Ελλάδος προς τη Γερμανία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Ελληνικές Εξαγωγές προς Γερμανία 2022-2023 Κυριότερες κατηγορίες σε 2ψήφια δασμολογική ανάλυση (αξία σε χιλ. €)

a/a	ΚΣΟ	ΠΡΟΙΟΝΤΑ*	2022		2023		Μεταβολή (%)
			Αξία (σε χιλ. €)	% συνόλου	Αξία (σε χιλ. €)	% συνόλου	
1	30	Φαρμακευτικά προϊόντα	463.011	15,4	395.008	12,3	-14,7
2	76	Αλουμίνιο και τεχνουργήματα από αυτό	384.481	12,8	357.469	11,1	-7,0
3	04	Γαλακτοκομικά προϊόντα, αυγά, μέλι	244.237	8,1	316.379	9,8	29,5
4	85	Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός	242.937	8,1	305.656	9,5	25,8
5	08	Βρώσιμα φρούτα και ξηροί καρποί	176.853	5,9	233.260	7,2	31,9
6	20	Παρασκευάσματα από λαχανικά, καρπούς και φρούτα	191.095	6,3	210.660	6,5	10,2
7	39	Πλαστικά και τεχνουργήματα από αυτά	123.910	4,1	110.725	3,4	-10,6
8	19	Παρασκευάσματα δημητριακών κ.λπ., προϊόντα ζαχαροπλαστικής	78.772	2,6	95.328	3,0	21,0
9	90	Όργανα και συσκευές μέτρησης κ.λπ	53.461	1,9	91.256	2,8	70,7
10	15	Ζωικά ή φυτικά λίπη, έλαια, κεριά	72.856	2,5	87.506	2,7	20,1
11	74	Χαλκός και τεχνουργήματα από αυτόν	109.635	3,6	85.113	2,6	-22,4
12	22	Ποτά, οινόπνευματώδη, ζύδι	70.840	2,4	80.521	2,5	13,7
13	07	Βρώσιμα λαχανικά, ρίζες και κόνδυλοι	54.803	1,8	63.572	2,0	16,0
14	61	Ενδύματα	56.753	2,2	61.128	1,9	7,7
15	24	Καπνά	14.764	0,5	58.311	1,8	295,0
		ΛΟΙΠΕΣ	676.145	22,4	670.741	20,8	-0,8
		ΣΥΝΟΛΟ	3.014.553	100,0	3.222.633	100,0	6,9

*με κόκκινο αποδίδονται οι κατηγορίες προϊόντων του κλάδου τροφίμων και ποτών
Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024 – Επεξεργασία: Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Την 1^η θέση στις εξαγωγές της χώρας μας προς Γερμανία κατέλαβαν και το 2023 τα **φαρμακευτικά προϊόντα (ΚΣΟ 30)**, καταγράφοντας μείωση κατά 14,7%, οι εξαγωγές μας διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €395 εκατ., έναντι €463 εκατ. το 2022.

Ομοίως μείωση κατά 7% σε σύγκριση με το 2022 παρουσίασαν οι ελληνικές εξαγωγές **προϊόντων αλουμινίου (ΚΣΟ 76)**, οι οποίες ανήλθαν σε € 357 εκ. έναντι €384 εκ. το 2023.

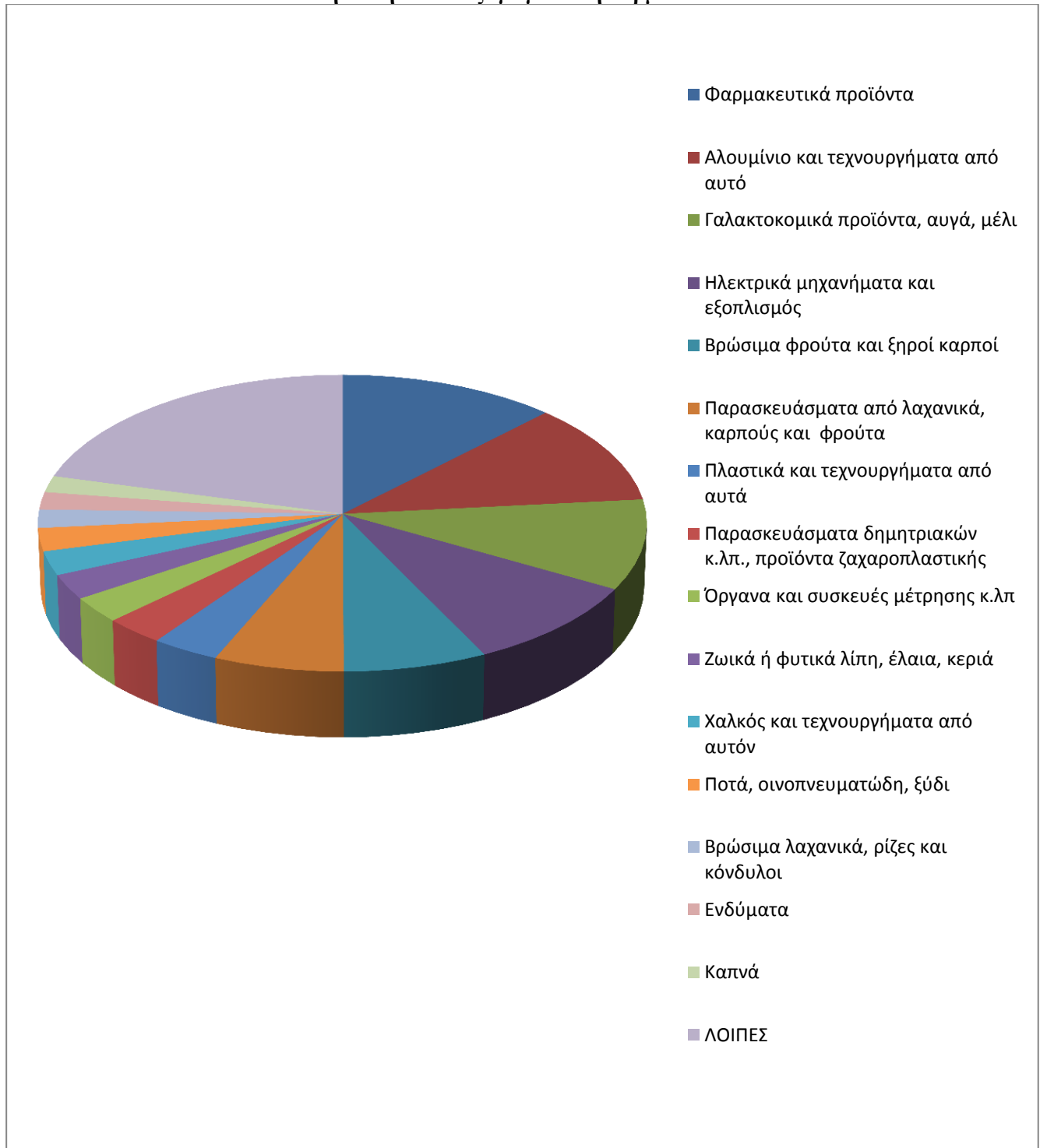
Τα **γαλακτοκομικά προϊόντα(ΚΣΟ 04)** (κυρίως φέτα) αποτελούν την 3^η σημαντικότερη κατηγορία των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία. Οι εξαγωγές των προϊόντων αυτών σημείωσαν σημαντική αύξηση κατά 29,5% και διαμορφώθηκαν στο επίπεδο των €316 εκατ., έναντι €244 εκ. το 2022.

Ακολουθούν στην 4^η θέση οι **ηλεκτρικές συσκευές και μέρη αυτών (ΚΣΟ 85)**. Οι εξαγωγές μας το 2023 ανερχόμενες σε €305 εκ., αυξήθηκαν σημαντικά κατά 25,8%.

Οι ελληνικές εξαγωγές **φρούτων (ΚΣΟ 08)** προς τη Γερμανία ομοίως εκτοξεύθηκαν στα €233 εκατ., παρουσιάζοντας αύξηση κατά 31,9% .

Στην 6^η θέση της κατάταξης των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία βρίσκονται τα **παρασκευάσματα λαχανικών (ΚΣΟ 20)**, καρπών και φρούτων, οι εξαγωγές των οποίων ανήλθαν σε €210 εκατ., αυξανόμενες κατά 10,2%.

ΓΡΑΦΗΜΑ 13
Σύνθεση Ελληνικών Εξαγωγών στη Γερμανία 2023

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024 – Επεξεργασία: Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Στην 7^η θέση ανέβηκε η κατηγορία **πλαστικών προϊόντων (ΚΣΟ 39)** οι εξαγωγές των οποίων προς τη Γερμανία μειώθηκαν κατά 10,6%, έναντι του 2021, ανερχόμενες σε €111 εκατ.

Στην κατηγορία των **παρασκευασμάτων με βάση τα δημητριακά (ΚΣΟ 19)** οι εξαγωγές μας προς Γερμανία αυξήθηκαν εκ νέου σημαντικά (21%) στα €95 εκατ.

Οι εξαγωγές μας στην κατηγορία **όργανα οπτικά, φωτογραφικά (ΚΣΟ 90)** εκτοξεύθηκαν εκ νέου στα €91εκ. (+ 70,7%).

Ομοίως οι ελληνικές εξαγωγές **ελαιολάδου (ΚΣΟ 15)** στη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 20,1%, φθάνοντας τα €87 εκατ.

Σημαντική μείωση 22,4% κατέγραψαν το 2023 οι ελληνικές εξαγωγές **τεχνουργημάτων από χαλκό (ΚΣΟ 74)**, με €85 εκατ.

Αντιθέτως σημαντική αύξηση 13,7% κατέγραψαν οι ελληνικές εξαγωγές **ποτών (ΚΣΟ 22)**, κυρίως ούζο, η αξία των οποίων ανήλθε σε €80 εκατ.

Ομοίως αύξηση 7,7% καταγράφεται και το 2023 στις εξαγωγές **ενδυμάτων (ΚΣΟ 61)**, η αξία των οποίων ανήλθε σε €61 εκατ.

Σημαντική αύξηση σημειώνεται μετά από 2 έτη στις κατηγορίες **βρώσιμα λαχανικά (ΚΣΟ07)** της τάξης του 16% **και στα καπνά (ΚΣΟ 24)** της τάξης του 295%, κατατάσσοντας τις εν λόγω κατηγορίες στις 15 σημαντικότερες για τις ελληνικές εξαγωγές στη Γερμανία.

Μείωση, τέλος κατά 0,8% κατεγράφη στις **λοιπές κατηγορίες** των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία, οι οποίες καταλαμβάνουν το 20,8% επί του συνόλου.

Γ.1.1.2 Κυριότερα προϊόντα

Τα 15 σημαντικότερα ελληνικά εξαγωγίμα προϊόντα στη Γερμανία περιλαμβάνουν (4ψηφια δασμολογική ανάλυση): φάρμακα, αλουμίνιο και προϊόντα αυτού, γαλακτοκομικά προϊόντα και επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά. συσσωρευτές και μπαταρίες. Η αξία αυτών αποτελεί το 66,9% επί του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Ελληνικές Εξαγωγές προς Γερμανία 2022-2023

Κυριότερα προϊόντα σε 4ψηφια δασμολογική ανάλυση (αξία σε χιλ. €)

α/α	ΚΣΟ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ *	2022		2023		Μεταβολή %
			Αξία	% συνόλου	Αξία	% συνόλου	
1	2120	Φαρμακευτικά προϊόντα	438.007	15,1	366.184	13,0	-16,4
2	2442	Αλουμίνιο και ημικατεργασμένα προϊόντα	352.676	12,1	312.414	11,1	-11,4
3	1051	Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα	221.905	7,6	267.161	9,5	20,4
4	1039	Επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά	200.729	6,9	208.356	7,4	3,8
5	2720	Συσσωρευτές και μπαταρίες	115.150	4,0	136.124	4,8	18,2
6	1041	Έλαια και λίπη	69.523	2,4	77.656	2,8	11,7
7	0125	Άλλα φρούτα δέντρων και ξηροί καρποί	54.162	1,9	69.287	2,5	27,9
8	2444	Χαλκός και ημικατεργασμένα προϊόντα	91.538	3,1	63.376	2,3	-30,8
9	2732	Άλλα ηλεκτρονικά και ηλεκτρικά καλώδια	57.020	2,0	62.036	2,2	8,8
10	0121	Κρασί και επιτραπέζια σταφύλια	32.632	1,1	58.150	2,1	78,2
11	2221	Πλάκες, φύλλα, σολήνες από πλαστικό	63.072	2,2	54.158	1,9	-14,1
12	0113	Λαχανικά καθώς και ρίζες και κόνδυλοι	43.414	1,5	54.145	1,9	24,7
13	2670	Οπτικά και φωτογραφικά όργανα και συσκευές	35.195	1,2	53.395	1,9	51,7
14	1085	έτοιμα γεύματα	50.447	1,7	48.312	1,7	-4,2
15	1200	Προϊόντα καπνού	2.207	0,1	47.914	1,7	2071,0
Μερικό Σύνολο			1.827.677	62,9	1.878.668	66,9	2,8

*με κόκκινο αποδίδονται οι κατηγορίες προϊόντων του κλάδου τροφίμων και ποτών

Πηγή: DESTATIS, Ιούνιος 2024– Επεξεργασία: Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Γ.1.2 Εισαγωγές στην Ελλάδα από Γερμανία το 2023

Γ.1.2.1 Κυριότερες κατηγορίες

Με βάση τα στοιχεία του κατωτέρω Πίνακα 12, διαπιστώνεται ότι στη σύνθεση των ελληνικών εισαγωγών από Γερμανία κυριαρχούν: οργανικά χημικά, φάρμακα, μηχανήματα και μηχανολογικές συσκευές, οχήματα και ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός κ.α.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Εισαγωγές από Γερμανία 2022-2023

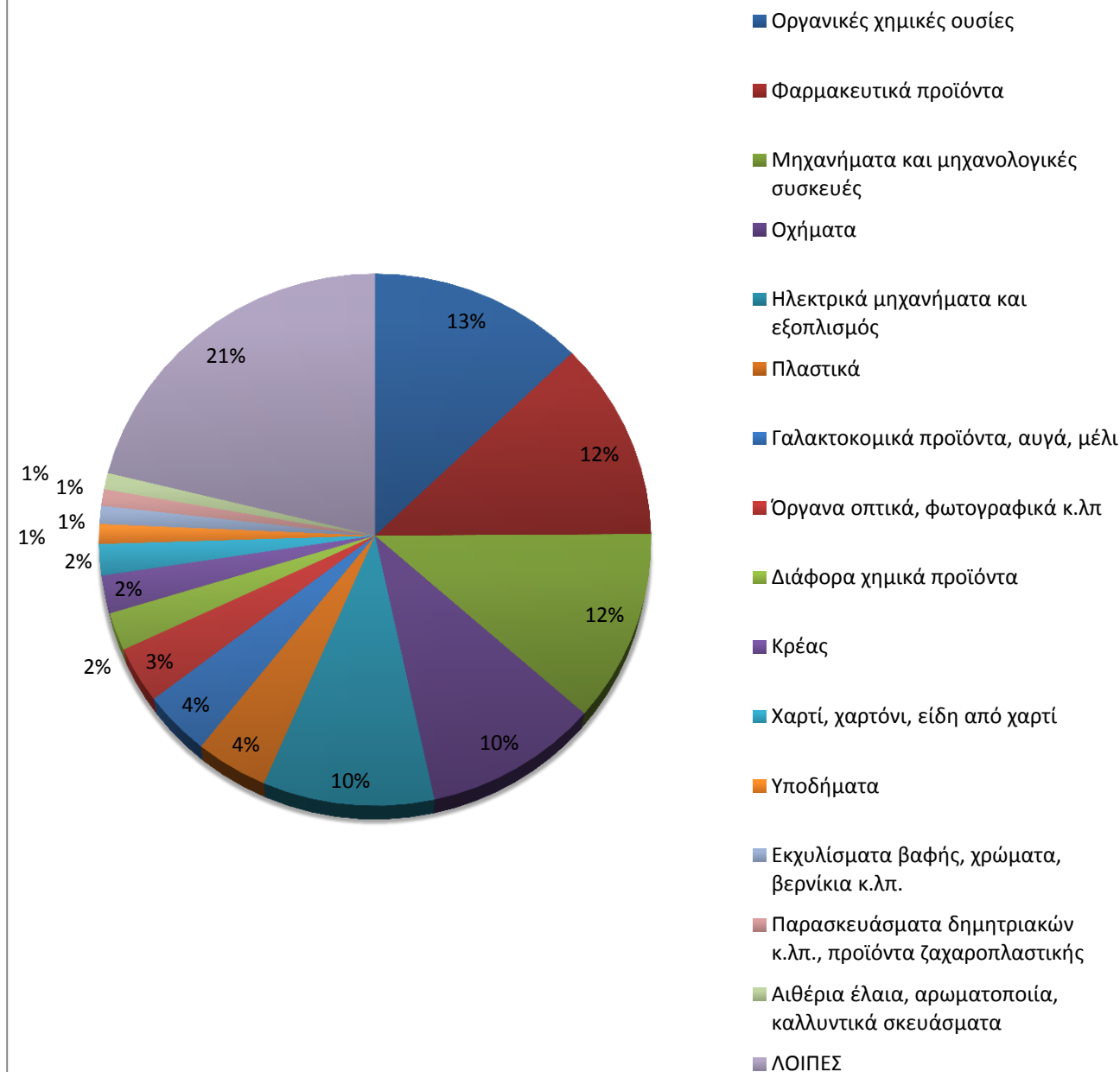
Κυριότερα προϊόντα σε 2ψήφια δασμολογική ανάλυση (αξία σε χιλ. €)

α/α	ΚΣΟ	ΠΡΟΙΟΝΤΑ *	2022		2023		Μεταβολή (%)
			Αξία (σε χιλ. €)	% συνόλου	Αξία (σε χιλ. €)	% συνόλου	
1	29	Οργανικές χημικές ουσίες	922.664	10,8	1.069.298	12,8	15,9
2	30	Φαρμακευτικά προϊόντα	1.133.367	13,3	1.012.770	12,1	-10,6
3	84	Μηχανήματα και μηχανολογικές συσκευές	859.074	10,0	973.354	11,6	13,3
4	87	Οχήματα	635.227	7,4	846.789	10,1	33,3
5	85	Ηλεκτρικά μηχανήματα και εξοπλισμός	727.534	8,5	831.252	9,9	14,3
6	39	Πλαστικά	368.541	4,3	349.579	4,2	-5,1
7	04	Γαλακτοκομικά προϊόντα, αυγά, μέλι	378.238	4,4	323.250	3,9	-14,5
8	90	Όργανα οπτικά, φωτογραφικά κ.λπ	274.041	3,2	288.930	3,4	5,4
9	38	Διάφορα χημικά προϊόντα	169.926	2,0	194.400	2,3	14,4
10	02	Κρέας	193.319	2,3	190.442	2,3	-1,5
11	48	Χαρτί, χαρτόνι, είδη από χαρτί	163.330	1,9	162.715	1,9	-0,4
12	64	Υποδήματα	79.166	0,9	96.673	1,2	22,1
13	32	Εκχυλίσματα βαφής, χρώματα, βερνίκια κ.λπ.	89.081	1,0	95.704	1,1	7,4
14	19	Παρασκευάσματα δημητριακών κ.λπ., προϊόντα ζαχαροπλαστικής	81.155	0,9	85.991	1,0	6,0
15	33	Αιθέρια έλαια, αρωματοποιία, καλλυντικά σκευάσματα	79.416	0,9	84.700	1,0	6,7
		ΛΟΙΠΕΣ	2.398.518	28,0	1.779.611	21,2	-25,8
		ΣΥΝΟΛΟ	8.552.597	100,0	8.385.458	100,0	-2

*με κόκκινο αποδίδονται οι κατηγορίες προϊόντων του κλάδου τροφίμων και ποτών

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024– Επεξεργασία: Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

ΓΡΑΦΗΜΑ 14
Σύνθεση Ελληνικών Εισαγωγών από Γερμανία 2023

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024 – Επεξεργασία Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Γ.1.2.2 Κυριότερα προϊόντα

Τα 15 σημαντικότερα εισαγόμενα προϊόντα από τη Γερμανία (4ψήφια δασμολογική ανάλυση) περιλαμβάνουν: οργανικές χημικές ενώσεις, φάρμακα, οχήματα και εξαρτήματα οχημάτων, ορούς, τηλεφωνικές συσκευές. Η αξία αυτών συνολικά ανέρχεται στο 42,8% επί του συνόλου των γερμανικών εξαγωγών προς Ελλάδα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Εισαγωγές από Γερμανία στην Ελλάδα 2022-2023

Κυριότερα προϊόντα σε 4ψήφια δασμολογική ανάλυση (αξία σε χιλ. €)

α/α	ΚΣΟ	ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2022		2023		Μεταβολή %
			Αξία	% συνόλου	Αξία	% συνόλου	
1	2932	Οργανικά Χημικά	777.525	9,1	979.194	11,7	25,9
2	3004	Φάρμακα	662.456	7,7	610.113	7,3	-7,9
3	8703	Αυτοκίνητα	409.051	4,8	544.211	6,5	33,0
4	3002	Εμβόλια, τοξίνες, οροί κ.α.	383.329	4,5	286.569	3,4	-25,2
5	8517	Τηλέφωνα και άλλες συσκευές επικοινωνίας	145.023	1,7	227.165	2,7	56,6
6	0406	Τυρί και προϊόντα αυτού	210.086	2,5	181.295	2,2	-13,7
7	0203	Κρέας χοίρου, νωπό ή κατεψυγμένο	149.284	1,7	139.286	1,7	-6,7
8	8708	Ανταλλακτικά και εξαρτήματα για μηχανοκίνητα οχήματα	95.313	1,1	102.860	1,2	7,9
9	8471	Αυτόματες μηχανές επεξεργασίας δεδομένων	80.767	0,9	82.210	1,0	1,8
10	9018	Ιατρικά όργανα	84.428	1,0	79.350	0,9	-6,0
11	8479	Μηχανήματα	62.916	0,7	75.728	0,9	20,4
12	0402	Γάλα και προϊόντα αυτού	100.374	1,2	72.240	0,9	-28,0
13	8443	Εκτυπωτικά και φωτοτυπικά μηχανήματα	80.454	0,9	70.938	0,8	-11,8
14	8704	Φορτηγά	42.689	0,5	68.777	0,8	61,1
15	8802	Αεροσκάφη	682.822	8,0	68.749	0,8	-89,9
		Μερικό Σύνολο	3.966.517	46,4	3.588.685	42,8	-9,5

Πηγή: Destatis, Ιούνιος 2024 – Επεξεργασία Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Γ.2 Διμερές Εμπόριο Υπηρεσιών Ελλάδος-Γερμανίας

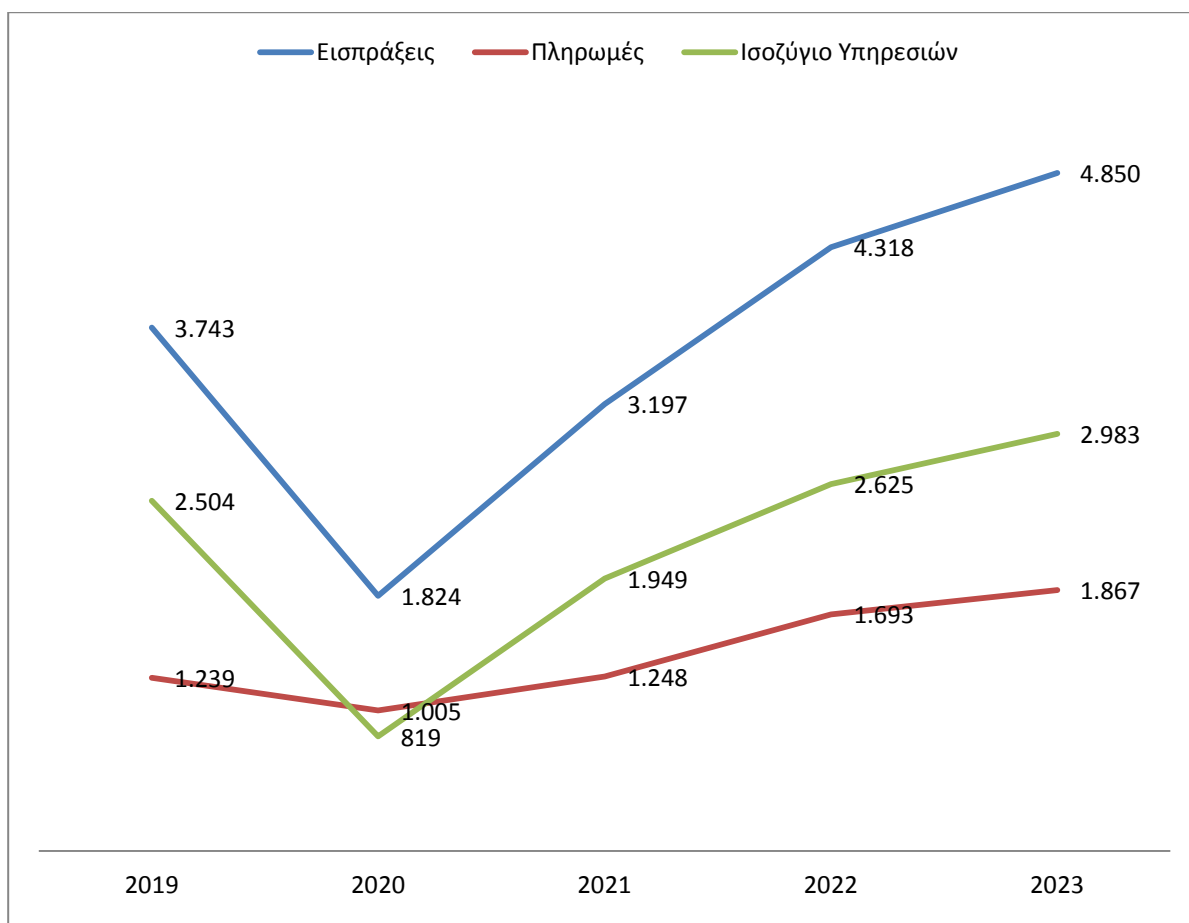
Το διμερές εμπόριο υπηρεσιών της χώρας μας με τη Γερμανία είναι διαχρονικά πλεονασματικό, κυρίως λόγω του τουρισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Διμερές Εμπόριο Υπηρεσιών Ελλάδος Γερμανίας 2019-2023

(αξία σε εκατ. €)	2019	2020	2021	2022	2023
Εισπράξεις	3.743	1.824	3.197	4.318	4.850
Πληρωμές	1.239	1.005	1.248	1.693	1.867
Ισοζύγιο υπηρεσιών	2.504	819	1.949	2.625	2.983

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ιούνιος 2024– Επεξεργασία Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

ΓΡΑΦΗΜΑ 15

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος 2024

Αναλυτικότερα, η εικόνα του διμερούς εμπορίου υπηρεσιών με τη Γερμανία αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 15**Διμερές Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία 2019-2023**

	2019 (σε εκ. €)	2020 (σε εκ. €)	2021 (σε εκ. €)	2022 (σε εκ. €)	2023 (σε εκ. €)	% συνόλου
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	2.504	819	1.949	2.625	2.983	
Εισπράξεις	3.743	1.824	3.197	4.318	4.850	
Υπηρεσίες μεταποίησης αγαθών τα οποία ανήκουν σε άλλους	2	4	4	2	4	0,1
Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής που δεν περιλαμβάνονται αλλού	15	16	18	17	14	0,3
Ταξιδιωτικό	2.959	1.134	2.316	3.256	3.571	73,6
Θαλάσσιες μεταφορές	59	66	124	106	139	2,9
Λοιπές μεταφορές	281	233	235	282	355	7,3
Κατασκευαστικές	20	44	29	51	46	0,9

Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές	47	58	52	67	58	1,2
Χρηματοοικονομικές	31	13	54	40	43	0,9
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (Royalties)	5	1	1	1	1	0,0
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	57	72	92	130	179	3,7
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές	15	21	33	46	41	0,8
Υπηρεσίες Δημοσίου	29	20	29	20	21	0,4
Λοιπές υπηρεσίες	186	141	178	257	259	5,3
Πληρωμές	1.239	1.005	1.248	1.693	1.867	
Υπηρεσίες μεταποίησης αγαθών τα οποία ανήκουν σε άλλους	1	0	0	0	0	0,0
Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής που δεν περιλαμβάνονται αλλού	12	15	24	43	54	2,9
Ταξιδιωτικό	263	107	142	194	244	13,1
Θαλάσσιες μεταφορές	17	32	32	27	7	0,4
Λοιπές μεταφορές	448	367	475	754	838	44,9
Κατασκευαστικές	22	13	22	16	17	0,9
Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές	149	152	163	202	256	13,7
Χρηματοοικονομικές	27	26	33	30	42	2,2
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (Royalties)	8	10	12	14	35	1,9
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	104	107	85	111	104	5,6
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές	31	49	19	77	42	2,2
Υπηρεσίες Δημοσίου	20	17	14	24	14	0,7
Λοιπές υπηρεσίες	137	110	226	200	216	11,6

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Ιούνιος 2024

Στις εισπράξεις κυριαρχεί ο τουρισμός με μερίδιο 73,6% επί του συνόλου και ακολουθούν οι μεταφορές, με μερίδιο 7,3%. Στην πλευρά των πληρωμών οι σημαντικότερες κατηγορίες είναι: οι μεταφορές 44,9%, οι υπηρεσίες ασφάλισης 13,7% και ο τουρισμός 13,1%.

Γ.3 Διαπιστώσεις και επισημάνσεις

Βάσει των ανωτέρω στοιχείων συμπεραίνονται τα ακόλουθα:

Η χώρα μας κατατάσσεται διαχρονικά σε χαμηλή θέση μεταξύ των προμηθευτών της Γερμανίας, ως προς τα περισσότερα εξαγωγικά της προϊόντα, ενώ αντίθετα το διμερές εμπόριο υπηρεσιών παραμένει πλεονασματικό για την Ελλάδα, κυρίως χάρη στον τουρισμό. Η πανδημική και ενεργειακή κρίση λειτούργησε θετικά ως προς την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών προς τη Γερμανία.

Η σύνθεση και διαστρωμάτωση των ελληνικών εξαγωγών προς Γερμανία κυριαρχείται από προϊόντα των κλάδων εντάσεως εργασίας, τα οποία υφίστανται ισχυρό ανταγωνισμό από ομοειδή προϊόντα χωρών χαμηλού εργατικού κόστους παραγωγής εν αντιθέσει με τη δομή των γερμανικών εξαγωγών προς Ελλάδα, όπου δεσπόζουν βιομηχανικά προϊόντα υψηλής προστιθεμένης αξίας, γεγονός το οποίο αντανακλάται στο διευρυμένο εμπορικό έλλειμμα εις βάρος της Ελλάδος.

Επίσης τα ελληνικά προϊόντα με ενσωματωμένη τεχνολογία έχουν μικρή συμμετοχή στη διάρθρωση των εξαγωγών της χώρας μας προς Γερμανία, με δεδομένο ότι κύρια εξαγώγιμα προϊόντα είναι αγροδιατροφικής και γεωργικής φύσης. Σταθερή είναι πάντως η άνοδος εξαγωγών

κορυφαίων ελληνικών ΠΟΠ προϊόντων στη Γερμανία, ως δείγμα αναγνώρισης ποιοτικής υπεροχής τους σε σύγκριση με τα ομοειδή ανταγωνιστριών χωρών Ελλάδας.

Ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις ενδιαφέρονται έντονα για τη γερμανική αγορά, μεταξύ άλλων και λόγω της ελληνικής ομογενειακής παρουσίας στη χώρα. Το ενδιαφέρον αυτό αντανακλάται στον μεγάλο αριθμό αιτημάτων για παροχή πληροφοριών, από μεγάλες εξαγωγικές, έως μικρές ή/και νεοφυείς επιχειρήσεις, που απευθύνονται στο Γραφείο μας.

Βασικά χαρακτηριστικά της γερμανικής αγοράς: υψηλή αγοραστική δύναμη, συνειδητοποιημένη συμπεριφορά καταναλωτικού κοινού, γενικευμένη εφαρμογή σχέσης τιμής/ποιότητας, προστασία του περιβάλλοντος & ροπή προς βιολογικά προϊόντα

Γ.4 Προοπτικές και δράσεις προς ανάπτυξη των ελληνογερμανικών οικονομικών σχέσεων

Με δεδομένη την οικονομική κρίση στη Γερμανία και το γεγονός ότι μεγάλο μέρος γ/ΜμΕπιχειρήσεων προχωρούν σε ενέργειες για μετεγκατάστασή τους στο εξωτερικό, εξαιτίας υψηλού ενεργειακού κόστους, ελλείψεων εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού κ.α., χώρα μας θα μπορούσε να αποτελέσει περαιτέρω πόλο έλξης, ειδικότερα με τα κατά τα τελευταία χρόνια θεσπισθέντα από ελληνικής πλευράς κίνητρα, άκρως ελκυστικά για κάθε αλλοδαπό επιχειρηματία/επενδυτή που σχεδιάζει να εγκατασταθεί στη χώρα (ενεργειακά, φορολογικά, χρηματοδοτικά, απλούστευσης γραφειοκρατίας και ψηφιοποίησης διαδικασιών).

Τομείς για περαιτέρω ανάπτυξη & ενδυνάμωση των ελληνογερμανικών εμπορικών σχέσεων με στόχο την προβολή σημαντικών κλάδων ελληνικού οικονομικού ενδιαφέροντος:

- ✓ φάρμακα
- ✓ δομικά υλικά
- ✓ τρόφιμα-ποτά
- ✓ περιβάλλον-κλίμα – κυκλική οικονομία
- ✓ ναυτιλιακά- συνεργασία λιμένων
- ✓ υψηλή τεχνολογία και νεοφυής επιχειρηματικότητα
- ✓ ψηφιοποίηση-ΤΠΕ & SmartCities
- ✓ ιδίως της Ενέργειας:

Πιο συγκεκριμένα η Γερμανία συνεχίζει να αναζητά λύσεις για την ενεργειακή της ασφάλεια και επάρκεια και να λαμβάνει σειρά μέτρων για στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων, προκειμένου αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση.

Θεωρεί τις ΑΠΕ και ιδίως το «πράσινο» υδρογόνο ‘κλειδί’ για την Ενεργειακή της Μετάβαση και την υλοποίηση των φιλόδοξων στόχων της για απ-ανθρακοποίηση, εκπονώντας μάλιστα Εθνικές Στρατηγικές με οριζόντια δράση.

Για τον σκοπό αυτό εφαρμόζει μια συντονισμένη «Διπλωματία του Υδρογόνου», στο πλαίσιο της οποίας έχει δημιουργηθεί και διαρκώς διευρύνεται ένα ευρύ πλέγμα διμερών και πολυμερών συνεργειών, / η εγχώρια παραγωγή επαρκεί μόλις για το 1/3 των ενεργειακών και βιομηχανικών αναγκών της και έτσι υφίσταται ανάγκη από μεγάλες εισαγωγές υδρογόνου .

Στο πλαίσιο αυτό, υφίσταται ενεργό πεδίο για συνέργειες με τον ιδιωτικό τομέα σε Ελλάδα και Γερμανία με στόχο την αξιολόγηση της επενδυσιμότητας και την εξέταση επιμέρους παραμέτρων υλοποίησης ενεργειακών σχεδίων για την «πράσινη» μετάβαση και μετασχηματισμό οικονομίας, καθώς η Ελλάδα διαθέτει ένα ιδιαίτερα υποσχόμενο δυναμικό ηλιακής και αιολικής ενέργειας.

Περαιτέρω, και με βάση τις ανωτέρω ανά κλάδο προτεραιότητες, προτείνονται:

-Διοργάνωση εκδηλώσεων σε επίπεδο ομοσπονδιακών και περιφερειακών επιμελητηρίων στη Γερμανία, με τη μορφή ημερίδων και στοχευμένων B2B επιχειρηματικών συναντήσεων, σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος

-Διοργάνωση ειδικών στοχευμένων δράσεων για την προβολή ανωτέρω κλάδων ελληνικού ενδιαφέροντος. Σημειώνεται ότι τον Ιούνιο τ.έ. 04.06 συνδιοργανώθηκε από το Γραφείο μας και το

Enterprise Greece διαδικτυακή ενημερωτική εκδήλωση (webinar) με θέμα "Doing Business in Germany – Challenges and Opportunities" και περισσότερους από 140 συμμετέχοντες. Μάλιστα, στην εκδήλωση έλαβε μέρος και εκπρόσωπος του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Düsseldorf (IHK Düsseldorf).

Με δεδομένο το διαρκές ενδιαφέρον του επιχειρηματικού κόσμου για τη γ/αγορά, το Γραφείο μας παραμένει στη διάθεση του Enterprise Greece για τη διοργάνωση και επόμενων, θεματικά εστιασμένων, webinars για την αγορά της Γερμανίας.

-Πύκνωση επαφών/ επισκέψεων Ελλήνων αξιωματούχων στη Γερμανία και συνοδεία τους από διευρυμένες επιχειρηματικές αποστολές

-Διοργάνωση επιχειρηματικών "Roadshow" και συναντήσεων με επιλεγμένες γερμανικούς ομίλους και εταιρείες

-Διεύρυνση κύκλου επαφών με εισαγωγείς ελληνικών προϊόντων για την πραγματοποίηση δράσεων επιχειρηματικής δικτύωσης μεταξύ ελληνικών και γερμανικών επιχειρήσεων με τη σύμπραξη αρμόδιων φορέων

-Συνδρομή ελληνικών συμμετοχών σε Διεθνείς Εκθέσεις και εκπόνηση σχετικών μελετών-κλαδικών ερευνών αγοράς προ της συμμετοχής τους αυτής

-Στοχευμένες επαφές με Διπλωματικές Αρχές χωρών με συγγενή με την Ελλάδα συμφέροντα

-Ειδικά για τα τρόφιμα-ποτά διοργάνωση εκδηλώσεων σε συνεργασία με αλυσίδες σουπερμάρκετ, καταστήματα πώλησης προϊόντων «Delikatessen» και βιολογικών προϊόντων για την προβολή ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων και διοργάνωση εκδηλώσεων γευστικής ελληνικής γαστρονομίας, σε συνεργασία με Έλληνες Chefs και προβολή τους σε τοπικά ΜΜΕ και μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Σε ανωτέρω δράσεις το Γραφείο ΟΕΥ Βερολίνου, ως παγίως πράττει καθ' ύλην αρμοδιότητας, είναι έτοιμο να συνδράμει κλαδικούς φορείς και επιχειρήσεις της χώρας μας, οι οποίοι ενδιαφέρονται για πραγματοποίηση επιχειρηματικής αποστολής καθώς και προκαταρκτικών διερευνητικών επαφών στη γερμανική αγορά, ενώ παράλληλα διαμεσολαβεί με τη διευθέτηση κατάλληλων επαφών με θεσμικούς φορείς για την άρση εμποδίων που άπτονται της πρόσβασης στη γερμανική αγορά.

Γ.5 Επενδύσεις

Γ.5.1 Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα

Σύμφωνα με στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδος, το απόθεμα (stock) των γερμανικών Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) στην Ελλάδα, την 31.12.2022 (προσωρινά στοιχεία), ανήλθε σε € 7,7 δις, σημειώνοντας αύξηση για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά. Οι γ/ΑΞΕ από το 2015 και μετά κινούνται σταθερά αυξητικά, με εξαίρεση τη μεγάλη υποχώρησή τους το 2020 εξαιτίας της πανδημικής κρίσης, οι επιπτώσεις της οποίας όμως αμβλύθηκαν γοργούς ρυθμούς. Έτσι, το 2021 η Γερμανία επανακατέλαβε, μεταξύ των ξένων επενδυτών στη χώρα μας, την 1^η θέση την οποία και διατηρούσε αδιαλείπτως έκτοτε έως το 2022, οπότε και υπερκεράστηκε από το Λουξεμβούργο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα 2018-2022

Συνολικά κεφάλαια (stock) τέλος έτους αναφοράς

α/α	Χώρες προέλευσης	2018 σε € εκατ.	2019 σε € εκατ.	2020 σε € εκατ.	2021 σε € εκατ.	2022* σε € εκατ.	Μεταβολή 2022/21 (%)	% επί συνόλου ΑΞΕ 2022
1	Λουξεμβούργο	6.547	8.012	5.469	6.943	8.699	25,3	18,4
2	Γερμανία	6.956	8.232	5.639	7.137	7.658	7,3	16,2
3	Ολλανδία	5.009	6.371	6.029	4.412	4.606	4,4	9,7
4	Ελβετία	3.106	3.169	2.629	2.977	3.870	30,0	8,2
5	Κύπρος	-98	1.059	429	1.852	3.215	74,0	6,8
6	ΗΠΑ	838	1.107	971	1.854	2.373	28,0	5,0
7	Ιταλία	1.334	1.540	1.267	1.745	2.262	29,6	4,8
8	Ηνωμένο Βασίλειο	686	578	1.336	1.497	2.130	42,3	4,5

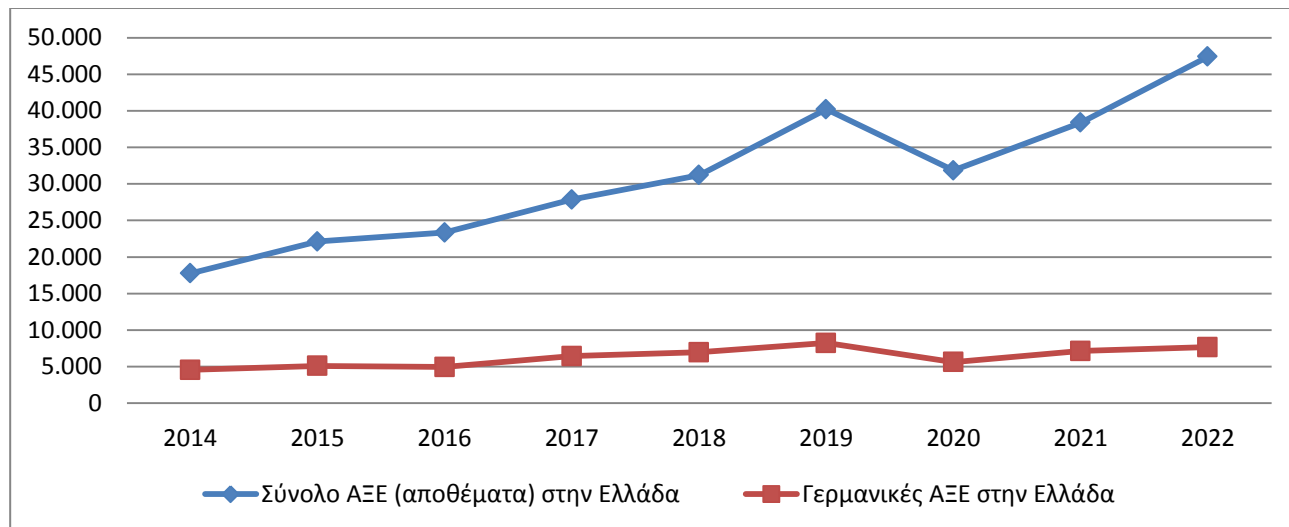
9	Βέλγιο	1.133	2.411	1.895	1.865	1.969	5,6	4,2
10	Γαλλία	1.330	1.534	924	1.093	1.368	25,2	2,9
	ΣΥΝΟΛΟ	31.212	40.194	31.849	38.385	47.416	23,5	100,0

* τελευταία διαθέσιμα/προσωρινά στοιχεία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος 2022 Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

ΓΡΑΦΗΜΑ 16

Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα 2014-2022 (εκατ. Ευρώ)
Συνολικά κεφάλαια (stock), τέλος έτους αναφοράς

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος 2024 Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ομοσπονδιακής Τραπέζης της Γερμανίας, το συνολικό επενδεδυμένο κεφάλαιο γερμανικών συμφερόντων στην Ελλάδα την 31.12.2022 διαμορφώθηκε στα €5,85 δις (+11,6% σε ετήσια βάση). Το 2022 δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα 154 επιχειρήσεις γερμανικών συμφερόντων, οι οποίες απασχολούσαν 28.000 εργαζομένους και είχαν ετήσιο κύκλο εργασιών €9,43 δις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Άμεσες Γερμανικές Επενδύσεις στην Ελλάδα (στοιχεία Bundesbank)					
Συνολικά κεφάλαια (stock) τέλος έτους αναφοράς					
	2018	2019	2020	2021	2022
	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)	(σε εκ. €)
Καθαρό Ενεργητικό στην Ελλάδα*	4.116	4.845	5.074	5.242	5.851
Αριθμός επιχειρήσεων γερμανικών συμφερόντων	131	133	130	144	154
Αριθμός εργαζομένων (σε χιλιάδες)	31	30	29	26	28
Ετήσιος κύκλος εργασιών (δισ €)	9,63	9,49	8,84	9,83	11,23

*καθαρό υπόλοιπο: απαιτήσεις μείον υποχρεώσεις επιχειρήσεων γερμανικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα

Πηγή: Bundesbank, Ιούνιος 2024, Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Μεταξύ των δραστηριοποιουμένων γερμανικών εταιρειών στην Ελλάδα συγκαταλέγονται οι: Deutsche Telekom, Abo Wind, Allianz, Bayer, Böhringer-Ingelheim, DHL, Mercedes Benz, Nokia-Siemens Networks, Siemens, Lidl, Robert Bosch, RWE, Siemens, Beiersdorf, Osram, Henkel, SAP, Fraport AG, Big Dutchman, Next.e.GO Mobile SE, Volkswagen, RWE, Team Viewer CGS, Comquent, P&I, Onelity, Prodyna, MVI, Infoteam, κ. ά.

Γ.5.2 Άμεσες Ελληνικές Επενδύσεις στη Γερμανία

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Ελληνικές Άμεσες Επενδύσεις στο εξωτερικό 2017-2021

Συνολικά κεφάλαια (stock) τέλος έτους αναφοράς

a/a	Χώρες υποδοχής	2018 σε εκατ. €	2019 σε εκατ. €	2020 σε εκατ. €	2021 σε εκατ. €	2022* σε εκατ. €	Μεταβολή 2022/21 (%)	(%) επί συνόλου ΑΞΕ 2022
1	Κύπρος	4.405	4.626	4.692	4.631	5.703	23,2	36,4
2	Ολλανδία	1.768	1.579	1.169	1.661	1.867	12,1	11,9
3	Βουλγαρία	1.183	1.092	1.379	1.374	1.459	6,2	9,3
4	Ρουμανία	1.544	1.249	698	1.178	1.175	-0,3	7,5
5	ΗΠΑ	2.187	3.172	397	784	829	5,7	5,3
6	Ιρλανδία	12	12	-48	361	639	77,0	4,1
7	Βέλγιο	130	137	357	605	589	-2,7	3,8
8	Σερβία	280	188	664	543	513	-5,5	3,3
9	Βόρεια Μακεδονία	202	229	405	457	466	2,0	3,0
10	Λουξεμβούργο	-322	-101	426	420	402	-4,3	2,6
17	Γερμανία	322	333	133	140	156	10,3	1,0
	ΣΥΝΟΛΟ	17.029	17.123	11.145	13.128	15.651	19,2	100,0

* τελευταία διαθέσιμα/προσωρινά στοιχεία

Πηγή Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος 2024, Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ, από το 2017 οι ελληνικές ΑΞΕ στη Γερμανία κινούνταν σε ανοδική πορεία, μέχρι το 2020 οπότε και οι ελληνικές επενδύσεις αντιμετώπισαν το αρνητικό momentum της πανδημικής κρίσης. Τη διετία 2021-2022 καταγράφηκαν δειλά βήματα ανάκαμψης.

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ΟΟΣΑ, την οποία ακολουθεί η Κεντρική Τράπεζα της Γερμανίας (απαιτήσεις μείον υποχρεώσεις εν Γερμανία δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων), το απόθεμα των ελληνικών ΑΞΕ στη Γερμανία το 2022 διαμορφώνεται στα € 135 εκατ. Σύμφωνα με την Bundesbank (βλ. Πίνακα 19), οι εν λόγω ελληνικές επενδύσεις στη Γερμανία αφορούν σε μόλις 9 επιχειρήσεις, με συνολικό κύκλο εργασιών περί τα € 93 εκατ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Άμεσες Ελληνικές Επενδύσεις στη Γερμανία (στοιχεία Bundesbank)					
Συνολικά κεφάλαια (stock). τέλος έτους αναφοράς					
	2018 (σε εκ. €)	2019 (σε εκ. €)	2020 (σε εκ. €)	2021 (σε εκ. €)	2022 (σε εκ. €)
Καθαρό Ενεργητικό στη Γερμανία*	82	138	126	108	135
Αριθμός επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων	8	6	10	8	8
Ετήσιος κύκλος εργασιών	106	166	112	74	93

*καθαρό υπόλοιπο: απαιτήσεις μείον υποχρεώσεις επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στη Γερμανία

Πηγή: Bundesbank, Ιούνιος 2023, Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σε κάθε περίπτωση και σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν περιέλθει σε γνώση του Γραφείου ΟΕΥ Βερολίνου, στη Γερμανία δραστηριοποιούνται μεταξύ άλλων οι εξής ελληνικές επιχειρήσεις: PiraeusBank, M.J. Maillis, S&B Industrial Minerals, TitanCement, AlcoGroup, Alumil, Mathios Refractories, Frigoglass, Sunlight, Viohalco, COCOMAT, FAGE International, Chipita, Korres και Elpen Farma, Gregory's, Biofresh.

Γ.5.3 Διαπιστώσεις - Επισημάνσεις

Η γερμανική επενδυτική παρουσία στην Ελλάδα είναι διαχρονικά εξαιρετικά ισχυρή, αφού η Γερμανία αποτελεί για την Ελλάδα, την κορυφαία χώρα προέλευσης επενδυτικών ροών, το μερίδιο,

ωστόσο, των γερμανικών ΑΞΕ στη χώρα μας, ως ποσοστό του συνόλου των γερμανικών επενδυτικών ροών στο εξωτερικό είναι αρκετά χαμηλό.

Το γερμανικό επενδυτικό ενδιαφέρον στην Ελλάδα εστιάζεται καταρχήν στον κλάδο ενέργειας (κυρίως ΑΠΕ), ιδίως μετά την ενεργειακή κρίση, ως απότοκο του πολέμου στην Ουκρανία – βλ. και ανωτέρω αναφορές μας (υπό Γ4) για σημασία που αποδίδει η Γερμανία στη διαδικασία της Ενεργειακής Μετάβασης, περιλαμβανομένων τεχνολογιών όπως αυτή του πράσινου υδρογόνου.

Ακολούθως, γερμανικό επενδυτικό ενδιαφέρον εστιάζεται σε κλάδους μεταφορών/υποδομών (περιλαμβανομένων των τεχνολογικών περιβάλλοντος / βιώσιμης αστικής κινητικότητας / έξυπνων πόλεων), ΤΠΕ / τεχνητής νοημοσύνης / ψηφιακής μετάβασης, όπου η χώρα μας εν μέσω πανδημίας επέδειξε σημαντική και ταχεία πρόοδο. Κλάδοι αιχμής, όπως Real Estate, Logistics, φαρμακοβιομηχανία, προσελκύουν επίσης γερμανικό επενδυτικό ενδιαφέρον.

Ανωτέρω υποβοηθήθηκαν και από τις δυνατότητες που προσέφεραν οι δράσεις στο πλαίσιο του Σχεδίου που παρουσίασε η χώρα μας για το Ταμείο Ανάκαμψης.

Αξίζει να σημειωθεί το πολλαπλασιαστικό όφελος των εν λόγω επενδύσεων για τη χώρα μας, αφού γερμανικές εταιρείες τα τελευταία χρόνια επιλέγουν την Ελλάδα για την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής τους και όχι απλώς ίδρυσης υποκαταστημάτων, διαμέσου των οποίων επιτυγχάνεται διαχρονικά μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας.

Μετά τα χρόνια της οικονομικής κρίσης και της πανδημίας, η Ελλάδα οφείλει να εκμεταλλευθεί το ανωτέρω επιτυχές momentum και να εστιάσει σε ανωτέρω τομείς στρατηγικού ενδιαφέροντος για γερμανικές επενδύσεις στη χώρα, τόσο στον πρωτογενή, όσο και στον δευτερογενή τομέα.

Γ.5.4 Προτάσεις Προσέλκυσης Επενδύσεων

-Διοργάνωση σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς ειδικών και στοχευμένων ημερίδων / webinars για την προσέλκυση επενδύσεων στην Ελλάδα, με συμμετοχή ενδιαφερόμενων γερμανικών εταιριών ή/και γερμανικών κλαδικών ενώσεων, στις οποίες θα γίνεται αναλυτική παρουσίαση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της χώρας μας, ως επενδυτικού προορισμού.

-Αντίστοιχα, ενεργότερη παρουσία θεσμικών εκπροσώπων από Ελλάδα σε συνέδρια, εκθέσεις και ημερίδες στη Γερμανία, ώστε να αναγνωρισθούν και προωθηθούν αποτελεσματικότερα τα επιτεύγματα της ελληνικής οικονομία και τα ελκυστικά πλεονεκτήματα του ελληνικού επενδυτικού περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικό success story αποτέλεσε, κατόπιν πρωτοβουλίας του Γραφείου μας, η συμμετοχή του Υπουργού Ψηφ. Διακυβέρνησης, κ. Παπαστεργίου, ως κεντρικού ομιλητή στο Διεθνές Συνέδριο «Smart Country Convention/SCCON 2023» (Βερολίνο, 8-9.11.23) για θέματα ψηφιοποίησης και έξυπνων πόλεων. Σημειώνουμε ότι για το εφετινό Διεθνές Ψηφιακό Συνέδριο (SCCON 2024) έχει ήδη προσκληθεί να συμμετάσχει ως κεντρικός ομιλητής, ο Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Κων/νος Κυρανάκης, ο οποίος έχει ήδη αποδεχθεί την πρόσκληση. Το Γραφείο μας έχει εμπλακεί ενεργά στην εξασφάλιση της πρόσκλησης από πλευράς γ/Διοργανωτών και για τις δύο συμμετοχές.

-Οργάνωση ειδικών δράσεων με στοχευμένους καλεσμένους προερχόμενους από τους κλάδους αιχμής τους οποίους χώρα μας θα προκρίνει για την προσέλκυση επενδύσεων

-Αξιοποίηση δυνατοτήτων που δίνουν τα χρηματοδοτικά εργαλεία στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης και των Επενδυτικών Νόμων

-Στενότερη συνεργασία μεταξύ Επιμελητηρίων και επιχειρηματικών φορέων/συνδέσμων για την προώθηση επιχειρηματικών συνεργασιών, μέσω μεικτών ή κοινοπρακτικών επιχειρήσεων, στη Γερμανία καθώς και στην ΝΑ Ευρώπη και σε τρίτες χώρες γενικότερα

- Ενίσχυση του διμερούς θεσμικού πλαισίου και προώθηση συνεργασιών με συμμετοχή σε κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα

Γ.6 Τουρισμός

Γ.6.1 Τουριστικός Κλάδος στη Γερμανία

Σύμφωνα με μελέτη του Γερμανικού Συνδέσμου Ταξιδιών (DeutscherReiseverband) ο τουριστικός κλάδος στη Γερμανία έχει διαχρονικά τα κάτωθι χαρακτηριστικά:

Γενικά:

- ✓ γερμανικός κλάδος τουρισμού -εντός και εκτός συνόρων- είχε μόνο ανοδική πορεία έως το 2019, ως ένας από τους ταχέως αναπτυσσόμενους
- ✓ το έτος 2020 απετέλεσε σημείο καμπής: οι ταξιδιωτικές δαπάνες μειώθηκαν για πρώτη φορά κατά 54% (ανερχόμενες στα €31,9 δις) ενώ το 2021 μειώθηκαν έτι περαιτέρω, αφού ανήλθαν στα €28,8 δις. Το 2022 το κλίμα αντεστράφη με εκρηκτική άνοδο 103%.
- ✓ Το 2023 οι σχετικές δαπάνες (ανερχόμενες σε €79 δις), άγγιξαν νέα υψηλά, αφού αυξήθηκαν κατά 27%, ξεπερνώντας τα προ πανδημικής κρίσης επίπεδα.
- ✓ οι Γερμανοί αγαπούν τα ταξίδια, επιλέγοντας συχνότερες διακοπές μικρότερης διάρκειας, σε ίδιους κατά βάση προορισμούς, χωρίς βέβαια να παραγκωνίζεται και το στοιχείο ότι ένα μεγάλο ποσοστό εξ' αυτών (περίπου 43%) έχουν την τάση να ανακαλύπτουν νέες τοποθεσίες

Ειδικά:

- ✓ άμεση η προστιθέμενη αξία του στο ΑΕΠ της χώρας με ετήσιο τζίρο άνω των €140 δις, ποσό που αντιστοιχεί στο 8% του συνολικού γ/ΑΕΠ και με το συνολικό πολλαπλασιαστικό όφελος για τη γερμανική οικονομία να υπερβαίνει τα €200 δις
- ✓ αριθμός απασχολούμενων: 3 εκατ. περίπου, με περίπου 7% των θέσεων εργασίας στη Γερμανία να εξαρτώνται από τον τουρισμό
- ✓ € 19 δις η συμβολή του γερμανικού τουρισμού στο ΑΕΠ αναπτυσσόμενων και αναδυόμενων χωρών (Βαλκάνια και Μικρά Ασία: €7,5 δις, Νότια και Ανατολική Ασία: € 5,1 δις, Αφρική: €4,1 δις, Νότια Αμερική: €2,5 δις)
- ✓ οι επιχειρήσεις διοργάνωσης ταξιδιών υπερβαίνουν τις 2.300, ενώ τα τουριστικά γραφεία και πρακτορεία ξεπερνούν τις 11.000 (κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις)
- ✓ οι 5 μεγαλύτερες γερμανικές τουριστικές επιχειρήσεις: TUI (κύκλος εργασιών: €20,7 δις), DER Touristik (€ 7,2 δις), FTI Gruppe (€4,1 δις), Aida Cruises (€2,1 δις).
- ✓ Πάντως, η ανακοίνωση της χρεοκοπίας του ομίλου FTI (Ιούνιος 2024), ενός από τους μεγαλύτερους πανευρωπαϊκά, οδηγεί τον τουριστικό κλάδο της Γερμανίας στα όριά του, με τον κίνδυνο αλυσιδωτών επιπτώσεων και στην τουριστική αγορά της Ευρώπης να είναι ορατός.

Κατά την περίοδο 2023 σε σύγκριση με την περίοδο του 2022, οι εξής κάτωθι δείκτες εκτοξεύθηκαν:

- κύκλος εργασιών των δραστηριοποιούμενων εταιρειών κατά 31%: από €28,5 δις σε €37,3 δις
- δαπάνες γερμανικών νοικοκυριών κατά 156%: από €88,2 δις σε €110,7 δις
- ✓ ο αριθμός διανυκτερεύσεων κατά 8,1%: στις 487,2 εκ
- ✓ Τζίρος γερμανικού τουριστικού κλάδου ανά τομέα δραστηριότητας:
  - €33,1 δις- μερίδιο 42% οι πάροχοι άμεσων υπηρεσιών (μεταφορές, ξενοδοχεία κλπ)
  - €37,3 δις - μερίδιο 47% τα ταξιδιωτικά γραφεία και πρακτορεία
  - €8,7 δις- μερίδιο 11% οι πάροχοι διαφημιστικών υπηρεσιών και υπηρεσιών διαδικτύου
- ✓ Οι Γερμανοί ταξιδιώτες και το 2023 εμπιστεύθηκαν σε υψηλό ποσοστό (50%) τη διοργάνωση των ταξιδιών τους σε τουριστικά γραφεία/πρακτορεία (προτίμηση σε πακέτα all inclusive).

- ✓ Το 77,1% του πληθυσμού ταξίδεψε, ενώ περίπου το 22% εκ των Γερμανών που ταξίδεψαν επέλεξε για το 2023 προορισμούς εσωτερικού, μειωμένο ποσοστό σε σύγκριση με το 27,1% του 2022, στοιχείο που καταδεικνύει ότι η άρση των τουριστικών/ταξιδιωτικών περιορισμών ενθάρρυνε Γερμανούς να επιλέξουν εκ νέου προορισμούς εκτός Γερμανίας.
- ✓ Η μέση διάρκεια ημερών ταξιδιού ανήλθε στις 13,3 ημέρες
- ✓ Οι 10 δημοφιλέστεροι χώρες - προορισμοί για τους Γερμανούς για ταξίδια άνω των 5 ημερών: Ισπανία (14,4%), Ιταλία (8,2%), Τουρκία (8,2%), Κροατία (4,5%), **Ελλάδα** (4,2%), Αυστρία (3,9%), Γαλλία (2,9%), Αίγυπτος (2,5%), Πολωνία (2,2%), Ολλανδία (2,2%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Αριθμός ταξιδιών αναψυχής διάρκειας <u>άνω των 5 ημερών</u> για το έτος 2023 (στοιχεία 2022 σε παρένθεση)		Οι 10 σημαντικότεροι χώρες-προορισμοί των Γερμανών στο εξωτερικό, σε % επί του συνόλου των ταξιδιών διάρκειας >5 ημερών (στοιχεία 2022 σε παρένθεση)	
			2023
ΣΥΝΟΛΟ	65 εκ. ταξίδια (67,1 εκ)	Ισπανία	14,4 (12,9)
στη Γερμανία	22% (27,1%)	Ιταλία	8,2 (8,3)
στο Εξωτερικό	78% (7%)	Τουρκία	8,2 (8)
<i>Μεσόγειος</i>	43,4% (40,1%)	Κροατία	4,5 (4)
Δυτ. Ευρώπη(GB, IRL, F, NL, CH, A)	11,1% (12,3)%	Ελλάδα	4,2 (3,7)
Ανατ. Ευρώπη (H, CZ, PL, RUS κλπ)	6,8% 6,6%	Αυστρία	3,9 (4,2)
Σκανδιναβία	3,6% (3,4%)	Γαλλία	2,9 (2,9)
Μακρινοί προορισμοί	9,3% (6,3%)	Αίγυπτος	2,5 (1,8)
		Ολλανδία	2,2 (2,8)
		Πολωνία	2,2 (2,8)

Πηγή: Γερμανικός Σύνδεσμος Ταξιδιών (DeutscherReiseverband), Ιούλιος 2024 Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Όπως αποτυπώνεται και στον Πίνακα 20, η Ελλάδα ανέβηκε το 2023 στην 5^η θέση, βελτιώνοντας το μερίδιό της (4,2%) ως προς τις προτιμήσεις των Γερμανών τουριστών. Επίσης συγκρατείται η υψηλή θέση της Τουρκίας – διατηρείται ως 3^{ος} δημοφιλέστερος προορισμός για τους Γερμανούς, με μερίδιο 8,2%. Τέλος, ο Πίνακας 21 παραθέτει στοιχεία που αφορούν στις σύντομες διακοπές των Γερμανών (2-4 ημερών) για το 2023 και τις κυριότερες χώρες και πόλεις προορισμού τους στο εξωτερικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Αριθμός σύντομων ταξιδιών (διάρκειας 2-4 ημερών) 2023 (στοιχεία 2022 σε παρένθεση)	
ΣΥΝΟΛΟ	74,1 εκατ. ταξίδια (50,9 εκατ. ταξίδια)
στη Γερμανία	77% (84%)
στο εξωτερικό	23% (16%)
Σημαντικότερες χώρες-προορισμοί των Γερμανών στο εξωτερικό % επί του συνόλου των σύντομων ταξιδιών (διάρκειας 2-4 ημερών)	

Αυστρία	4,4 (3)
Ολλανδία	3,5 (2,4)
Γαλλία	2,1 (1,6)
Ισπανία	2,0
Ηνωμένο Βασίλειο	2
Ιταλία	1,8 (1,4)
Τσεχία	1,5 (1,2)
Πολωνία	1,4 (0,9)
Ελβετία	1,1 (1)
Δανία	1,0

Πηγή: Γερμανικός Σύνδεσμος Ταξιδιών (Deutscher Reiseverband), Ιούλιος 2024 -
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Γ.6.2 Εισερχόμενος Τουρισμός στην Ελλάδα από Γερμανία (στοιχεία ΓτΕ)

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

Εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα, 2018-2023 (σε χιλ. ταξιδιώτες)

Χώρα προέλευσης	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Μεταβολή ή 2023/22	% επί συνολικής κίνησης
Γερμανία	4.381,4	4.026,3	1.526,4	3.001,2	4.352,3	4.764,2	9,5	13,2
Ηνωμένο Βασίλειο	2.942,8	3.499,3	1.068,6	1.591,2	4.485,3	4.591,7	2,4	12,7
Ιταλία	1.667,1	1.553,2	373,2	806,4	1.413,2	1.842,3	30,4	5,1
Γαλλία	1.524,0	1.541,8	468,8	1.174,5	1.757,6	1.831,0	4,2	5,1
Ρουμανία	1.389,4	1.378,1	204,6	625,5	1.378,8	1.415,9	2,7	3,9
ΗΠΑ	1.097,4	1.179	106,6	396,0	1.088,7	1.406,5	29,2	3,9
Ολλανδία	1.015,0	817,8	256,6	580,5	1.058,9	1.126,6	6,4	3,1
Αλβανία	986,6	944,5	266,2	308,5	859,6	1.086,4	20,9	3,0
Α.Χώρες ΕΕ - 27	21.397,5	22.053,1	4.889,4	10.123,1	16.994,9	19.640,9	15,6	54,4
Χώρες ΕΕ ζώνης €	11.436,4	11.071,4	3.447,1	7.359,8	11.600,3	12.913,2	11,3	35,8
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης €	9.961,1	10.981,7	1.442,3	2.763,3	5.394,6	6.727,7	24,7	18,2
Β. Λοιπές Χώρες	8.725,3	9.295,3	2.485,0	4.581,9	10.840,7	13.094,2	20,8	36,3
Γ.Κροναζιέρες	2.949,4	2.656,2	31,4	541,2	2.040,3	3.347,5	64,1	6,8
ΣΥΝΟΛΟ (Α+Β+Γ)	33.072,2	34.004,6	7.405,8	15.246,2	29.875,8	36.082,7	20,8	100,0
Μεμονωμένοι ταξιδιώτες	22.941,3	24.032,1	5.782,3	11.337,4	21.480,0	24.491,1	14,2	-

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ιούνιος 2024 Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Σύμφωνα με στοιχεία της Τραπέζης της Ελλάδος (Πίνακας 22), η τουριστική κίνηση προς την Ελλάδα το 2023 συνέχισε τη δυναμική ανοδική της πορεία, υπερβαίνοντας μάλιστα τα προ πανδημίας μεγέθη. Η Γερμανία επανήλθε στην 1η θέση μεταξύ των χωρών-προέλευσης επισκεπτών στη χώρα μας (+9,5% σε ετήσια βάση – 4,8 εκ. επισκέπτες συνολικά), με μέση διάρκεια διαμονής περίπου τις 9,2 διανυκτερεύσεις αλλά με συγκριτικά χαμηλή μέση δαπάνη (€81,8 ανά διανυκτέρευση).

Σε ό,τι αφορά τις συνολικές τουριστικές εισπράξεις ανά χώρα, η Γερμανία, όπως ήταν αναμενόμενο, κατέλαβε για ακόμη μια φορά την πρώτη θέση με περίπου € 3,6 δις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23
Εισπράξεις ανά Χώρα Προέλευσης, 2018-2022 (σε εκ. €)

Χώρα Προέλευσης	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Μεταβολή 2022/21	% επί συνόλου
Γερμανία	2.961,6	2.958,6	1.134,4	2.315,9	3.255,8	3.571,3	9,7	17,3
Ηνωμένο Βασίλειο	1.937,2	2.564,2	755,8	1.465,9	3.127,1	3.294,4	5,4	16,0
Γαλλία	954,1	1.089,7	367,4	991,7	1.277,0	1.425,4	11,6	6,9
ΗΠΑ	1.040,1	1.188,6	86,1	596,2	1.200,2	1.373,6	14,5	6,7
Ιταλία	938,9	1.008,6	217,7	525,1	926,7	1.078,5	16,4	5,2
Ολλανδία	615,4	533,8	169,1	410,3	669,5	751,8	12,3	3,7
Αυστρία	363,5	461,5	112,4	336,8	454,7	583,1	28,3	2,8
Ελβετία	399,5	462,4	147,9	355,1	425,2	541,8	27,4	2,6
A. Χώρες ΕΕ - 27	11.008,7	12.294,7	2.858	6.797,7	10.005,6	11.169,7	11,6	54,2
Χώρες ΕΕ ζώνης €	7.102,2	7.731,9	2.405,3	5.536,2	8.038,7	9.065,7	12,8	44,0
Χώρες ΕΕ εκτός ζώνης €	3.906,5	4.562,8	452,7	1.261,5	1.966,9	2.104,0	7,0	10,2
B. Λοιπές Χώρες	4.644,5	5.385,2	1.451,9	3.530,8	7.251,9	8.576,6	18,3	41,7
Γ. Κρουαζιέρες	432,6	498,9	8,9	174,3	418,7	847,4	102,4	4,1
ΣΥΝΟΛΟ (A+B+Γ)	16.085,8	18.178,8	4.318,8	10.502,7	17.676,2	20.593,6	16,5	100,0

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος Ιούνιος 2024 – Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Γ.6.3 Προτάσεις Ενίσχυσης Τουριστικών Ροών

Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης του γερμανικού τουριστικού κλάδου, σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά της εισερχόμενης στην Ελλάδα τουριστικής κίνησης από Γερμανία, αλλά και με τις θετικές αναφορές εκπροσώπων γερμανικών τουριστικών συνδέσμων για το μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας, για προσέλκυση τουριστών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, υφίστανται οι βάσεις για την ανάπτυξη ενός νέου ελκυστικού προτύπου για ποιοτικό τουρισμό καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στην Ελλάδα.

Με γνώμονα μάλιστα το προφίλ του μέσου Γερμανού ταξιδιώτη, φαίνεται ότι ανοίγονται, εφεξής, μοναδικές προοπτικές για την ενίσχυση των διμερών τουριστικών ροών με τη χώρα μας, οι οποίες συνοψίζονται ως εξής:

- Η Μεσόγειος αποτελεί μεν τον πιο αγαπημένο προορισμό των Γερμανών τουριστών, ωστόσο το ελληνικό τουριστικό προϊόν μπορεί να αναδειχθεί περαιτέρω στη Γερμανία, σε μία χώρα όπου αναπτύσσονται κατά τα τελευταία χρόνια εναλλακτικά μοντέλα τουρισμού και το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό στον κλάδο αυτόν έχει εστιάσει στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και των υπηρεσιών του.
- Τομείς οι οποίοι προσφέρουν δυνατότητες είναι: αστικός, γαστρονομικός, πολιτιστικός – εκπαιδευτικός, ορεινός και φυσιολατρικός τουρισμός, τουρισμός ευεξίας, (wellness, αποκατάσταση παθήσεων κ.λπ), αθλητικός τουρισμός (ποδηλατικός, περιπατητικός, ιστιοπλοϊκός κ.λπ.), συνεδριακός και ιατρικός βιώσιμος τουρισμός
- Προκειμένου να προσελκυσθούν περισσότεροι Γερμανοί τουρίστες, καθώς και να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος στη χώρα μας, τόσο στα μεγάλα αστικά κέντρα, όσο και στην Περιφέρεια προτείνεται:
  - ✓ Συνεχής αναβάθμιση της παρουσίας της χώρας, με εθνικό περίπτερο, σε μεγάλες διεθνείς τουριστικές εκθέσεις της Γερμανίας (ιδιαίτερος στην Διεθνή Τουριστική Έκθεση Βερολίνου ITB, αλλά και στις IMEX, BOOT).
  - ✓ Αξιοποίηση του momentum που δημιουργούν την τριετία 2022-2024 οι διευρυμένες συναντήσεις της ηγεσίας του Υπουργείου Τουρισμού με καθ' ύλην αρμόδιους φορείς

- από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα τη Γερμανία (ιδιαίτερα με TourOperators και εκπροσώπους αεροπορικών εταιριών καθώς και Κλαδικών Ενώσεων Τουρισμού).
- ✓ Διαφημιστική προβολή με αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα ψηφιακά εργαλεία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως π.χ. καμπάνιες προβολής από αεροπορικές εταιρείες της Ελλάδας, ως ιδανικού καλοκαιρινού, αλλά και χειμερινού προορισμού με χαμηλό κόστος ζωής και αυξημένο συγκριτικό πλεονέκτημα σε πολλούς τομείς (κλίμα, γαστρονομία, φιλοξενία, πολιτική σταθερότητα, δημόσια ασφάλεια) που ευνοεί την εγκατάσταση των Γερμανών τουριστών ακόμα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.
  - ✓ Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί και στην ανάπτυξη προγραμμάτων όπως αυτό της προσέλκυσης Γερμανών Συνταξιούχων με φορολογικά κίνητρα (μεταφορά φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα και δυνατότητα αυτοτελούς φορολόγησης κάθε έτος 7% για το σύνολο του εισοδήματος που αποκτήθηκε στην αλλοδαπή), με δεδομένο ότι όπως καταδεικνύεται και στα αποτελέσματα πρόσφατων ερευνών, το προφίλ ατόμων της «τρίτης ηλικίας» στη Γερμανία εστιάζει στην μετεγκατάσταση σε περισσότερο ζεστά κλίματα κατά τη διάρκεια του χειμώνα, και ει δυνατόν στην απόκτηση ακινήτου στην Νότια Ευρώπη, όπου οι τιμές παραμένουν συγκριτικά ακόμα χαμηλότερες.
  - ✓ Προσέγγιση και ενημέρωση ειδικών διαμορφωτών κοινής γνώμης και τάσεων στον τουριστικό κλάδο.
  - ✓ Διοργάνωση επισκέψεων στην Ελλάδα με προσκεκλημένους: διοργανωτές ταξιδιών, εκπροσώπους τουριστικών Γραφείων και ειδικευμένους δημοσιογράφους.
  - ✓ Επιδίωξη ανάδειξης της Ελλάδας ως ενδεδειγμένου, ενδιάμεσου τουριστικού σταθμού σε ταξιδιωτικά πακέτα μακρινών/εξωτικών προορισμών, από και προς τη Γερμανία.

Γ.7 Διεθνείς Εκθέσεις/Συνέδρια στη Γερμανία και Ελληνικές Συμμετοχές

Σύμφωνα με [στοιχεία](#) της Επιτροπής Εκθέσεων της Γερμανικής Οικονομίας AUMA (Ausstellungs- und Messe-Ausschuss der Deutschen Wirtschaft e.V.), η Γερμανία είναι παγκοσμίως ο κορυφαίος διοργανωτής διεθνών εμπορικών εκθέσεων [βλ. επικαιροποιημένα στοιχεία για το 2023-2024 παρακάτω].

Το 60% των εμπορικών εκθετών και το 35% των εμπορικών επισκεπτών προέρχονται από το εξωτερικό. Επιπρόσθετα, περίπου 60 χιλ. γερμανικές εταιρείες, κατά κύριο λόγο μεσαίου μεγέθους, επιλέγουν τις διεθνείς εμπορικές εκθέσεις, ως τρόπο προβολής, δικτύωσης και πραγματοποίησης των επιχειρηματικών τους επαφών, εκ των οποίων το 52% ανήκει στον μεταποιητικό τομέα, το 24% στον κλάδο υπηρεσιών και το 20% στον κλάδο εμπορίου.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της AUMA, η συνολική προστιθέμενη αξία του εκθεσιακού κλάδου στη γερμανική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων των παράπλευρων πολλαπλασιαστικών ωφελειών, ανέρχεται ετησίως σε €28δισ, συντηρώντας περί τις 230 χιλ. θέσεις εργασίας, ενώ βάσει των πιο πρόσφατων διαθέσιμων στοιχείων, πέντε εταιρείες από τη Γερμανία συγκαταλέγονται μεταξύ των 10 πρώτων διοργανωτών διεθνών εκθέσεων παγκοσμίως (Πίνακας 24).

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

Παγκόσμια Κατάταξη Διοργανωτών Εκθέσεων βάσει κύκλου εργασιών

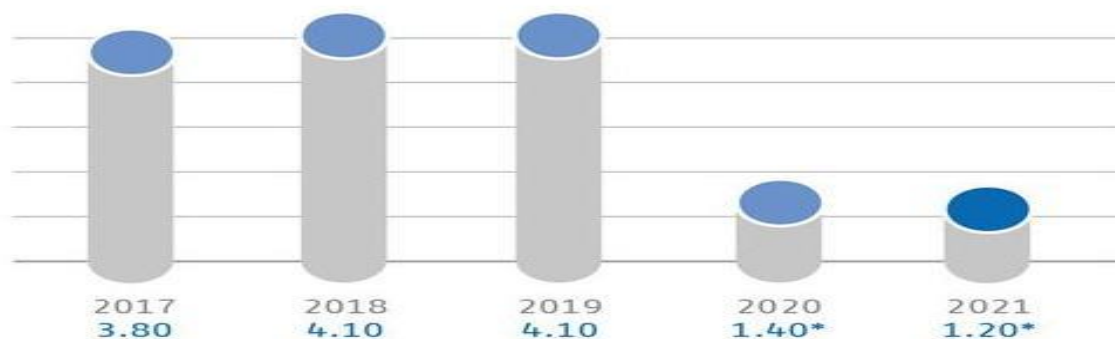
a/a	Διοργανωτής	Έδρα	2018 (σε εκατ. €)	2019 (σε εκατ. €)	Μεταβολή 2018/19 (%)
1	Informa	H.B.	1.318,9	1.698,3	28,8
2	Reed Exhibitions	H.B.	1.351,9	1.486	9,9
3	Messe Frankfurt	Γερμανία	718,1	735,6	2,4
4	GLEvents	Γαλλία	477,0	572,8	20,1
5	Messe München	Γερμανία	417,9	474,2	13,5
6	Kölnmesse	Γερμανία	337,4	412,7	22,3
7	MCH Group	Ελβετία	463,9	409,3	-11,8
8	Clarion Events / Comet Bidco	H.B.	242,3	391,8	61,7
9	Messe Düsseldorf	Γερμανία	294,0	378,5	28,7
10	Deutsche Messe	Γερμανία	309,7	346,2	11,8
11	Comexposium	Γαλλία	366,0	341	-6,8
12	EmeraldExpositions	ΗΠΑ	332,6	322,2	-3,1
13	Messe Berlin	Γερμανία	352,1	286	-18,8
14	Nürnbergmesse	Γερμανία	315,1	285,7	-9,3
15	Fiera Milano	Ιταλία	247,2	279,7	13,2

Πηγή: Εκθεσιακή Αρχή AUMA – Ιούνιος 2021 Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Οι Γερμανοί διοργανωτές εκθέσεων πραγματοποιούσαν έως την έναρξη της πανδημίας, ετησίως, κύκλο εργασιών που ανέρχεται σε περίπου €4,1 δις (Γράφημα 17), με αποτέλεσμα ο κλάδος των εμπορικών εκθέσεων να είναι ένας από τους κορυφαίους κλάδους υπηρεσιών στη Γερμανία. Η εν λόγω τάση φαίνεται ότι επανέρχεται, με την βιομηχανία εκθέσεων να προσπαθεί να ανακάμψει, αφού συνολικά κατεγράφη πτώση του τζίρου της κατά 65% και 70%, τα έτη 2020 και 2021 αντίστοιχα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 17

Κύκλος Εργασιών Γερμανικού Εκθεσιακού Κλάδου* 2017-2021(δισ Ευρώ)

© AUMA

*Διοργανωτές τοπικών και εθνικών εκθέσεων (συμπεριλαμβάνονται διοργανώσεις σε εξωτερικό, συνέδρια και υπηρεσίες)

Πηγή: Εκθεσιακή Αρχή AUMA – Ιούνιος 2023 Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας της Ελλάδος στο Βερολίνο

Μάλιστα, το 2023 οι εμπορικές εκθέσεις στη Γερμανία προσέγγισαν τα προ πανδημικής κρίσης επίπεδα: σύμφωνα με επικαιροποιημένα στοιχεία της AUMA, το περασμένο έτος πραγματοποιήθηκαν 320 εκθέσεις (εκ των οποίων 180 διεθνείς και εθνικές) με τη συμμετοχή 183.000 εταιρειών (+30% συγκριτικά με το 2021) και 11,4 εκ. επισκεπτών (+50%). Για το 2024 έχουν προγραμματιστεί 330 εκθέσεις, ενώ, συγκριτικά, προ πανδημικής κρίσης διοργανώνονταν στη Γερμανία περίπου 380 εκθέσεις, εκ των οποίων οι 180 διεθνείς και εθνικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

Υποστήριξη και συμμετοχή του Γραφείου ΟΕΥ σε επίσημες επισκέψεις, σε διοργάνωση εκδηλώσεων/εκθέσεων και επιχειρηματικών αποστολών, προσέλκυσης επενδύσεων, ήτοι:

- Συνδιοργάνωση με Ελληνογερμανικό Επιμελητήριο 9^ο Φόρουμ Τροφίμων (Φλώρινα, 28-29.11.23)
- Συμμετοχή σε εκδήλωση Γ/ΥΠΕΞ για την Τεχνητή Νοημοσύνη (23.11.23)
- Διεθνής Έκθεση Αγροτικού Μηχανολογικού Εξοπλισμού “Agrotechnika 2023”: Επίσκεψη χώρων Έκθεσης από Προϊστάμενο Γραφείου και συνάντηση με Έλληνες εκθέτες που συμμετείχαν υπό την αιγίδα του Enterprise Greece (12-18.11.23)
- Συμμετοχή σε εκδήλωση προβολής ελληνικών οίνων ΠΟΠ Σαντορίνης (15.11.23)
- Πρωτοβουλία Γραφείου μας για συμμετοχή Υπουργού Ψηφ. Διακυβέρνησης, κ. Παπαστεργίου, ως κεντρικού ομιλητή στο Διεθνές Συνέδριο «Smar tCountry Convention 2023» για θέματα ψηφιοποίησης και έξυπνων πόλεων και συνάντησή κ. Παπαστεργίου με Γερμανό ομόλογό του, Υπουργό Ψηφιοποίησης και Μεταφορών, κ. Wissing (8-9.11.23)
- Συμμετοχή σε Διεθνές Φόρουμ “Berlin Global Dialogue” (28-29.09.23)
- Συμμετοχή σε συνέδριο “hub.berlin” για την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση (29.06.23)
- Παρακολούθηση ημερίδας μονάδας Η₂Diplog/ΥΠΕΞ για την αγορά πράσινου υδρογόνου (22.06.23)
- Συμμετοχή, υποστηρικτική του αρμοδίου Υπουργείου Ναυτιλίας που εκπροσώπησε τη χώρα μας, στην Ετήσια Σύνοδο Συμβουλευτικής Ομάδας Ναυσιπλοΐας (19-20.06.23)
- Συμμετοχή στο Διεθνές Φόρουμ Μεταφορών της Λειψίας (24-26.05.23)
- Συμμετοχή σε επιχειρηματικό πρωινό και δείπνο εργασίας, που διοργάνωσε το Enterprise Greece στο πλαίσιο του 25^ο International Hotel Investment Forum (15-17.05.23)
- Συμμετοχή στο Συνέδριο του Οικονομικού Φόρουμ του SPD (26.04.23)
- Συμμετοχή Προϊσταμένου Γραφείου στην 9^η Σύνοδο του Βερολίνου για την Ενεργειακή Μετάβαση (Berlin Energy Transition Dialogue, 28-29.03.23)
- Διεθνής Έκθεση Τουρισμού «ITB 2023»: Συμβολή στην προετοιμασία ελληνικής συμμετοχής (Εθνικού Περιπτέρου ΕΟΤ) και επίσκεψη χώρων έκθεσης (07-09.03.23)
- Διεθνής Έκθεση «Πράσινη Εβδομάδα»: Επίσκεψη χώρων έκθεσης και συμμετοχή σε παραδοσιακή ξενάγηση εκπροσώπων διπλωματικών αποστολών στη Γερμανία, που διοργανώνει γ/Υπουργείο Τροφίμων & Γεωργίας (20-29.01.23).
- Συμμετοχή και συμβολή σε εκδήλωση ΕΔΟΑΟ για την προώθηση και προβολή ελληνικών κρασιών ΠΟΠ και ΠΓΕ (15.02.23)
- Διεθνής Έκθεση «Fruit Logistica»: Υποστήριξη ελληνικών συμμετοχών, συνεργασία με οργανωτικά υπευθύνους ελληνικών συλλογικών περιπτέρων (Enterprise, Promo Solution, Great Trade Exhibitions) και επίσκεψη εν λόγω συλλογικών περιπτέρων και Ελλήνων εκθετών (8-10.03.23).
- Συμμετοχή σε δύο ενημερωτικές εκδηλώσεις – επ’ ευκαιρία της FruitLogistica–υπό την οργανωτική ευθύνη της Novacert για την προώθηση των ελληνικών οπωροκηπευτικών (8 & 9.03.23).
- Συμμετοχή σε εκδήλωση ιταλικής Πρεσβείας για τις σπάνιες γαίες με κεντρική ομιλήτρια την κοιν. Υφυπουργό Οικονομίας / Κλίματος, F. Bratner (26.01.23).
- Συστηματικές συναντήσεις με εκπροσώπους γ/θεσμικών φορέων, όπως Υπουργείων και Επιμελητηρίων. Ενδεικτικά αναφέρουμε:
  - Συνάντηση εργασίας με Διευθύντρια Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων με ΚΜ ΕΕ Γ/Υπουργείου Οικονομίας (18.10.23)
  - Συνάντηση εργασίας με αρμόδιο στέλεχος για σχέσεις με Ελλάδα γ/Υπουργείου Γεωργίας και Τροφίμων (07.06.23)
  - Συνεργασία με IHK Berlin (27.01.23)
  - Σειρά προπαρασκευαστικών συναντήσεων με εκπροσώπους αρμόδιων γ/Υπουργείων και φορέων για τη συμμετοχή της Γερμανίας ως τιμώμενης χώρας στην 88^η ΔΕΘ (Σεπτέμβριος 2024)

➤ Συστηματικές συναντήσεις με εκπροσώπους γ/επιχειρηματικών ομίλων και συνδέσμων. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Συμμετοχή σε 10^ο Γεύμα Εργασίας Γ/Οργανισμού Εκθέσεων (Deutsche MesseAG, 24.11.23)
- Ημερήσια επίσκεψη εργασίας στη Δρέσδη, κατόπιν πρωτοβουλίας της Ένωσης Εμπορικών Συμβούλων Βερολίνου (CWHR) και επαφές με εκεί εδρεύουσες επιχειρήσεις (26.10.23) σε συνεργασία με Οργανισμό Επενδύσεων και Εμπορίου Σαξονίας
- Επιτελική συνάντηση με στελέχη τουριστικού ομίλου TUI (20.10.23)
- Συνάντηση με εκπροσώπους διοργανωτών Διεθνούς Έκθεσης Μηχανολογίας CWIEME (23-25.03.23)
- Επίσκεψη εργασίας στη γ/Ομοσπονδία Ηλιακής Ενέργειας (22.06.23)
- Συνάντηση με Διευθυντή αγορών ομίλου REWE (09.01.23)

Λοιπές δραστηριότητες:

- Παρακολούθηση περιπτώσεων παραβίασης των ελληνικών κατοχυρωμένων ονομασιών ΠΟΠ-ΠΓΕ σε συνεργασία με ΥΠΑΑΤ, ΕΦΕΤ, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και γερμανικές αρμόδιες υπηρεσίες (ειδικότερα περίπτωση “Wines of Macedonia” στο περίπτερο της Βόρειας Μακεδονίας στη Διεθνή Έκθεση Prowein, 19-21.03.23).
- Καταγραφή και ενημέρωση ΥΠΑΑΤ / ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ ως προς προβληματικές συσκευασίες προϊόντων ελληνικού ενδιαφέροντος – βλ. σχετική έρευνά μας για συσκευασίες ελληνικού ελαιολάδου διακινούμενων από αλυσίδες ALDI και LIDL (Δεκέμβριος 2023).
- Ενδελεχής έρευνα για την εξεύρεση εναλλακτικών προμηθευτών στη Γερμανία σε περίπτωση ελλείψεων βασικών προϊόντων.
- Συνδρομή ελληνικών εταιρειών και, κατά περίπτωση, επίλυση εμπορικών διαφορών με γερμανικές εταιρείες.
- Ενημέρωση για όλο το διεθνές εκθεσιακό πρόγραμμα στην περιοχή αρμοδιότητας του Γραφείου με σχετικές αναρτήσεις στην πύλη οικονομικής διπλωματίας Agora του ΥΠΕΞ.
- Συμμετοχή σε ψηφιακές ενημερώσεις των Υπουργείων Οικονομικών, Οικονομίας και Ενέργειας, Γεωργίας, Περιβάλλοντος, Μεταφορών ενόψει εκάστοτε συγκλήσεως αντιστοίχων Συμβουλίων Υπουργών ΕΕ.
- Προώθηση ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων σε επιτόπιες συναντήσεις και επαφές της Πρεσβείας.
- Παρεμβάσεις για υπέρβαση γραφειοκρατικών εμποδίων, που αντιμετωπίζουν ελληνικές επιχειρήσεις στη Γερμανία, καθώς και σε περιπτώσεις εμπορικών διαφορών ελληνικών επιχειρήσεων με γερμανικές εταιρείες.
- Επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, μελετών οικονομικών ινστιτούτων κλπ. για την αποτύπωση των εξελίξεων της οικονομίας της Γερμανίας και των διμερών Ελληνο-Γερμανικών σχέσεων.
- Τακτικές αναρτήσεις στην πύλη Agora επί θεμάτων διμερούς οικονομικής συνεργασίας, εξελίξεων γερμανικής οικονομίας, περιβάλλοντος επιχειρηματικής δραστηριοποίησης κλπ. (περισσότερες από 200 αναρτήσεις το 2023), ως επίσης σύνταξη και ανάρτηση τακτικού μηνιαίου ενημερωτικού δελτίου, στατιστικών αναλύσεων σε σχέση με το διμερές εμπόριο, μελετών και ερευνών αγοράς. Επίσης, σύνταξη και διαρκής επικαιροποίηση Οδηγού Επιχειρείν (Doing Business in Germany). Σε σχέση με τις έρευνες αγοράς / μελέτες που συντάχθηκαν από το Γραφείο μας το 2023, παραθέτουμε ενδεικτικά:
  - Έρευνα / ανάλυση για την τεχνητή νοημοσύνη στη Γερμανία (28.08.23)
  - Έρευνα για την αγορά νωπών φρούτων και λαχανικών στη Γερμανία (03.02.23)
  - Έρευνα αγοράς για την οικονομία και τη γεωπολιτική του (πράσινου) υδρογόνου στη Γερμανία (11.01.23 με επικαιροποίηση 02.10.23)
  - Έρευνα αγοράς για τα φάρμακα και τα φαρμακευτικά προϊόντα (16.01.23)
  - Έρευνα για την αγορά ακινήτων (RealEstate) στη Γερμανία (17.01.23)

- Σειρά αναλυτικών μελετών μας για την πορεία της αγοράς ηλ. οχημάτων / ηλεκτροκίνησης στη Γερμανία
- Το Γραφείο ΟΕΥ Βερολίνου, εντός του 2023, ανταποκρίθηκε σε συνολικά 182 αιτήματα παροχής πληροφοριών (+9% συγκριτικά με το 2022). Στα ανωτέρω προστίθενται ακόμη πληθώρα εξειδικευμένων αιτημάτων και ειδικών σημειωμάτων τεχνικής φύσεως, από/προς ελληνικά / γερμανικά Υπουργεία, φορείς και ιδιώτες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χρήσιμες Διευθύνσεις

Γερμανικές Αρχές		
Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση / Καγκελαρία	Τηλ. +49-30-182720 Φαξ +49-30-182722555, +49 30 18 10272-0 www.bundesregierung.de	internetpost@bundesregierung.de
Υπουργείο Εξωτερικών Γερμανίας	Τηλ. +49-30-18170 Τηλ. γραμμή για πολίτες: +49-30-1817-2000 Φαξ +49-30-18173402 www.auswaertiges-amt.de	poststelle@auswaertiges-amt.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών Γερμανίας	Τηλ. +49-30-186820 Φαξ +49-30-186823260 www.bundesfinanzministerium.de	Poststelle@bmf.bund.de
Τελωνεία	Γενικές Πληροφορίες Ιδιωτών: Τηλ: + 49 351 44834-510 Φαξ: + 49 351 44834-590 Νομικά και Εξειδικευμένα Θέματα: Τηλ: + 49 351 44834-520 Φαξ: + 49 351 44834-590 www.zoll.de	Γενικές Πληροφορίες Ιδιωτών: info.privat@zoll.de Νομικά και Εξειδικευμένα Θέματα: info.gewerblich@zoll.de
Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)	Τηλ: +49 611 75 2405, +49 611 75 0 Φαξ: +49 611 72 4000 www.destatis.de	post@destatis.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας & Προστασίας Κλίματος	Τηλ. +49-30-186150 Φαξ +49-30-186155208 https://www.bmwk.de	info@bmwk.bund.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Διατροφής & Γεωργίας Γερμανίας	Τηλ: + 49 30 /1 85 29 – 0 Φαξ: + 49 30 1 85 29 - 42 62 www.bmel.de	poststelle@bmel.bund.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης & Προστασίας Καταναλωτή Γερμανίας	Τηλ: + 49 30 18 580-0 Φαξ: + 49 3018 580-9525 www.bmjv.de	poststelle@bmjv.bund.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης & Πυρηνικής Ασφάλειας και Προστασίας των Καταναλωτών	Τηλ: + 49 30 18 305-0, 0228/99-305-0 Φαξ: + 49 0228 99 305-3225 www.bmu.de	service@bmuv.bund.de Φόρμα Επικοινωνίας
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Γερμανίας	Τηλ: + 49 30 221 911 001 - 9 Φαξ: + 49 30 18 527-1830 www.bmas.de	info@bmas.bund.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Υγείας Γερμανίας	Τηλ: + 49 30 18441-0 Φαξ: + 49 30 18441-4900 www.bmg.bund.de	poststelle@bmg.bund.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Μεταφορών & Ψηφιακών Υποδομών Γερμανίας	Τηλ: + 49 30 18 300-3060 Φαξ: + 49 30 18 300 1920 https://bmdv.bund.de/	buergerinfo@bmdv.bund.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας & Έρευνας Γερμανίας	Τηλ: + 49 30 18 57-0 Φαξ: + 49 30 18 57-5503 www.bmbf.de	Information@bmbf.bund.de bmbf@bmbf.bund.de
Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης Γερμανίας	Τηλ: + 49 30 18 535-0 Φαξ: + 49 30 18 535-25 01 www.bmz.de	poststelle@bmz.bund.de info@bmz.bund.de
Ομοσπονδιακή Υπηρεσία για την Οικονομία και τον Έλεγχο των Εξαγωγών	Τηλ: +49 6196 908-0 Φαξ: +49 6196 908-1800 www.bafa.de	poststelle@bafa.bund.de
Φορέας Εμπορίου & Επενδύσεων	Τηλ: +49 30 200 099-0	office@gtai.com

Γερμανίας (Germany Trade & Invest)	Φαξ: +49 30 200 099-812 www.gtai.de	
Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Εργασίας	Τηλ: +49 30 911/179-0 Φαξ: +49 30 0911/179-2123 https://www.arbeitsagentur.de/	zentrale@arbeitsagentur.de

Διπλωματικές Αποστολές

www.auswaertiges-amt.de/DE/Laenderinformationen/VertretungenFremderStaatenA-Z-Laenderauswahlseite_node.html

Ομογενειακοί Φορείς & Ιδρύματα

Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων Ο.Α. Γερμανίας

Mühlenstraße 40, D-51443 Köln

Τηλ: +49 2203 9883540

e-mail: info@oek-germany.de

<http://www.oekg.de>

Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού

Am Monbijouplatz 12, D-101 78 Berlin

Τηλ.: +49 3091521809

e-mail: info@griechische-kultur.de

<http://www.griechische-kultur.de>

Ελληνική Κοινότητα Βερολίνου

Τηλ. +49-30-7929587

info@gr-gemeinde.de

www.gr-gemeinde.de

Βιομηχανικά & Εμπορικά Επιμελητήρια / Industrie- und Handelskammern (IHK)

Γερμανική Ένωση Βιομηχανικών & Εμπορικών Επιμελητηρίων/ Deutscher Industrie- und Handelskammertage.V.	Τηλ.: +49-30 20308-0 Φαξ: +49-30 20308-1000 www.dihk.de Εύρεση επιμελητηρίων www.dihk.de/ihk-finder	info@dihk.de
Εμπορικό Επιμελητήριο Αμβούργου / Handelskammer Hamburg	Τηλ.: +49 40 / 36 13 8-138 Φαξ: +49 40 / 36 13 84 01 www.hk24.de	service@hk24.de
Βιομηχανικό & Εμπορικό Επιμελητήριο Αννοβέρου / Industrie- und Handelskammer Hannover	Τηλ: +49 511/3107-0 Φαξ: +49 511/3107-333 www.hannover.ihk.de	info@hannover.ihk.de
Βιομηχανικό & Εμπορικό Επιμελητήριο Βερολίνου / Industrie- und Handelskammer zu Berlin	Τηλ.: +49 30 31510-0 Φαξ: +49 30 31510-166 www.ihk-berlin.de	service@berlin.ihk.de
Εμπορικό Επιμελητήριο Βρέμης / Handelskammer Bremen	Τηλ.: +49 421 3637-0 Φαξ: +49 421 3637-299 www.handelskammer-bremen.de	service@handelskammer-bremen.de
Βιομηχανικό & Εμπορικό Επιμελητήριο Δρέσδης / Industrie- und Handelskammer Dresden	Τηλ.: +49 351 28020 Φαξ: +49 351 2802280 www.dresden.ihk.de	service@dresden.ihk.de
Βιομηχανικό & Εμπορικό Επιμελητήριο Λειψίας / Industrie- und Handelskammer zu Leipzig	Τηλ.: +49 341 1267-0 Φαξ: +49 341 1267-1421 www.leipzig.ihk.de	info@leipzig.ihk.de
Βιομηχανικό & Εμπορικό Επιμελητήριο Φραγκφούρτης / Industrie- und Handelskammer Frankfurt am Main	Τηλ.: +49 69 2197-1280 Φαξ: +49 69 2197-1424 www.frankfurt-main.ihk.de	info@frankfurt-main.ihk.de

Ελληνογερμανικό Βιομηχανικό & Εμπορικό Επιμελητήριο / Deutsch – Griechische Industrie- und Handelskammer	Τηλ.: +30 210 6419 000 Φαξ: +30 210 64 45 175 http://griechenland.ahk.de	ahkathen@ahk.com.gr

Τράπεζες

Τράπεζα Πειραιώς	www.piraeusbank.de
Γερμανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα / Deutsche Bundesbank	www.bundesbank.de
Deutsche Bank	www.deutsche-bank.de
Γερμανική Αναπτυξιακή Τράπεζα KfW / Kreditanstalt für Wiederaufbau	https://www.kfw.de/kfw.de.html
DZ Bank	https://www.dzbank.de/
Commerzbank	www.commerzbank.de
Postbank	www.postbank.de
UniCredit Bank AG - Hypovereinsbank	https://www.hypovereinsbank.de/
Sparkasse (Σύνδεσμος Ταμιευτηρίων)	www.sparkasse.de
Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken (Σύνδεσμος Συνεταιριστικών Τραπεζών)	https://www.vr.de/
Σύνδεσμος Γερμανικών Τραπεζών / Bundesverband Deutscher Banken	www.bankenverband.de
Σύνδεσμος Ξένων Τραπεζών στη Γερμανία/ Verband der Auslandsbanken in Deutschland e.V.	www.vab.de/English/Home
Σύνδεσμος Κρατικών Τραπεζών / Bundesverband Öffentlicher Banken Deutschlands, VÖB, e.V.	www.voeb.de

Ομοσπονδιακοί Κλαδικοί Σύνδεσμοι

Γερμανοελληνική Επιχειρηματική Ένωση Deutsch-Hellenische Wirtschaftsvereinigung DHW

Bonner Str. 536,D- 50698 Köln

Τηλ.: +49 221 39 79 776

Φαξ: +49 221 39 79 778

e-mail: info@dhwv.de

www.dhwv.de

Σύνδεσμος Ελλήνων Επιχειρηματιών Verband Hellenischer Unternehmer e.V. - VHU

Mercedesstraße 7, D-70372 Stuttgart

Tel: +49 711 561044

Fax: +49 711 561041

e-mail: info@vhu-online.de

<http://www.vhu-online.de>

Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Γερμανικών Βιομηχανιών BDI-Bundesverband der Deutschen Industrie

Breite Straße 29 D-10178 Berlin

Tel.: +49 30 2028-0

Fax: +49 30 2028-2450

e-mail: info@bdi.eu

www.bdi.eu

Ομοσπονδιακή Ένωση Γερμανικών Σωματείων Εργοδοτών Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände

Breite Straße 29, D-10178 Berlin

Τηλ.: +49 30 2033-0
Φαξ: +49 30 2033-2105
e-mail: bda@arbeitgeber.de
<http://www.arbeitgeber.de>

**Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
BVMW – Bundesverband mittelständische Wirtschaft**
Leipziger Platz 15, D-10117 Berlin
Τηλ: +49 30 533206-0
Φαξ: +49 30 533206-50
e-mail: info@bvmw.de
<https://www.bvmw.de/>

**Γερμανική Συνομοσπονδία Βιοτεχνών
ZDH - Zentralverband des Deutschen Handwerks**
Mohrenstraße 20/21, D-10117 Berlin
Τηλ.: +49 30-206190
Φαξ: +49 30-20619460
e-mail: info@zdh.de
www.zdh.de

**Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Τραπεζών
Bundesverband Deutscher Banken**
Burgstraße 28, D-10178 Berlin
Τηλ.: +49 30 16 63-0
Φαξ: +49 30 16 63-13 99
e-mail: <https://bankenverband.de/kontakt/e-mail-an-den-bankenverband/>
<https://bankenverband.de/>

**Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Γερμανικού Χονδρικού και Εξωτερικού Εμπορίου και Παροχής
Υπηρεσιών
BGA Bundesverband Großhandel, Außenhandel, Dienstleistungen e.V.**
Am Weidendamm 1A, D-10117 Berlin
Τηλ.: +49 30 59 00 99 5-0
Φαξ: +49 30 59 00 99 5 19
e-mail: info@bga.de
<https://www.bga.de/>

**Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Ενεργειακής Οικονομίας και Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων
BDEW Bundesverband der Energie- und Wasserwirtschaft e.V.**
Reinhardtstr. 32, D-10117 Berlin
Τηλ.: +49 30 / 300 199-0
Φαξ: +49 30 / 300 199-3900
e-mail: info@bdew.de
<https://www.bdew.de>

**Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Φαρμακευτικής Βιομηχανίας
BPI - Bundesverband der Pharmazeutischen Industrie**
Friedrichstraße 148, D-10117 Berlin
Τηλ.: +49 (30) 27 909 - 0
Φαξ: +49 (30) 27 909 - 361
e-mail: info@bpi.de
<http://www.bpi.de>

**Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Εταιρειών Πληροφορικής και Επικοινωνιών
BITKOM e.V.**
Berliner Allee 57, D-40212 Düsseldorf

Τηλ.: +49 30 27576-0
Φαξ: +49 30 27576-409
e-mail: bitkom@bitkom.org
<https://www.bitkom.org/>

**Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Ψηφιακής Οικονομίας
BVDW - Bundesverband Digitale Wirtschaft e.V.**
Berliner Allee 57, D-40212 Düsseldorf
Τηλ.: +49 211 600456-0
Φαξ: +49 211 600456-33
e-mail: info@bvdw.org
<http://www.bvdw.org/>

**Σύνδεσμος Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικών Ειδών και Τεχνολογίας Πληροφορικής
Verband der Elektrotechnik Elektronik Informationstechnik e.V.**
Stresemannallee 15 60596 Frankfurt am Main
Τηλ.: +49 69 6308-0
Φαξ: +49 69 6308-9865
e-mail: service@vde.com
<https://www.vde.com/de>

**Κεντρικός Σύνδεσμος Ηλεκτρολογίας και Βιομηχανίας Ηλεκτρονικών
Zentralverband Elektrotechnik- und Elektronikindustrie e.V.**
Lyoner Straße 9
60528 Frankfurt am Main
Τηλ.: +49 69 6302-0
e-mail: zvei@zvei.org
<https://www.zvei.org/>

**Ομοσπονδιακή Ένωση Γερμανικής Βιομηχανίας Διατροφής
BVE Bundesvereinigung der Deutschen Ernährungsindustrie e.V.**
Claire-Waldoff-Straße 7, D-10117 Berlin
Τηλ.: +4930 200786-0
Φαξ: +4930 200786-299
e-mail: bve@bve-online.de
www.bve-online.de

**Κεντρικός Σύνδεσμος Γερμανικής Οικοδομικής Βιομηχανίας
Hauptverband der Deutschen Bauindustrie e.V.**
Kurfürstenstraße 129, D-10785 Berlin
Τηλ.: +49 30 21286-0
Φαξ: +49 30 21286-240
e-mail: info@bauindustrie.de
<http://www.bauindustrie.de/>

**Ομοσπονδιακή Ένωση Γερμανικής Βιομηχανίας Διαχείρισης Αποβλήτων
Bundesverband der Deutschen Entsorgungs-, Wasser- und Rohstoffwirtschaft e. V.**
Von-der-Heydt-Straße 2, D 10785 Berlin
Τηλ.: +49 30 5900335-0
Φαξ: +49 30 5900335-99
e-mail: info@bde.de
<https://www.bde.de/>

**Ομοσπονδιακή Ένωση Ενέργειας και Διαχείρισης Υδάτων
Bundesverband der Energie- und Wasserwirtschaft**
Reinhardtstr. 32, D 10117 Berlin

Τηλ.: +49 30 / 300 199-0
Φαξ: +49 30 / 300 199-3900
e-mail: info@bdew.de
<https://www.bdew.de/>

Γενική Ένωση Γερμανικής Ασφαλιστικής Βιομηχανίας
Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft e.V.
Wilhelmstraße 43 / 43 G D-10117 Berlin
Τηλ.: +4930-2020-5000
Φαξ: +4930-2020-6000
e-mail: berlin@gdv.de
<https://www.gdv.de/de>

Ένωση Αυτοκινητοβιομηχανίας
Verband der Automobilindustrie
Behrenstr. 35 10117 Berlin
Τηλ.: +49 30 897842-0
Φαξ: +49 30 897842-600
e-mail: info@vda.de
<https://www.vda.de/de>

Ένωση Βιομηχανίας Κεφαλαιουχικών Αγαθών
Verband der Investitionsgüterindustrie
Lyoner Str. 18 60528 Frankfurt
Τηλ.: +49 69 66 03 0
Φαξ: +49 69 66 03 15 11
e-mail: kommunikation@vdma.org
<https://www.vdma.org/>

Γερμανικό Επιμελητήριο Εξωτερικού Εμπορίου
Deutsche Auslandshandelskammern
Breite Straße 29 10178 Berlin
Τηλ.: +49 30/20308-2425
Φαξ: +49 30/20308-1000
e-mail: [fellinger.julia\(at\)dihk.de](mailto:fellinger.julia(at)dihk.de)
<https://www.ahk.de/>

Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Ελευθέρων Επαγγελματιών
Bundesverband der Freien Berufe
Reinhardtstraße 34 10117 Berlin
Τηλ.: +49 30 / 284444 0
E-mail: info@freie-berufe.de
<https://www.freie-berufe.de/>

Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Αιολικής Ενέργειας
Bundesverband Wind Energie
EUREF-Campus 16 10829 Berlin
Τηλ.: +49 30 212341 210
e-mail: info@wind-energie.de
<https://www.wind-energie.de/>

Ομοσπονδιακός Σύνδεσμος Ηλιακής Ενέργειας
Bundesverband Solarwirtschaft e. V.
EUREF-Campus 16, 10829 Berlin
Τηλ.: +49 30 29 777 88-0
Φαξ: +49 30 29 777 88-99
e-mail: info@bsw-solar.de
<https://www.solarwirtschaft.de/>

Διοργανωτές Εκθέσεων /Messe

Επιτροπή Εκθέσεων της Γερμανικής Οικονομίας / AUMA (Ausstellungs- und Messe-Ausschuss der Deutschen Wirtschaft e.V.)	Τηλ.: +49 30 24000-0 Φαξ: +49 30 24000-330 www.auma.de	info@auma.de
Εκθεσιακός Οργανισμός Αμβούργου / Hamburg Messe und Congress GmbH	Τηλ.: +49 40 3569 – 0 Φαξ: +49 40 3569 – 2203 www.hamburg-messe.de	info@hamburg-messe.de
Εκθεσιακός Οργανισμός Αννοβέρου / Hannover Messe	Τηλ.: +49 511 89-0 Φαξ: +49 511 89-32626 www.hannovermesse.de	info@messe.de
Εκθεσιακός Οργανισμός Βερολίνου / Messe Berlin GmbH	Τηλ.: +49-30-30380 Φαξ: +49-30-30382325 www.messe-berlin.de	central@messe-berlin.de
Εκθεσιακός Οργανισμός Βρέμης / Messe Bremen & ÖVB-Arena	Τηλ.: +49 421 3505- 0 Φαξ: +49 421 3505- 3 40 www.messe-bremen.de	info@messe-bremen.de
Εκθεσιακός Οργανισμός Δρέσδης / Messe Dresden GmbH	Τηλ.: +49-351-4458-0 Φαξ: +49-351-4458-102 www.messe-dresden.de	info@messe-dresden.de
Εκθεσιακός Οργανισμός Λειψίας / Leipziger Messe GmbH	Τηλ.: +49 341 678-0 Φαξ: +49 341 678-8762 www.leipziger-messe.de	info@leipziger-messe.de